

קונטרס שדה מגרש ויאמר אברהם הני מילי מחיי"ם ידוע מאמרם ז"ל בקידושין כל מי שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין אל יהי לו עסק עמהן א"ר אסי א"ר יוחנן וקשין לעולם יותר מדור המבול ע"כ.

ואני הצעיר באתי לידי מדה זו בשגם ידענא בנפשאי דלא צילא דעתאי אזכותא דאלין תרין אריוותא סמכתי הראשון אדם חד בדרא הרב הגדול מעוז ומגדול חסין קדוש רב כהנא מורי הרב שם גדול משם קטן זיע"א ואשר על ידו השני אשר מלך תחתיו הרב המובהק כמהר"ר אברהם אנהורי חלקם בחיים אשר יצקתי מים על ידיהם בע"הק צפ"ת היאור את"ל וידעתי ביני מה שפירש בזה הרב דרכי נועם א"ה סי' ג' דלא סגי בשימוש לחוד וגם אם ראה נתינת גיטין ויודע סדר הגט וכתבתו וגם למד פסקי דינין של גיטין וקידושין וכו' מצות אנשים מלומדה אלא צריך לידע טעמם וקרוב לזה כתב מהרמ"ג סימן ע"ג ובכן בכל מה דאתרימי ליה יכול ללמוד וכו' יעו"ש ואני הפעוט לא על שמושי לבד עם הנך תרתי אריוותא הנ"ל סמכתי כי גם נעשיתי טפילה להם זנב לאריות בגיטין וחליצות במעמד שלשתן ולמדתי בענין זה כפי השגת ידי ואת לרבות אזכותא דרבים סמכתי כאן בציבור בפה העירה טראבלס המערב יע"א ובקעה מצאתי וגדרתי בה גדר מכמה עניינים ופרטים ובפרט בעסק גיטין זאת חובתי ואעשנה בכל גט הבא לידי לתור ולחפש כפי קוצר דעתי יום או יומים בספרי דבי רב ואח"ך אני מסדר הגט וכמ"ש מהרי"ן בספר גט מקושר דף ק' ע"א בה' חסיה נפשי שלא יארע דבר תקלה על ידי ומפני חומר הענין נהגו בא"י תוב"ב ובערי טורקיי"א לתתו בג' אך בפה העירה מנהג קדום לתתו והוא באחד שהוא ממונה אגיטי וכן הוא בעוב"י תונס יע"א ובמערב הפנימי כי לפי הדין בחד לבד סגי ועיין להרב חיד"א ז"ל בח"ש ח"א דף מ"ז ע"ב מה שהשיב על מ"ש הרב התומים מדברי תרגום יונתן בן עוזיאל דלדינא דגמרא אין צריך ב"ד וכמ"ש מרן הב"י ס"ס קל"ו ופסקו מור"ם סי' קנ"ד ס"ה אך להיות שהלכתא רבתי לגיטין נהגו שיהא ב"ד וכן כתב בפתח עינים פ"ו דערכין ועיין מ"ש בזה בספר כרם שלמה אשכנזי דף ל"ג ע"ב: ואת זה ראיתי בספר מקנה אברהם הנד"מ מח"ר עוב"י איזמיר יע"א דף קל"ב שהביא דברי הרב חיד"א הנ"ל וכתב עליו עיין להים הגדול שכתב בכללי התוס' דאין להקשות על התרגום משום ברייתא דדבריו עיקר ואדרבה ממנו יש להקשות על כל הדיעות כי התרגום ניתן למשה מסיני כמ"ש בריש מגילה כ"כ מהר"י די ליאון במגילת אסתר וכ"כ הרב שוש"ל בפ"ב דכריתות ובפ' המוכר פירות נזכר בשם ברייתא וכתב הכנ"הג שהוא מפרש הענין הואיל וכן אף שהוא נגד הש"ס והפוסקים אין לחוש כיון דהתרגום קאמר איפכא עכת"ד ודבריו נפלאו ממני דמה ענין תרגום המיוחס ליב"ע ואינו ממנו ממש לתרגום אנקלוס דבאנקלוס ליתה להאי ותו דדברי מהר"י די ליאון הנ"ל מוקשים ועומדים ואין ספרו בידינו לראות שורש דבריו מנין לו זה דבמ"ש אין להקשות עליו מברייתא נחא ואפילו ממשנה ג"כ כיון שהוא תנא ואף שידענא שיש ב' אנקלוס הא' הוא בימי הלל והב' בימי ר"א ורבי יהושע כמ"ש בסדר הדורות וע"כ תרוייהו תנאי נינהו.

אבל מ"ש שמדבריו יש להקשות לכל הדיעות מטעם דהתרגום נאמר למרע"ה מסיני אינו נהי דניתן למרע"ה וכל התורה כולה נמי ניתנה מסיני ואפילו גמרא וכמ"ש בברכות דף ה' ע"פ ואתנה לך את לוחות האבן וכו' לוחות אלו עשרת הדברות תורה זו מקרא והמצה זו משנה אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים להורותם זו גמרא מלמד שכולם ניתנו למשה מסיני והוא יתברך אמר לנו בתורתו אחרי רבים להטות ואפילו מה שנאמר בסיני וכמ"ש בספר חוות יאיר דף קפ"ד ע"ב והתימה על הרב יד מלאכי דף קנ"ו שהביא דברי מהר"י די ליאון הנ"ל בשתיקה ולא עוד אלא

שסיים וכ"כ הרב שוש"ל וכו' וכתב הכנ"הג בס' דינא דחיי שלו ח"א דף ח' שאין דרכו לתרגם הלשון מלה במלה אלא מתרגם הענין וכו' ע"כ ולא קרב זה אל זה דהרב שוש"ל לא כתב אלא דאין להקשות עליו מברייטא מכח שהוא תנא אבל לא לתפוס דבריו כנגד תנא או תנאים כדברי מהר"י די ליאון והרי סתמא דמתני' דריש סנהדרין מונה והולך כל פרטי הדינין דבשלשה ובכ"ג ובע"א וסידור הגט לא הוזכר ומ"ש הגאון הרב נו"ב שם דבכלל ד"מ ששנה שם גט אשה בכלל לדעתי הפעוט כיון דפתוך ביה איסורא אע"ג דצורך השלשה משום כתובה ותניא כמ"ש שם עכ"פ הול"ל בפירוש דבד"מ גופייהו שיש הפרש דבר מה בנזקין וחבלות תני להו בהדיא ושם בש"ס עביד צריכותא מה גם סתמא דש"ס שאומר זה פעמים אטו מאן דמגרש בב"ד מגרש וידעתי מ"ש בזה הגאון הנ"ל שם דלא אמר כן אלא בתחילת המחשבה אבל אח"ך שהסכים עם מ"ש מרן בב"י ססקל"ו דמה ענין דין לגט מוקמינן לפירוש הש"ס אטו מאן דמגרש וכו' כפשטייהו וא"כ אפילו אם היה אנקלוס אומר כן ויכתוב לה גט פיטורין בתרע בי דינא לא צייתין ליה כנגד סתם מתני' בפרט שהוא תלמיד ר"א ור' יהושע כנז' בריש מגילה ור"מ נמי תלמידם היה כידוע וסתם מתני' ר"מ וכולהו סתמי משניות אלביה דר"ע כמ"ש בסנהדרין דף פ"ו ור"מ הוא מתלמידי ר"ע שבסוף ימיו כנז' בפ' הבע"י: ומתלתא קראי שמיע לי דלא כמהר"י די ליאון והוא דבפסוק לא תהיה קדשה מבנות ישראל וכו' תרגם בו אנקלוס בשפחה הנישאת לישראל ולא יהיה קדש בישראלית הנישאת לעבד ואלו להרמב"ם איירי קרא בפנויה המזנה והוא לקוח מהספרי וכמ"ש ה"ה פ"א מהל' אישות ולהראב"ד במופקרת לכל לזנות איירי אבל שפחה אין בה מלקות וכמ"ש הרדב"ז ח"ה סי' ש"א קל"ד שאין בה איסור כלל ורבנן הוא שגזרו ולא יהיה קדש בזכור איירי ונכפלה האזהרה כמ"ש בהסמ"ג בלאוין ש"ן ושם בלאוין שנ"ה בפ' בלא תהיה קדשה בפנויה כמ"ש בחיבורו ושם בסנהדרין מבואר דסתם ספרי ר"ש והוא מכלל תלמידי ר"ע כנז' שם ביבמות הרידפסקינן דלא כאנקלוס: זאת שנית בס' משפטים בפסוק שארה התרגום סבר שהוא מזונות וכ"כ רש"י שם והרמב"ן שם בחומש תפס ע"ז שדעת יחיד הוא והלכתא מזוני תקינו לה רבנן והאמת שמחלוקת הפוסקים היא הרי דבזה נמי חלקו על אנקלוס: לתליתא שכיח שם בפ' אם זרחה השמש עליו שתרגם אם עינא דסהדיא נפלת עלוהי ובברייטא דסנהדרין דע"ב פירושה אם ברור לך הדבר כשמש וכו' והיינו בבן עם אביו וכן כתבה הרמב"ם בפ"ט דה' גניבה הרי לך נמי דלא כאנקלוס והמבקש ימצא יותר מזה אלא דבתלתא הויא חזקה ועד בשחק נאמן שחפץ הייתי לצרף עמי שנים אך אי אפשר לי והש'תא הכא חשבתי דרכי לכתוב נוסח הגט שנהגו לכתוב בפה העירה יע"א וגם לברר וללבן סדר ואופן השמות והקיצורים והכנויים והספיקות שבאו לידי יד כהה עייפינהו וסדרינהו לכל הגיטין שנפל לי בו איזה ספק בזמן זמניהם קראו בשמותם האיש והאשה והעדים ומזקנים אתבונן שדומה לזה עשו ראשונים כמלאכים אשר קטנם עבה ממתני ה' המכתב בסופו וכן בס"ס הג"ף מה' פני משה ובס' לב שלמה מדף ס"ד ואילך וכן בס' ה' דבר משה ח"א וח"ג ובס' פא"ה ח"א וח"ג וח"ד וכן ה' חיד"א בח"ש ח"א ובס' פאת ים מדף צ"ט ואילך וקצת בס' אגורה באהלך דמ"ג וכן בס' קול אליהו ח"ב דק"ג ובס' שמן המשחא ה'ן ל'ו הובא בספר אות היא לעולם במזכרת הגיטין אשר לו ובטחתי בחסד קוני שימשך ממנו תועלת גדולה לנו ולבאים אחרינו וקונטריס זה אותו קראתי שדה מגרש כי האשה נקראת שדה כמאמרם ז"ל ונסתחפה שדהו וכמ"ש התוס' בכתובות דע"ז וכ"ה בזו"הק ח"ג דקמ"ג וכן שדה מגרש נוטריקון "שמות" דמתקרי "המכונה" מאיזה "גיטין" רבים "שנתתי: א' אר"ש קמא האני אסב'ר

השנויים שיש בנוסח הגט של פה מתא יע"א כמו שראינו בגיטין ישנים לשאר מקומות כיון דאינו דבר שחושש שלא להוציא לעז ח"ו על גיטין הראשונים.

ושורש זה בש"ע סי' קכ"ה ס"ז ובסי' קמ"ב ויעו"ש בהכנ"הג הג"הט אות נ"ב ובהרב ג"ף סי' קכ"ה סל"א ובס' יא"ה שם ועיין עוד בס' דבר משה ח"א סימן נ"ה ובס' בארות המים סי' ל"ג ובס' עזרת נשים דף ל"ב ובספר אדמת קדש ח"א סי' מ"ה ובספר נחפה בכסף ח"ב דף פ"ד וד"ח ובס' נ"ש דפ"ח ובס' נו"ב ח"ב י"ד סימן קל"ט ראשון לציון בענין השרטוט הסכמנו שישרטט ולא בכפל דהכי עדיף טפי כנז' בס' קכ"ה בס' ג"ף מס' חוסן ישועות וכן תפס הרדב"ז ח"ב סי' קנ"ו ויהיה השרטוט מבחוץ כנודע ובפרט זה לא ידענו מנהגן של ראשונים בכפל או בשרטוט: ב' בספר ימי החדש כותבין בבי"ת בכך וכך לירח פ' אבל לא בשנה והיא נוסחת הרא"ש בפ' המגרש ובש"ות שלו כלל מ"ו וכ"ה בהסמ"ג והסמ"ק ומור"ם והלבוש משא"כ הרי"ף והר"ם וספר החינוך ומרן בש"ע שגם בשנה כותבין בבי"ת והכנ"הג כתב ע"ז שהוא לשון כבד ואין קפידא בדבר כמ"ש הרב ג"ף סימן קכ"ו סי"ו וכ"כ בספר ראש משביר סימן ל"ד: ג' כתבתי בספרי זוטא השמר אמת שנהגו בפה מתא לכתוב בכתובות וגיטין למנינא דרגילנא לממני ביה שהיא נוסחת הרי"ף והרמב"ם והש"ג וכ"כ המרדכי ישן שכן מצא בספרים קדמונים וכן ראיתי עתה שכ"כ בס' החינוך ומ"ש מהרי"ף נמשכתי אחר הכנ"הג שכתב שכ"כ בטופסי האלפסי פירוש הגט להר"ד שמשון הובא במהר"י מינץ סי' ק"ט והרואה להרי"ף בפ' המגרש שכתב במנינא בבי"ת וכל כוונת הכנ"הג ז"ל לאפוקי מהמנהג שכותבין למנין שאנו מונין כאן ולא חש לדקדק אם למנינא בלמ"ד או בבי"ת ועוד יש דקדוק אחר דבכולהו כתוב מנינא בשני יודי"ן וכן למימני ביו"ד בין סמי"מין מלבד דבמהר"י מינץ כתב למנינא בחד יו"ד כמו שאנו כותבין אבל למימני כתבה ביו"ד בין המי"מין וכנוסחת הני רבוותא הנ"ל לבד ממהר"י מינץ כ"כ בס' לב שלמה בנוסחת עו"ב נא אמון יע"א ואנן פ"א בא לדינו גט מעו"בי הנז' לפה מתא ביד שליח הולכה כמו שאנו כותבין ממש ואני הצעיר ביודעו ומכירו להרב המסדר זלה"ה שהוא חכם גדול בפרטות בחכמת הדקדוק ובהכרח מ"ש בס' הנז' טעות המדפיס הוא ואחר החיפוש מצאתי בשבת דף ע"ג מנינא בשני יודי"ן וכן במנחות דף ס"ו מצוה למימני יומי ביו"ד בין המי"מין וכ"ה בהרי"ף והרא"ש סוף פסחים ובזו"הק ח"ג דף קפ"ג ובזוהר חדש דף מ"ט וברבינו בחיי ס' ראה ונראה דסמכו על אנקלוס שהוא תנא שתרגם בפ' והיו לאותת וכו' וכן בפסוק ויוצא אותו החוצה שכתב ולממני בלי יו"ד בין המי"מין וכן למנינא דבל"הק מנין וכתב אנקלוס בפ' כדי רשעתו במספר כמיסת חובתיה במנין בלי יו"ד אחר המי"ם.

ודע דלמקומות דכותבים למנין שאנו מונין כאן הוא לשון משנה בפ"ד דשבועות ומ"ש בס' פני יצחק ס"ה דלמה לא תיקנו לכתוב ואנחנו שכן הזהירונו בנוסח עלינו לשבח שאין לומר אלא ואנחנו וכן הרגיש בס' נ"ש דף ס"ח ממ"ש בבר"המז שצ"ל אנחנו מודים לך י"ל דבלשון תפילה ובקשה שאני שלא ליתן פ"פ למקטרג משום שאנו בלשון המקרא משמעותו אנינות ותו דכשהוא הכל ל"הק אין לערב עמו לשון אחר משא"כ הגט דרובו לשון ארמי וכן מנין כאן לשון ברייתא דסנהדרין דף ל"ו והש"ס ריש ר"ה ולמנהגינו דכותבין למנינא דרגילנא לממני ביה ולא חשו שיקראנה הקורא ביו"ד נחה שמשמעותו עבר שמנינו כבר והוא הפך משמעותו שמשמעותו הווה והיו"ד נעה בפת"ח והנו"ן בקמ"ץ י"ל מלבד דלא נפיק ממשמעותיה דעכ"פ פירושו מספר עוד בה דמהענין מורה שמשמעותו ביו"ד נעה כאמור וכן לממני בלא יו"ד בתוך המי"מין דלא חשו שיקראנה הקורא לשון מנוי והשלטה דמהענין מוכיח שאינו כן כדרך שלא חשו למקומות

דכותבין שאנו מנין כאן בלא וי"ו אחר המ"ם שלא יקראנה הקורא הנו"ן בפת"ח והיו"ד בחיר"ק כמו מנלן דבר זה: ד' במתא טראבלס כתבתי בס"הק השמר אמת מהרשב"ץ ובנו וממהרלב"ח וממהרי"ע ומהרי"ן ומח"ור עו"בי תונס יע"א מכתב ידי קדשם וכן מצאתי עתה בספר משכנות הרועים הנד"מ שנשאל מפה העירה יע"א וכן מצאתי להרדב"ז ח"א ס"ל שקורא למדינת סין הנקראת טראבלס היום ע"כ והיא טראבלס השא"ם ושניהם שם אחד כנודע וכן בח"ד שש"א רמ"ח וכן בלעז לזו קורין טריפולי די ברבארייא ולהאיך טריפולי די סורייא וכן כתבה הרדב"ז ח"ב סימן תרנ"ז ומהרמ"ג סכ"ה וסס"דומהריט"ץ סי' י"ד ומהרי"א סי' שמ"ה וכן הרב חיד"א בש"הג ח"ב דף פ"ב הזכיר פה העירה וכולם כתבוה בטי"ת לאפוקי מהחכם המגיה בס' יכין ובוועז ח"א ס"ה שכתבה בתי"ו והביאו הרב חיד"א במח"בר י"ד סי' פ"ה אלא דהרדב"ז בח"ה סק"ד כתב טראבולוס בשני ווי"ן והעיקר כמו שכתב בח"א וסוגיין דעלמא הכי הוא.

ובודאי אם כתבה בתי"ו בגט פסול דיצאה למשמעות אחרת דאז פירושו עפר שכן קורין בערבי לעפר תרא"ב ועיין בג"ף סי' קכ"ט סק"ל ומצאתי בס' חיבת ירושלים דף ד' שהגיה על מ"ש הרב כפתור ופרח טראבולוס לגרב הגיה עליו טראבלס צ"ל ומ"מ הרב כפתור ופרח נמי כתבה בטי"ת רק הווי"ן יתירין: ה' הנוסח הוא בגיטין ישנים דעל כיף ימא מותבה בה"א כנוסח הרשד"ם בס"ה סק"ח והרדב"ז הובא בג"ף סימן קכ"ח סמ"ו והיא בח"א סי' מ"ד ועיין מ"ש ע"ז הרב יא"ה ועיין להרדב"ז ח"ב סימן קפ"ב וכוונתו ששם כתב באל"ף הרואה יראה שם בסו"ד כתבה בה"א ושם לא נחית לומר אלא דאין לכתוב יתבא אלא מותבה וכ"ה מנהג קושטא ואזמיר יע"א לכותבה בה"א וכמ"ש הרב לח"ש דף קמ"ה וכ"כ הכנ"הג סימן קכ"ח אות צ"ב ממחזור רומאניא וכתב בס' לב שלמה דף ס"ב שכן הוא מנהג גאליפולי ובוגאז משא"כ לדעת מרן דאינו כן.

וכיף משפטה ביו"ד בין הכ"ף והפ"א דלא כמי שכתב בהפך וכמ"ש הרב גט פשוט שם סי' מ"ה וכ"כ בס' קול אליהו ח"ב דף ק"ג מיהו אם כבר נכתב בלי יו"ד אין לפוסלו כיון דאיכא מ"ד דכן ראוי לכותבו וכמ"ש הלח"ש שם: ימא משפטה באל"ף לבסוף שהוא לשון ארמי ובאונקלוס מתרגם ים ימא באל"ף וכ"ה בדניאל וכתב הלח"ש שם דאם כתב בה"א לבסוף כשר ולא ביאר למה דהא איכא שינוי הבנה דבה"א משמעותו צד מערב כמ"ש צפונה ונגבה וקדמה וימה וכ"ה בסדר ויצא ובס' ואתחנן ובכמה מקומות ומ"ש אנקלוס בס' מסעי ע"פ והיו תוצאותיו הימה מפקנוהי לימא עכ"פ לא נפיק ממשמעותו שהוא צד מערב וכמ"ש רש"י שם אלא משום שלצד ההוא הים תרגמו אנקלוס כן תדע דבכ"מ דכתוב בקרא ימה מתרגמו מערבא ולא כן כאן ואי"ה אשובה אראה: ימא סתם ולא ימא רבא כי כן הוא כתוב בש"ע ויש מקומות שכותבין בפירוש רבא והוא דעת הרא"ש שכתב מרן בב"י סי' רכ"ח משמו דהים שעוברין בו לא"י אינו נקרא ים הגדול אלא ששם מרן פסק כרבינו יונה וכבר האחרונים העירו על סתירת מרן בזה והג"ף שם סי' מ"ו: והרב דברי אמת דף ק"ו הביא ראיה לרבינו יונה דגם הים שעוברין בו לא"י נקרא י"הג והוא ממ"ש במדרש קהלת ע"פ שלח לחמך ר"א בן שמוע היה מטייל על כיף ימא רבתי והיינו על חוף ימא של א"י ע"כ וכן נמצא שם מעשה בספינה אחת שפירשה לי"הג והוליקה הרוח למקום שאין המים מהלכים אמ"ל ר"א לר"י לא באנו לכאן אלא לנסיון מלאו חבית אחת כיון שבאו לרומי אמ"ל אדריאנוס מי אוקיינוס מה הם וכו' נסבון מים דנסבון משם והראוהו ע"כ הרי משיצאו משם מא"י קרי להו שפירשו לי"הג קודם הגיעם למי אוקיינוס שהלכו לשם בע"כ שהרוח הוליקם: כל קבל דנא החק"ל א"ה סי' נ' הביא ראיה להרא"ש דאין נקרא גדול זולתי של אוקיינוס ממ"ש בפ"ו דשקלים ע"פ ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגלילה זה ימא של סמכו

וירדו על הערבה זה ימא של טבריא ובאו הימה זה ים המלח אל הימה המוצאים זה הי"הג ולמה נקרא מוצאים שיצאו ב"פ אחד בדור אנוש ואחד בדור הפלגה ואמרו עוד שם ניחא ימא רבא ימא דמלחא ע"כ מבואר די"הג הוא אוקיינוס לבד ע"כ וכ"ה בירושלמי סוף כלאים דמונה והולך המקיפים לא"י ימא רבא ימא דטבריא ימא דסמכי ימא דמלחא ימא דחילת ימא דשילת ימא דאסמא ע"כ הרי דמונה רבא לחוד שהוא אוקיינוס כמ"ש הרב היפה שם וימא דמלחא לבד ולא ירדתי לסוף דעת הרב תקלין חזתין שם בשקלים שכתב על מ"ש שם י"הג הוא הים שעוברין בו לא"י מהמדינות ע"כ דא"כ מאי ימא דמלחא דקאמר משמע דזה לחוד וזה לחוד ואדרבה מזה מוכח כהרא"ש.

ולא כרבינו יונה וכמ"ש החק"ל שם אלא דבתלמודין מוכח כרבינו יונה דבבתרא דף ס"ד ע"פ זה עצמו מונה ימא של סדום במקום ימא דמלחא וכן רש"י ביחזקאל שם מביא מהתוספתא דסוכה כן וכ"כ הרד"ק שם מרז"ל הרי דימא רבא כולל הכל והתימה על החק"ל ז"ל איך לא הרגיש בזה וידוע דש"ס דידן עיקר כנגד הירושלמי כ"ש שבתוספתא שהוא מהתנאים ומשו"ה פסק מרן בא"ח לענין ברכה כוותיה שם סימן רכ"ח מלבד מ"ש כנ"הג שם כיון דלהשוואל שם בהרא"ש כן סבר וגם הרא"ש מודה דבלשון הכתוב נקרא גדול משא"כ לענין גיטין דחיישינן לערעור הבעל אפי' בכל דהו פסק כוותיה דהרא"ש הואיל ובלשון רז"ל אינו נקרא גדול העדרו יותר טוב לכתוב רבא ולדעת הרא"ש י"ל דמ"ש שם בתוספתא ובש"ס דבתרא הנ"ל היינו משום דאותם ימים שמונה כל אחד פרטי במ"א משא"כ ים המלח מעורב הוא באוקיינוס לכן אמר ימא רבא סתם אבל לעולם קודם הגעתו עד אוקיינוס אינו נקרא גדול בערכו ובגט אנו כותבין הים שלפנינו סמוך ונראה ולא על אוקיינוס המעורב בתוכו שרחוק מעינינו.

ודע דבמקומות שכותבין רבא כדעת רבינו יונה אם לא כתב כשר וכמ"ש הרב פאת ים דף ס"ח ע"ב וה"ה לדידן דלא נהגנו לכותבו אם כתבו כשר כיון דלדעת רבינו יונה הכל נקרא ים הגדול: ו' ספוקי העיר לא נהגו לכותבם וכ"ה בתוככי ירושלם תובב"א כנז' בנוסח שכתב הרב גט פשוט וכ"ה בעו"בי תונס ובנ"א יע"א וכמ"ש מהר"א ישראל בספרו כס"א סי' קכ"ח אבל בע"הק צפת תובב"א כותבין דעל נהר דולבאי יתבא וכמ"ש הרב המניח בסופו וממימי מעינות מסתפקא כמ"ש הרב פאת השלחן הלכות א"י דף ח' ע"ב ומקדם קדמתה ראיתי בכ"י המג"ן זלה"ה בהיותי בארץ מצרים בישיבת הרב המובהק סבא קדישא מהר"ן אלגאזי זלה"ה שהיו כותבין בע"הק הנז' גם ספוקי הבארות ואח"ך ביטלוהו יען שבימות הקיץ מתייבשות ע"כ ולבי מהסס בזה ששם ליכא בארות נובעין רק מי בורות ששם יורדים מי גשמים ואין שותין מהם כלל רק לשאר תשמישים שאומרים שהם כבדים להאסטומכא הן שאינן יורדים צלולים יען כי גגותיהם עשויים מטיט ותבן ואולי נשתנו הזמנים.

ומ"ש מרן סי' קכ"ח ס"ד ועיר שספוקה ממי בארות כותבין וכו' אינו על סיפוקי העיר אלא על ישוב העיר כמ"ש הרב ג"ף שם סי' מ"ח ומ"ש בתשובה דף ס"ה על ע"הק טבריא דיכתוב במתא טבריא דעל כיף ימא דטבריא יתבא וממימי הים הנז' מסתפקא ע"כ אין להוכיח מן הדין לכתוב ספוקי העיר אלא שמנהגם כן מאז ומקדם וכתב כן לאפוקי ממ"ש הרב השואל שם אם לכתוב מימיה לשון נקבה או מימוהי לשון זכר וכן אם לכתוב ים כנרת יעו"ש ועל דרך זה כתב מהרמ"ג ס"ו שהיו נוהגים לכתוב בנפשיכי ביו"ד אחד ושאלו למרן הלא הוא בספרו כתב שפשט המנהג לכותבו בשני יודי"ן והשיבו אם נהגו כן אין לשנות ונהרא ונהרא ופשטיה וכן צ"ל במה שכותבין

ספוקי העיר כי היה מנהג קדום קודם בואו לע"הק צפת תוב"ב: ז' אנא פלוני ב"פ בכנוי כהן או לוי לא יכולנו לעמוד על המנהג יען כי אעיקרא מכד הוינא טליא ידענא דאין כאן בכל העיר אלא ב' כהנים ולוי אחד ואולי מעולם לא באו לידי גירושין ואולי אם היו באין לידי גירושין היו כותבין ומרן חי' קכ"ט סי"ט תלה במנהג שכתב לא נהגו לכתוב בגט לא כהן ולא לוי אלא פכ"פ ולדעת הרב גט פשוט סק"ט במקום שנהגו לכותבו יש פוסלין אם לא כתבו ובע"הק ירושלם תוב"ב הגם שלא נהגו לכותבו הנהיג הרב חמיו לכותבו ושם נסתפק אם יכולין לחזור למנהג הראשון שלא לכותבו יעו"ש ואף שהרב גט מקושר למהרי"ן פשיט לה דיכולין לחזור למנהג הראשון דוקא התם דבתחילה לא היו נוהגין לכותבו אבל כל שמנהגם לכותבו גם הרב מודה דאין לנו לבטל מלכותבו ואנן בהאי פחדא יתבין שמא הראשונים נהגו לכותבו וכן עשינו כמה פעמים וכתבנו אותו ומינה אין לב"ד אחר לזוז מזה: ח' פלוני דמתקרי פ' בקיצורי שמות ג"כ דומיא ליצחק חקין ורובא אחד אנשים ואחד נשים יש להם קיצור ויש מהם שיש בהם קצת זלזול ונראה בטעמם דכותבין כל הקיצורים מששה טעמים.

ויצא הראשון מכח דהרב גט פשוט לא אסיק כלל גמור בזה דוקא אם דומה ממש ליצחק חקין אהרן ארנין הוא דא"צ לכותבו ושמה ידמה המסדר שהוא דומה ואין צריך לכתבו ודמיונו אינו עולה יפה וניתן ליכתב זאת שנית דכתב שם ממהרש"ל דוקא כשאין שם שני יב"ש דאז אצ"ל. ועל שלשים ביצחק חקין גופיה דוקא כשעולה לתורה וחותרם בשם יצחק לבד.

ועל רבעים כתב מהרא"י והובא בס' המכתב דף צ"ה דכל קיצור שאינו ממוצא השם צריך לכותבו. וחמ"ש את אר"ש מהרימ"ט ספוקי מספקא ליה בקיצור הארוך מהשם כמו מנולה אולי ניתן ליכתב.

ואת הש"ש הרב דרכי נועם סי' מ"ה לחלק יצא בין קיצור דבגודלו דמקפד קפיד בזה ובין קיצור הניתן לו לגעגוע או לבקשה ואולי המסדר לא ידקדק בכל זה לכן קבעו לכתבו בכל אופן משום דגם ביצחק חקין אהרן ארנין דאצ"ל כתב מור"ם דאם כתבו אינו מזיק ולפרש דברי מרן אתא וכ"כ הרב גט פשוט והאחרונים בדעת מרן ובודאי דברובא דעלמא קרו ליה הכו בפניו איירו כמבואר יוצא בשמות דבמהרש"ל בשם ועלקי"ל ע"ש ילדותו משום חיבה או איפכא שמקצת ב"א קורין לו כך לקילותא בעלמא בשום ילדות אזלינן בתר רוב ב"א ודומה לו ע"כ והביאו הב"ש והוסיף מלת בפניו ועיין בס' טיב גיטין אות יו"ד ולמ"ד ומ"ם אע"ג שיש לו זילותא כשקורין אותו בשם קטנות כיון דרוב ב"א קרו ליה הכי בפניו ניתן ליכתב וכ"כ מהר"ם מינץ סל"ז בשם זעמי"ל וכתב עליו הב"ח סי' צ"ה אפילו שהוא מתבייש מזה אלא דהרב פרח שושן כלל א' ס"ה דף מ"ח הבין מהרב דרכי נועם סי' מ"ה דף קל"ה ומהרב בנו הגו"ר דט"ו ע"ב דבקיצור השם שיש בו זלזול אע"ג דרובא דעלמא קרו ליה הכי אין לכתבו והביא דבריו הרב חיד"א בח"ש ח"א דף מ"ה ע"ד בשם רחמ"ה והרואה יראה דמהרב דרכי נועם אין מפורש כן דרובא דעלמא קרו ליה הכי בפניו אבל מדברי בנו הגו"ר שהביא ראייה לדבריו ממ"ש מור"ם דכל כנוי שהוא לגנאי אין לכתבו משמע כן משום דמור"ם פשיטות דבריו דאיירי בשגם דובא דעלמא קרו ליה הכי בפניו וכן הבין הרב ג"ף בעז"נ בשם איסקלאבונ"א בדבריו אך אעיקרא יש לחלק בין קיצור שם לכנוי ותו דפשיטות דברי מור"ם גנאי שהוא רומז לדבר עבירה איירי ודבר הלמד מעניינו במומר דאיירי ביה וכאשר יבא לפניו בס"ד ועוד הרי רבני אשכנז לא ס"ל הכי ויש להם על מה לסמוך והרב חיד"א שם איירי בשם רחמ"ה שכבר נשתקע ובודאי לא ניתן

ליכתב והמסדר חכם עיניו בראשו לתת דעתו בקיצורים מאיזה שם הוא נחצב כדי לידע איך לכתוב וכשיש איזה זלזול יחקור וידרוש או רובא דעלמא קרו ליה הכי בפניו: ובכנוי האישי והאשה וכנוי אבותיהם מצינו כתוב כן בגיטין ישנים כדעת מור"ם סי' קכ"ט ס"ט וכתב שם הג"ף דיותר טוב לכותבם משום דאם כתב כשר לכ"ע ואם לא כתב יש מי שפוסל ובע"הק ירושלים תוב"ב אע"ג דלא נהגו לכתבם כמ"ש הג"ף שם כהיום נהגו לכתבם כמ"ש מהרי"ן בספר גט מקושר דף צ"ז ובספרו נחפה בכסף ח"ב א"ה סי' ה' דף פ"ד ע"ב: והנה מור"ם שם סי"ו כתב כל כנוי שהוא גנאי למגרש אין כותבין אותו ולכן מומר שעשה תשובה אין כותבין לו וכל שום וחניכא ע"כ ועל כנוי לגנאי ציין המציין מדעת עצמו ועל המומר ציין משם מצא כתוב בתיקון ואחריו החזיק תלמידו הלבוש וז"ל כל כנוי שהוא גנאי למגרש אין כותבין שלא לביישו שהתורה דרכיה דרכי נועם ואין זה דרכי נועם ולא נתיבות שלום אם היו מביישין אותו לכתוב חרפתו לפרסמו לכל בפניו ולכן מומר שעשה תשובה וכו' וכן ראיתי למהרש"ל בגיטין דף כ"ח ע"ד אחר שהביא דברי הסמ"ק בגט משומד שיש לכתוב וכל שום כדי לכתוב שם דגיות עם שם דיהדות סיים וכנוי שהוא לשם גנאי כגון מי"ן אי"ר והדומה לזה כלל כלל לא ואין כותבין בגט כי אין זה ראוי לכתוב בספר דת משה וישראל לכנות שם לחבירו והוא הפך דת משה וישראל ואין לו חלק לעו"הב אפילו דש ואינו מתבייש ממנו כמ"ש חז"ל כל מכנה שם לחבירו מכנה היינו מלבין לא צריכא דד ביה ומ"מ אם רגיל לקרותו באותו שם לבד נכון לכתוב וכל שום וחניכא אפילו במקום שאין כותבין ע"כ.

ואחרי בקשת מחילה הראויה אדון לפניו בקרקע דראיה זו איני מכיר דרש"י שם במציעא דף נ"ט פירש בנתכוון להכלימו איירי ובגט אין כוונתינו להכלימו ח"ו אלא לפרסם שזהו המגרש וכל שלא נתכוון להכלימו והוא דש בו מותר וכמ"ש מרן בכ"מ פ"ג מהל' תשובה וגם לדעת הרמב"ם והסמ"ג שהביא כנ"הג ח"מ סי' רכ"ח דכל שמתבייש ממנו אסור וכמ"ש בפ"ו מהל' דעות ואע"ג דבהל' תשובה כתב בסתם סמך על מ"ש כבר בהלכות דעות ודלא כמ"ש מהרי"ע שם דגם לרבינו עד שיתכוין להכלימו ולא ראה לדברי הכנ"הג סימן נ"ז וזה שקורין לו כן רובא דעלמא בפניו לא חשידי ישראל לכנות לבייש לחבירו אם לא דקים להו שאין לו בושח כלל מזהוהקורא לא נתכוון להכלימו נהי דלאו שפיר עבד אבל להחשיבו ממי שאין לו חלק לעו"הב מנין לנו זה מה גם כשיש הכרח לפרסמו בגט ואל אלהים יודע כי אח"ז מצאתי בס' טיב גיטין שעמד בזה על מהרש"ל ואסיק בדברי מהרש"ל דלא קאמר אלא במחברים עיקר שמו עם הכנוי ההוא וזה מובן ממה שסיים ומ"מ אם רגילין לקרותו באותו שם מלבד וכו' אלמא דמקמי הכי איירי כשקורים לו בשניהם וא"כ לדידן דאין אנו כותבין הכנוי זולת אם קורין אותו בכנוי ההוא לבד וכמ"ש מור"ם שם מת"הד סי' רל"ה וכיון דאנו כותבין וכל שום בכל הגיטין צריך לכתוב כנויו דרובא דעלמא קרו ליה הכי ובר מן דין מהרש"ל לא אמרה אלא בכנוי דבר טמא כההיא מי"ן אי"ר שפירש לי חכם אחד פירושו חיה טמאה וכיוצא בזה כתב מהרמ"ג סי' ל"ה ברגיל לקרוא לחבירו בשם גוים לאפוקי תכונת גופו שחור או לבן גוץ או ארוך דלא מידו היתה זאת כמבואר למהרש"ל גופיה בשמות כתב שם שחור ובת"הד שם בצורת גופו אם לא שמחברין אותו עם שמו היה כותבו ועיין לו בפסקיו ס"ו דמייתי מהש"ס משני יוסף בן שמעון שהסימן עדיף להפריש בין כהן ולוי ופירש"י גוץ או לבן או גיחור מיב"ש שהוא ארוך ושחור ע"כ ואם יש חשש איסור בזה אף שכוונתינו להפריש זה מזה היו ממצייאין תקנה אחרת כאשר יהיה האופן ובמזכרת הגיטין אשר להרב המכתב מצאתי קאר"ה אוג"לאן פירושו פניו שחורות כמ"ש בס'

אמרות טהורות דף קפ"ז וכן מצאתי להגאון נו"ב מ"ב סי' קכ"ח בכנוי גומפ"ל שהוא עבודת משא בכתף שקורין לו כן בפניו ולא כתבו מטעם שנסתפק בכתיבתו מוכח דאל"כ היה כותבו ומוכח מדבריו שכתב וקורין לו כן בפניו שיש לו גנאי בזה וגם דברי מור"ם נ"ל דלא איירי אלא בכנוי לאיזה עבירה אפילו אי איירי בשאר מ"מ בסימן שבגופו לא מחזי גנאי כ"כ אע"ג דמהתוס' דפסחים דף קי"ב גבי ר' יהושע בן קרחה קרו ליה שם גנאי היינו משום דבכל פעם קרו ליה כן ואין כאן הכרח משא"כ בגט דהוא באקראי ואנו מוכרחים בזה לפרסם המגרש משא"כ בדבר עבירה ח"ו או בכנוי דבר טמא שנא ושנא: אלא שראיתי בס' אשדות הפסגה סי"ב בכנוי ג'יקו שפירושו קצר הקומה שהביא מור"ם הנ"ל ומדברי ספר המנהיר סק"ב בכנוי קו'רק והביא דברי הג"ף מ"ש על דברי ס' המנהיר והיבין בו דכל שהוא גנאי גם שאינו מקפיד אין לכתבו ואם אינו גנאי גם במקפיד יש לכתבו ומסקנתו שם בכנוי שהוא שאין לכתבו ועוד הביא מ"ש הרב פרח שושן מדברי הרב דרכי נועם והגו"ר יעו"ש.

והנה במה שרצה להבין בדברי הג"ף בכוונת דברי ס' המנהיר אינו מוכרח והרב ב"ש בשמות וכן הכנ"הג בס"ה הביאו דברי ס' המנהיר בסתם וכל כי האי הו"ל לבאר והן אמת דבשנוי מורגש כמו בנדונו וכן כושי וגיחור ולכן צריך לברך עליהם ברוך משנה הבריות וכמ"ש בברכות דף נ"ח ופסקו מרן סימן רכ"ח אבל כל שהוא מעשה יוצר ולא ממנו כל שאין מתכוין להכלימו כהיא דנדרים דף נ' ואין הכוונה אלא לפרסם המגרש והוא אין לו בושה כלל הראיה ממה שקורין לו בפניו רובא דעלמא מאי הוי אם כותב הכנוי אף שהוא שנוי ניכר משא"כ בגנאי דדבר עבירה או בכנוי לדבר טמא אנן סהדי דמתבייש ומחמת בושותו אינו יכול למחות בקוראים לו כן ועל דברי הרב פרח שושן כבר כתבנו לעיל בזה ומדברי הגו"ר שם מבואר דכל שיש לספק אם לכתוב או לא יורה יורה ידין מהיות טוב אל תקרא רע דכל שניתוסף ידיעה על המגרש טפי עדיף ע"כ: ואח"ז ראיתי להרב לח"ש דף קנ"ב סוף ע"ד שכתב מהרב אביו על כנוי שהוא לגנאי אין כותבין אותו ואם רוב ב"א הנמצאים קורין אותו כן בפניו ואינו מקפיד יש לכתבו ובודאי שמפרש בדברי מור"ם וס' המנהיר הנ"ל כמ"ש דהעיקר תלוי בהקפדה אי איירי מור"ם גם בשאר גנאי אבל אם בגנאי דעבירה או גנאי בדבר טמא לא איירי בזה ובודאי בכל אופן אין לכותבו אלא דלהרב טיב גיטין בדברי מהרש"ל דלא אסר רק כשהם מחברים שמו עמו וכנז"ל א"כ לדידן דאין כותבין הכנוי אלא א"כ קורין אותו בכנוי לבד בלי חיבור שמו וכמ"ש מור"ם צריך לכתבו והלח"ש שם סיים על דברי הרב אביו הנ"ל ועיין בס' יא"ה בשם אביו זבדי ובשם גאמו דלשלמה קורין אותו גאמו"ס בשיבוש ע"כ ונראה דכוונתו להקשות להרב אביו ז"ל משם לדעתי המעט לא קשה דבשם גאמו לא נתבאר בדבריו דרובא דעלמא קרו ליה כן בפניו אם לא שרצה לומר כן ממה שהביא מדברי מור"ם וי"ל גם מזה אין ראיה שי"ל שסמך לו על מ"ש אח"ך שהוא לשון משובש דלשלמה קורין לו גאמוס וא"כ אינו כנוי בפני עצמו שיצטרך לכתבו וכמ"ש מור"ם שם ומ"ש מאביו זבדי והוא מהרב פ"הא שכתב שהוא שם גנאי ואין לכתבו גם בזה לא כתב דהכי קורין לו כ"ע בפניו וכ"נ מ"ש שם הרב הנז' עצמו בכנוי קראנ'פיל שכתב כיון דמיעוטא הוא דקרו ליה הכי וכו' משמע דאם הרוב קרו ליה הכי צריך לכתבו ויעו"ש מ"ש שם בשם דודה ומ"ש בח"א בכנוי רש ומה שהרגיש עליו הרב יא"ה מ"ש הוא עצמו בשם קראנ'פיל יש להשיב דשם רש נתברר לו שאינו שם גנאי כמ"ש וז"ל דעיקר הקפדתו למה יניחו שם משה ויקראוהו רש ועוד י"ל דההיא דקראנ'פיל היה ת"ח ובכל דהו יש גנאי בדבר דמתבזה בפני ע"ה ואת לרבות ת"ח אמרו רז"ל משא"כ שלא ביאר שהיה ת"ח ועיין לו עוד שם דף פ' בכנוי בורג'אליס ובנדון

הרב אשדות הפסגה לא נזכר דרוב בני אדם קורין לו כן: והנה בע'תה השמש יצא על הארץ ספר"א נה"ר לעטרת החיים נר"ו זה שמו חיים ושלום וראיתי לו שם סי' ל"ב דאתשיל על גט אחד שנכתב בו כנוי ולא"ה"י שרב אחד פסלו והרב המסדר החזיק להכשירו ומני"ר האריך הרבה והסכים עם הרב הפוסל והנצרך לנו הוא שהביא דברי הרב אשדות הפסגה הנ"ל וקבע בו מסמרות וכן הביא ממהרש"ל שכתב מהסמ"ק דאין לכתוב כנוי שהוא לגנאי דהוא מכלל מכנה ש"ר ועוד אפריון נמטייה דהביא לנו במזכרת הגיטין אשר בס' לב שלמה בכנוי דישלאן שפירושו שיניו יוצאות לחוץ וכתב על זה שלא כתב זה בגט אלא בפנקסו לזכרון קאתי כנז' בסו"ד צידדנו וכו' והכנוי הזה אם היה כותבו היה צריך שני גיטין אחד ברפ"א ואחד בלתי רפ"א וממה שלא הזכיר זה מוכח שלא כתבו בגט משום שהוא גנאי ע"כ: ואחרי בקשת המחילה הראויה לדעתי המעט איפכא מסתברא דאם לא כתבו היה צריך להקיפו בשני חצאי לבנה כמו שכן עשה שם בזכרון זה על שם בונפיל ואלגאזי וכן עשה בשאר זכרונות ששמערוך הואהרון גבאי סאבן פינטו רודיטי ישורון סראגאן פארחיי אלימאן קטן וההיקף הוא משום שלא נכתבו בגט כי אין לכתוב החניכה כידוע.

וזה ממה שלא הקיפו נכתב כן בגט וסבור כיון דכ"ע הכי קרו ליה בפניו ואינו גנאי של דבר עבירה ח"ו או דבר טמא ניתן ליכתב ומה שלא כתב מענין הרפ"א שכן מנהגם כיון דהענין ההוא במזכרת ששם חסר שכתוב עד כאן מצאתי אימא שהיה כתוב ונאבד באורך הימים ומ"ש ממהרש"ל שכתב מהסמ"ק על כנוי לגנאי כלל כלל לא אגב שטפיה כתב כן דהסמ"ק לא נגע ולא פגע בזה אלא מתורתו של מהרש"ל כאשר יראה הרואה ושם בהשמטותיו כתב שהרב המסדר הגט ההוא הוציא לאור ספרו מים החיים והדפיס ענין זה שם ואתו עמו הסכימו חכמי קושטא יע"א ואין הספר ההוא מצוי לנו לראותו אולי נתכווננו לו בדברים או בדבר אחד ממה שכתבנו.

איברא דמהכנוי ההוא דיש בו הוצאת ש"ש לבטלה אין ללמוד ממנו לכנויים של גנאי שקורין כן בפניו רובא דעלמא ובנוסחי גיטין ישנים ראיתי כמה כנויים שיש בו קצת גנאי ואינם של ענין עבירה ובודאי דהכי סברי קמאי כמש"ל: ועד אחרן ראיתי בשופרא דשטרי אשר בס"ס חיים וחסד לחכם מהמערב ושם מביא כנוי עצמאן שהוא שם גיות גמור ומהרמ"ג סל"ה הובא בכנ"הג י"ד סי' של"ד כתב דבכלל המכנה ש"ר לחבירו הוא מי שרגיל לקרוא לחבירו בשם גיות שהם שמות טמאים דודאי דסברי לה כמ"ש ומצאתי להרשב"ץ ח"ג סס"ו במעשה ב"ד שכתוב המכונה בגל לחזיד שפירושו פרד ברזל ומשמע לכאורה שכ"כ בגט שכן כותבין בהרשאה דהשליח שכותבין השמות והכנויים שבגט וכן גם במעשה ב"ד והאי כנוי גנאי הוא והמסדר חכם עיניו בראשו לדעת שורש ועיקר פירוש הכנוי ההוא מהו וגם להשכיל לידע סדר כתיבתו ואם קורין לו רוב ב"א כן בפניו או לא וגם צריך שיקראוהו כן בלי חיבור שמו: ט' העומד היום במתא טראבלס וכל שום וכו' ואינם כותבין הכא או כאן וכ"ה בנוסחת ע"הק ירושלים תוב"ב כמ"ש הכנ"הג סי' קכ"ו הג"הט אות יו"ד והג"ף שם בנוסחת הגט וכן אין כותבין תיבה הנזכרת כבשאר מקומות שכותבין כן בעמידת האיש והאשה וכ"ה בע"הק הנז' דכותבין תיבה הנזכרת ונראה טעם לתיבת הכא או כאן דאחזו להם לשון קצרה והטעם לתיבה הנזכרת משום דאיכא תרי ירושלים כמ"ש בערכין דף ל"ב ע"ב והוצרכו לבאר הנזכרת דהיא על מי שלוח יתבא כמפורש מקודם שלא הוחזקו תרי ירושלים שישוכם על מי שלוח משא"כ כאן בפה העירה כאשר יבא לפנים בס"ד ונוסחתינו היא נוסחת מור"ם ססקנ"ד והלבוש ומהר"י מיניץ ובמקום שכותבין אם לא כתב כשר כמ"ש בס' פאת ים דף ס"ז ובלח"ש דף קמ"ה ובס' ראש משביר דף ע"ז אלא ששם החמיר

אם בתחילה לא נכתבה דלא הכשיר רק במקום עיגון ועיין בס' נ"ש דף ס"ח ובס' יא"ה סי' קכ"ו הגב"י אות יו"ד וגם בתיבה הנזכרת כן אם לא כתב במקום שנהגו לכתוב הגט כשר כמ"ש הרב ראש משביר שם ובספר עולת שמואל דף ל"ז ובהיותי על אדמת הקדש פ"א נזדמנתי בגט אחד עם הרב מהר"א אנהורי זלה"ה ואירע מעשה כזה ותכף פיסלו ודנתי לפניו בקרקע להכשירו ולא קיבל ממני והשתא דחזאי דכן הובא בספרים עלץ לבי.

והנה בפה העירה שיש טראבלס אחרת לכאורה היה נראה דאין מוציאנו מידי ספק אם נכתוב הנזכרת כיון דהאחרת ג"כ על שפת הים היא יושבת ומהראוי לכתוב טראבלס המערב כמו שחשש הרדב"ז על נ"א לכתוב אלכסנדריא של מצרים לאפוקי אלכסנדריא של ארם כמ"ש מהריק"ש בהגהתו משמו ועיין לו להרדב"ז ח"ב סי' קפ"ו מ"ש על עיר דמיאט אך אחר החיפוש אין לחוש משום דבטראבלס האחרת כותבין סינים בגט וכמ"ש המבי"ט ח"א סי' ר"ט וכן קורא אותה מרן בש"ות בהלכות גיטין ומהרמ"ג סימן ל"ה ומהריט"ץ סל"ו וכהיום אין מסדרין בה גט וכן בצידון ופירוט ודי"ר לקמא"ר ובעכו וכן בע"הק חיפה ובע"הק שפרעם ובע"הק פקיעין ואפילו בד"מ באין או לע"הק צפת תוב"ב או לע"הק טבריא תוב"ב כ"ש בגט וחליצה.

ונוסח עו"בי תונס יע"א כמנהגינו ואע"פ שיש אחרת כמ"ש מהרח"ש הביאו הג"פ סקפ"ח אלא דהג"ף שם והרב גט מקושר למהרי"ן שם דחו דבריו דאין כאן אלא אחת: יו"ד נוסחי גיטין ישנים וכל שום וחניכא באל"ף כלשון מרן בש"ע סקכ"ט סי"ז וכתב הלח"ש שכ"ה בקושטא ואיזמיר ומצרים משא"כ בע"הק ירושלים ת"ו שכותבין בה"א ודלא כמ"ש ה' יא"ה סימן קכ"ו ע"כ ולא זכיתי לירד לסוף דעתו דהרב יא"ה מביא מהג"ף שכן כתוב בנוסחת ירושלים באל"ף ואם נאמר שהיום שינו בירושלים לכתוב בה"א כנוסחת הטור דבר קשה לשנות ואח"ך ראיתי למהרי"ן בגט מקושר סל"ד שכתב שבזמן מהר"א יצחקי שינו וכן הרב פ"הא ח"ד די"ג כתבה בה"א ומעתה יפה דקדק ז"ל על הרב יא"ה שמהר"א יצחקי קדם לו וידע בשנוי הנז' ולא הול"ל באל"ף וכמ"ש הג"ף: י"א בנפשיכי נוסחתינו בחד יו"ד אחר השי"ן כמ"ש מרן דנהגו לכתוב בשני יודי"ן ופירושו כמ"ש הג"ף יו"ד אחת אחר השי"ן ויו"ד אחת אחר הכ"ף ובודאי אם לא כתב אלא ביו"ד אחת האחרונה הגט כשר שכן היו נוהגין בע"הק צפת תוב"ב וכמ"ש מהרמ"ג ס"ז בתורה שבע"פ למרן עצמו שהוא הפך ממ"ש והשיבו והיכא דנהוג נהוג וכן הוא בתיבת פיטורין בשני יודי"ן על דרך האמור וגם בזה אם לא כתב אלא חד יו"ד אחר הרי"ש כשר וכמ"ש הג"ף וכן מנהגם בעו"בי תונס ופ"א נשלח גט מהכא להתם וכתבנו כמנהגם כי כן צריך לעשות כסדר מקום הנתינה כידוע והג"ף כתב דבזה יש להקל יותר מבנפשיכי אך מהרש"ך ח"ב ס"ה לא הכשיר בזה אלא במקום עיגון וצריך לדקדק בתיבה זו לקרות הפ"א בחירי"ק דלא לישתמע מלשון פיטור וחובה כ"כ הלח"ש: גט ראשון שבא לידינו בצירוף הרב המובהק מאיר כברק המקובל האלהי הדר הוא לכל חסידיו יעקב שלימא זצוק"ל שם המגרש דודו ואין לו שם אחר כלל ולא נמצא מזה כלום בסדרי שמות הגיטין זולת בס' פ"הא ח"ג דל"ו שם דודה ובס' פאת ים דף ס"ה ע"ג ואינו עיקר שם וחיפשתי בכל דדו שבמקרא וכתוב חסר את יוכבד דדתו דד אהרן ערות דדו לבני דדיהן לנשים או דרו או בן דדו יגאלנו אלא דבשמואל א' נמצא בג' מקומות מלא בוי"ו וכן בעמוס ו' אבל במלכים כ"ד וכן בירמיה ל"ב ב' פעמים כתוב חסר אלא שבירמיה כתוב שני פעמים חסר ואחד מלא ובמגילת אסתר כתוב ב"פ חסר וידוע מ"ש מהרימ"ט בשם מורה כיון שכתוב בתורה חסר צ"ל בגט כן אף שבמקרא אינו עצם שם איש כ"ש כאן דס"ס שם אד שהוא קרובו אע"ג דאינו שם העצם ממש וכה"ג י"ל שנלך אחר הרוב שהוא חסר מה גם דבתורת משה כתוב הכל חסר

ומ"ש בב"ר ע"פ היא אסתר בת דדו מלמד שהניקה חלב וא"כ שמא יטעה הקורא לקרותו מלשון שדים זה אינו מלבד דהא דב"ר דרשה בעלמא היא עוד בה דלא נמצא במקרא זולתי דדיה ירוך בכל עת לשון נקבה ולא דדים של איש ואין ללמוד משם מבורך אע"ג דכתוב בתורה חסר הסכים הרב חיד"א ז"ל בח"ש ח"א סימן ל"ח לכתבו מלא דהתם יש לטעות שיש בקמץ ויש בצירי כמו מברך רעהו בקול גדול משא"כ כאן.

ודע דהרב הנ"ל שם הביא ראיה מס' ידי אליהו שהזכיר לרבינו מבורך בוי"ו וכן הרב שע"א ושכן מצא שכתב מהריק"ש ואני הצעיר מצאתי כן במרדכי סוף קידושין רבינו מבורך ובמאי דקמן אחר החיפוש משמיא אנהרינהו לעיינין שמצאתי בשופטים סי' יו"ד שם איש דודו בוי"ו כפי התרגום ששם וכן בשמואל ב' סכ"ג ובד"ה א' י"א מעתה לא נשאר ספק שדינו ליכתב בוי"ו ודומיא לזה כתבו בשם עזרא כיון דעצם שם איש באל"ף כן ראוי ליכתב אע"ג דבקרא כתיב עזרה בצרות בה"א דהיא מלה בעלמא ולא עצם שם איש: (ב') גט שני הבא לידינו שם המגרש בפי הרוב בידה (ביו"ד נחה והבי"ת חיריק ודלי"ת פתח) וכן שמו בפי הרוב ואחר החקירה ידענו שעיקר שמו יצחק וכן עולה לתורה וסיבת שם זה שפ"א נתאסכן עמו אורח מעו"בי תונס יע"א שמו דוד ואחר לכתו ממנו קראוהו כן ע"ש האורח הבא אליו וכתבנו יצחק דמתקרי בידה כיון דבידה קיצור משם דוד משפטו דמתקרי ובשם דוד אין לנו עסק אע"ג דהאורח הוא שמו דוד בלבד עכ"פ זה שלפנינו אין לו שייכות בשם דוד כי אין לנו אלא במה שלפנינו ואפילו לדעת הרדב"ז ח"ב סי' תקל"א וח"ג סי' תל"ט ורמזו הג"ף סקכ"ט ספ"ז ובליקוטים ששם דף ק"ם בשם שמריה ומחרז שאינו עושה עיקר מקס"ת שאני התם ששני שמות חלוקים הם כמו חיים ביבאנטי אע"פ שהוא שם ופירושו משא"כ שם וקיצור שם ודאי שראוי לעשות עיקר מהשם ואף דבהיא דהרדב"ז מרן חולק בזה ובתריה גרירנא וכמ"ש הג"פ שם.

ודע אע"פ דקיצור זה יש לטעות בקריאתו לשון יד כמו ונתן בידה אין לחוש לזה דכשיאמרו בן פ' ידוע ששמו כך וכמ"ש לפנינו בשם זה מיסוד הרב ג"פ סי' קכ"ט ובעזרת נשים בשם שלום: (ג') גט שלישי הבא לידינו במגרש אחד מכפר מסלאתא דרך ב' ימים מפה העירה יע"א דרך יבשה שמו כליפה בסעד וכל בני כפר הנ"ל אין להם כנוי משפחה שכן הוא בעו"בי שאלוניקי יע"א כולם פלוני בכר פ' וכן ראיתי בע"ת בכל יע"א רק שיש להם חילוק בעלית ס"ת ובמי שבירך בין חכם ועשיר לבינוני ודלת העם שלחכם ועשיר קורין לו עד ג' דורות דרך משל ראובן יעקב יצחק אברהם לבינוני שלשה דורות ראובן יעקב יצחק דלת העם ב' דורות משא"כ כל העיר הזאת ואגפיה כולם משפחות משפחות מוכח שבני הכפר הזאת קדמונים וכן מוכח מאיזה מנהגים שיש להם ולא לו מהרי"ך ח"ב סימן ל"ז קורין להם הקאלאבריז"ס והרב ג"פ סי' קכ"ט סס"ג סבר לה דיכתבו ראובן יעקב ואם כתב דמתקרי פסול ועיין מ"ש עליו הרב פרח שושן דף נ"א והרב דבר משה ח"ג דף מ"ה וה' פ"ה ח"ג דל"ה וה' קמ"ר ח"ב בש"ות ששם דף ס"ח ובס' בארות המים דף ק"פ ובס' עולת שמואל דל"ה ומהרי"ך שם ובלח"ש דף קנ"ח וה' קמ"ר שם ובגט מקושר למהרי"ן דף נ"ט בשגם יישבו את דבריו העד העיד בנו מהרי"ן שם דאמר לו מהרי"ך דבעו"בי איזמיר לא נהגו כדבריו אלא כותבין פב"פ ושכ"כ מהר"א ומהר"י ברונא וכן עשו מעשה בתוככי ירושלים ת"ו.

והנה המגרש הזה נתברר שאביו יוסף אך להיות שהיה אחר ששמו ושם אביו כשם אביו קראו לזה ע"ש זקנו לתת הפרש ביניהם ובודאי צריכין לכתוב כליפה בן יוסף ומה לנו בשם זקנו

ובר מן דין דחזר שם בסעד כמו כנוי משפחה דאין לכותבו ואין זה ענין למ"ש בש"ות מור"ם ספ"ד דיש משפחה אחת למי ששמו סעדיה והכל קורין לו ישעיה ע"ש ראש המשפחה והמגרש בס"ת קורין לו אהרן סעדיה דנסתפק שם בכתיבתו היאך מתקרי או המכונה יעו"ש דשאני התם דכל שם סעדיה קורין לו ישעיה משא"כ כאן דלא עשו רק לזה להפריש בינו ובין האחר ולשני יב"ש לא חיישינן מלבד דדעת מרן אין זה אלא בשם נשותיהן נמי שוין אלא דלדעת מור"ם נמי דצריך סימן אותו האחר כבר דלב"ע וחלי"ש: ושם כליפה משפטו בכ"ף ובה"א לבסוף וקריאת הכ"ף רפויה כנז' למהריק"ש בשמות ולהרב המני"ח וה' ג"פ סק"ט סקל"א והוא מלשון תמורה וחליפין כמו כלף אללה מכלוף כמ"ש הרב דרכי נועם דף קל"ו והחק"ל א"ה סנ"ד וכ"כ הרב חיד"א בש"הג דמ"ז ובספרו מראית העין דף ט"ו בהרב כליפה בן מלכא זלה"ה לאפוקי מהרב ב"ש בשמות אות ח' שהוא מלשון התחדשות ע"ש וקווי ה' יחליפו כח משא"כ בכ"ף פירושו בכשיל וכילפות יהלומון ואין אדם קור בנו ע"ש המשחית ומסקנתו ז"ל אזלינן אחר חתימתו יעו"ש ואדרבה אם יהיה בחי"ת פירושו לשון שבועה וכמ"ש הרב המני"ח שם.

והנה שם מכלוף הובא בהרא"ש ריש כלל נ"א וכן הריב"ש סע"ט וס' שע"ז וכן הרשב"ץ ח"א סי"ג וח"ב סקע"ד ושם בח"ד טור הראשון ס"ג ושם זה ושם כליפה ושם כלף אללה משורש אחד: ושם המתגרשת מבארכה וכן מצינו כתוב כתיבתה בגיטין ישנים ואלו בשמות למהריק"ש ולהרב המני"ח ולהג"פ בעז"נ דף כ"ח אמבארכה באל"ף תחילה ואחר החיפוש מצאתי למהרימ"ט הובא בכנ"הג סי' קכ"ט אות פ"ט ובשער השמות בשם איסטרו"פלא ואישטרונו"גילא הרגילם בבני רומאניא מפילין האל"ף בתחילה משא"כ בשם איפנד"א ושם ביאר דשם איסטרו"פלא קיצור משם שרה ולא משם אסתר שא"כ היאך מדלגין האל"ף שהיא משורש השם יעו"ש וכ"כ בס' מטה יוסף ח"ב דף כ"א על דבריו דכל שם צריך לחקור אחר עיקרו ושרשו מאין הוא ומאיזה שם הוא ולכתוב כפי עיקר השם אע"פ שיש שנוי בכתיבה מהמבטא וכ"כ הרב אדמת קדש ח"א דף ק"ז לחלק בין שם זה ודומה לו שהזכיר מהרימ"ט ובין שם איקשתי איספאניא אסטמבול שהזכיר הרב המני"ח דהו מעיקר השם משא"כ הנך אינם אלא קיצורי שמות וא"כ בשם זה נמי דפירושו ברוכה מלשון ברכה כיון דבעיקר השם אין כאן אל"ף לא הוצרכו לכותבו ואין פירושו אם הברכה וכמ"ש בעז"נ שם דא"כ הוה צריך ליכתב במ"ם סתומה ע"ש וכן נאמר גם באל"ף דאם פירושו אם הברכה היו צריכין לכתבו באל"ף דהאל"ף משורש השם ויעו"ש בעז"נ בשם שחאדי אע"ג דפעמים קורין אותו בשם אישחאדיאין לכתוב אלא שחאדי משום שפירושו שאול כידוע וכ"כ בשם סלימאן ובשם סלים וכ"כ הרב פ"הא ח"א דף ס"ו בשם מרידך שהוא קיצור משם מרדכי דאין לכתוב אימרידך ודלא כהרב זרע אברהם סי"ג וי"ד ברם יש לדקדק עליו דמהא שמעת מינה שיש חילוק בין מרידך למ"ש מהרימ"ט בשם אלג'והר בה"א הידיעה דצריך לכתבו בא"ל משום דבמרידך אין כאן אל"ף בתחילה ואלו שם דף ס"ג כתב בשם אהרה צריך לכתוב אזהר באל"ף ומייתי מדברי מהרימ"ט הנז' בשם אלג'והר דכבר הורגלו בא"ל כמו אלקופא אע"פ ששם הפרח אזהר והרי שם זה הוה כשם מרידך דאין כאן אל כמו אלג'והר ובס' נחפה בכסף ח"ב ספ"ד ע"ד נדחק בזה וסיים וכדאי הם ב"ד שלפנינו שדקדקו בזה וידענו שהאל"ף מעיקר השם וגם אנו סומכים עליהם ולא דקדקנו בזה כלל שלא להוציא לעז ח"ו והכא נמי בנ"ד כ"ש שהראנו פנים לזה שכן צריך להיות ואולי אותם ספרי דבי רב שכתבוהו באל"ף בתחילה אע"פ שאינו צריך מחמת שכבר הורגלו לכתוב כן מקדמת דנא לא רצו לשנות מטעם לעז וכמ"ש הרב הנז' בנדונו: והנה אירע בגט זה בתיבת שבוקין שטעה הסופר

וכתב וי"ו אחר השי"ן ואח"ך כתב הבי"ת והרגיש בדבר והראה לנו ולפום ריהטא נראה שאין כאן בית מיחוש דאין כאן שנוי הבנה כ"כ אלא שבוקין משמעותו מכאן ולהבא ושובקין משמעותו עבר ובתשו' מרן ס"ח כתב על תיבה זו אף אם לא נכתבה הגט כשר אך דלפי שעה לא מצינו מפורש בנדון זה ממש עלה בדעתנו לגרר יו"ד ראשונה מהשי"ן ואח"ך יגרר ירך הוי"ו ובאותו נקודה שהשאר בוי"ו יצרפנה עם ב' ראשי השי"ן ותהיה שי"ן שלימה ע"י כתיבה וכיוצא בזה כתב מהריק"ש בהגהותיו סקכ"ה בתיבה חלוקה כשתי תיבות ויש בין החלקים שי"ן ודרך השני שכתב שעליו הסכימו האחרונים שימחוק הראש הראשון קודם כתיבת הראש שיאריך בו השי"ן דהוי אות בכתיבה ולא במחיקה ובשגם יש בחלל השי"ן גרר אין לחוש וכ"ה בנדון מהריק"ש דבגט קאמר דוק בדרכו זה וגם בדרכו הראשון ששם וכ"כ הג"פ שם סל"ב בפירוש דהגרר שישאר בחלל האות ש"ד וכ"כ בס' אגורה באהלך דמ"ג שכתב הקו"ף של תיבה זו אחר השי"ן והורה גבר לגרר רגל הקו"ף ולעשות בי"ת וכ"כ ה' פ"הא ח"ג דצ"ה בכתב יו"ד יתירה בתיבת ולא תריכי אחר התי"ו שיגרור אותה ויגדיל התי"ו והרי"ש וזה גרע יותר מנדון דידן שקצת מהתי"ו שהגדיל כתובה על יו"ד שגרר אך הסופר לא המתין לנו ומיהר וגרר גב הבי"ת והשאר הגגין מה למעלה מה למטה ועירבם עם הוי"ו ונעשית בי"ת בכתיבה ואע"פ שגערנו בו שלא המתין לנו לראות מה בפינו מ"מ גם זה יוכשר דאין כאן גרר אלא תוך חלל הבי"ת: ואירע עוד בחתימת העד רחמים שנדבק קצת מהרי"ש עם החי"ת ואמרנו לו שאחר שיתבייש יגרור בסכין דאתבא דמרן סמכינן שיכול לגרור הדיבוקים בגט ודלא כמור"ם ועיין להרב נחלת שבעה דף ע"ה מ"ש עליו וכ"ש בחתימת העדים שיש להקל כמ"ש מור"ם סימן ק"ל: (ד') גט ד' הבא לפנינו שם המתגרשת תורה ואחר החקירה ידענו שהוא קיצור משם אסתר כמו סתירה שנגזר מאסתר ודינו לכתוב אסתר דמתקריא תורה בה"א לבסוף כמשפט כל שם הערבי ושם אסתר משום שיש עדין איזה ב"א קורין לה אסתר אף בפי הרוב תורה ואין לספק ששמה ע"ד שחביבה כעגלה כמ"ש לולא חרשתם בעגלתי וכו' ואז משפטו באל"ף לבסוף שכן בן בקר תרגומו תורה דמלבד דאין רגילות לקרוא שם זה בעיר הזאת ע"ש זה ולא עוד אלא הרי מצינו כמה שם אסתר בעיר זו שקיצורם כן וזה בכלל כמו שכתבנו.

ושם המגרש יעקב וכן קורין לו לתורה אך בפי ההמון עקיבה ואמרו בסיבת שהיה חסר דעת קראו אותו כן וכיון דעיקר שם זה הוא שם קדוש ראוי ליכתב ואין זה בכלל כנוי לגנאי אע"ג דנמשך לו מחסרון דעתו ומלבד זה כבר צדדנו למעלה דבכנוי הנמשך מדבר שאינו בידו אלא בידי שמים כל שקורין לו כן הרוב בפניו ראוי ליכתב ושם עקיבה משפטו בה"א לבסוף כמ"ש הלבוש וכנ"ה בגופו של גט ובס' המני"ח ובליקוטים אשר בס"ס הג"פ ובעז"נ ובס' יא"ה דף קט"ו והרב חיד"א בשה"ג ח"ב דף ל"ו.

וראה זה חדש מצאתי בס' כרם שלמה אשכנזי שכתב כל ש"ס בבלי כתוב עקיבא באל"ף ולא כן בכל הירושל' שכתוב בה"א ולדעתו ז"ל בא"י יכתבו בה"א ובח"ל יכתבו באל"ף אלא שלא רצה לסמוך על דעתו: הודעתי הן כתיב כאן כי גיטין הנ"ל היו תחילת שנת תקצ"ח וגוף הגיטין לא נמצאו ומה שכתבתי הוא מהפנקס ויעתק משם כל הכתוב שם ומכאן ולהבא אתיא כתיבה כתיבה מהגיטין עצמם בכל גט שנפל לנו ספק בו בזמן זמניהם בשם יקרא המגרש והמתגרשת ושם העדים ובקיצורי שמות ובכנויים בכל אחד ואחד טועמיה חיים בס"ד: (ה') בשני בשבת בארבעה ועשרים יום לירח סיון שנת חמשת אלפים וחמש מאות ותשעים ושמנה לבריאת עולם נתן גט

כריתות רחמים דמתקרי מיני בן יצחק דמתקרי חוגה לאשתו סעידה בת מרזוק ועידיו שלמה בן רחמים ורחמים בן שאול.

ולפי שעה לא נזדמנו אחרים ואמרנו להעד הראשון שישלש מחשש שלא יאמרו אב ובנו חתמו בגט ואע"פ שהוא חשש רחוק דא"כ איך יקדים הבן לחתום קודם אביו י"ל שהבן בן תורה ואביו חלק לו כבוד דומיא למ"ש הוא ללמוד ובנו ללמוד הוא קודם את בנו ואם היה בנו נבון שילמוד יותר ממנו בנו קודמו כמ"ש הרמב"ם בפ"א מה' ת"ת ולכן האב נתן לו את הכבוד הזה.

ושם מיני ידענו שהוא קיצור שם רחמים ובפי רוב ההמון נקרא כן ובמהרימ"ט הובא בס' מטה יוסף ח"ב דף פ"א ע"ג שם אשה מיני והוא לשון אמנה ר"ל נאמנת ובשמות אשר בס' ב"ש הביא שם מני ושם מוני ואע"ג דבדניאל כתיב מנא מנא תקל ופרסין באל"ף והוא קרוב למבטא הנז' מלבד מה שיש לחלק בין לשון ההוא שהוא לשון ארמי לקיצור שם של ל"הק דבלשון תורה כתיב לימין משפחת הימיני וכן איש ימיני ביו"ד לבסוף אע"ג דזה לשון ימין וזה לשון מספר ומנין וישתנה משמעותו ויהיה פירושו מנין משא"כ מיני של קיצור רחמים ואולי שכוונו כי שם רחמים הוא חסד וצד דרום שהוא חסד נקרא ימין כמ"ש רבינו בחיי ס' ויחי דאל"כ מה שייכות לרחמים עם מיני ותו אם יכתב באל"ף ישתנה משמעותו לשם כלי כמ"ש רז"ל תיקון מנא המ"ם בפת"ח והנז"ן בקמ"ץ ויאמר דמצחק בה כמ"ש הגו"ר בשם סאיסה דיאמרו לגרש העוף ואע"ג דדחה זה מ"מ כל היכא דאיכא לתקוני מתקנינן.

וחוגה הוא קיצור משם יצחק כנודע ומחליפין הקו"ף בגימ"ל באותיות גיכ"ק ומשפטו בוי"ו אחר החי"ת במקום חול"ם בפרט שיש לטעות חגה לשון חג כמו חגה חדשה ושבתה. ושם סעידה הביאו הרב המני"ח ומהריק"ש הביא גם סעיד לזכר והביאו בס' עז"נ דף ט"ו.

ושם מרזוק כן מצאתי בס' זכות אבות ובס' חסד ואמת לחכמי המערב יע"א אבל מ"ש שם מרזוקא לנקבה באל"ף משפטה בה"א וכן בס' זרע אברהם א"ה סי"ג הביא שם זה אך מ"ש שהוא כנוי למרדכי אינו כן והוא כנוי לממון ואח"ך מצאתי שם זה בס' יכין ובוועז בג' מקומות בח"ב ס"ב ומ"ו ומ"ח וכן יש שם סקמ"ו שם אזוק והרב אביו הרשב"ש סי' שנ"ו מביא שם אלזוק ויש חיבור אחד מח"ור ע"הק ירושלים ת"ו שם הספר קרבן אליצור והמחבר מנצור מרזוק: (ו') באחד בשבת בשלשה ועשרים יום לירח אב שנת חמשת אלפים וחמש מאות ותשעים ושמונה לב"ע נתן גט כריתות נסים המכונה טובות והמכונה מר, גאן (בגימ"ל רפויה כמו גימ"ל של שם פריגה) בן יצחק מעלול לאשתו גזאלה בת רחמים ועידיו חיים שלמה בן אריה ואליהו בן מרדכי.

וכנוי המגרש הזה לפי שהוא יפה עינים וטוב רואי קרו ליה ההמון פעם טובות ופעם מר, גאן שהוא עצי אלמוגים הנז' במלכים א' יו"ד ובד"ה ב' ס"ט ובמשנה דכלים פי"ג ובש"ס דר"ה דף כ"ג וב"ב דף פ' ופירשו בו בלשון קורא"לי ובערבי מר, גאן וכן קראו הרדב"ז בתשו' ח"ב סרי"ג ובשמות למהר"א מוטאל שם אשה מורג'אנא ואם כתב בה"א אין קפידא ע"כ ולדידן דוקא בה"א כיון שהוא לשון ערבי וכן הובא שם זה בס' פאת ים דף ס"ג ע"ב ומ"ש ביו"ד אחר המ"ם לדידן ליתה ומ"ש בוי"ו במקום החול"ם דוקא לדידהו דקורין המ"ם בחול"ם משא"כ לדידן וכן הרדב"ז שם כתבה בלא וי"ו וכתבנו טובות בשני ווי"ן אע"ג דכרוב המקומות שבתורה נכתב בחד וי"ו לבד אחר הטי"ת מלבד דבירמיה סי"ב וכן באסתר נכתב בשני ווי"ן מ"מ כדי שלא לטעות בקריאתה לקרותו טובת בפת"ח הבי"ת כמו כי טובת מראה באסתר וכמש"ל בשם מבורך מהרב חיד"א ותו דלעולם טפי עדיף לכתוב מלא כל שיש לספק בדבר משא"כ להפך וכמ"ש הג"פ

והקדמנו כנוי טובות לכנוי השני לתת חשיבות ללשונינו הקדוש וכמ"ש הג"פ סקכ"ט ספ"א וכתבנו המכונה כדעת מרן דאין חילוק בכנוי בין ל"הק לשאר לשונות לעולם כותבין המכונה ואע"פ שלא ידענו אם כווננו בזה לל"הק מ"מ מלה זאת יש לה אחיזה ושייכות בל"הק והמכונה מר'גאן בוי"ו בתיבת המכונה וכמ"ש ה' ב"ש והביאו הרב יד אהרן דקי"ב ע"ד ומר, גאן אע"ג דקריאתו בגימ"ל רפויה לא נהגו לעשות רפא כמו שראינו בנוסחי עתיקי וכמו שכן המנהג בע"הק ירושלים ת"ו וכן בשמות גאליה גזאלה גמילה וכיוצא וכיון שכנויים אלו ע"ש המקרה קלסתר פניו משפטם המכונה דוקא ודלא דמתקרי וזהו כלל בין מתקרי להמכונה ומ"ש באביו המכונה מעלול ידענו סיבת כנוי זה בעבור היותו תמיד חולני ולא עלה לו תרופה קראוהו ההמון מעלול ושייך לומר אין כוונתם לבזותו רק כדי להודיע לרבים כדי שיבקשו עליו רחמים והסכמנו לכתבו אך במגרש עצמו לא קרו ליה מעלול לבד אלא בחיבור נסים משא"כ האב ונסים כך סדר כתיבתו דאין כאן יו"ד רק בין הסמ"ך והמ"ם וכמ"ש הרב עז"נ דף י"ג וכ"ה במהר"א מוטאל וכ"ה במזכרת הגיטין אשר בס"ס הג"פ וכן במזכרת אשר בס"ס המכתב וכ"ה בס' פ"הא ח"א דף ע"ט ובס' פאת ים דף ס"ג ע"ב וכן כתבו הרדב"ז ח"ב סימן תס"ה וכ"ה בשמות לחכמי המערב בס' זכות אבות ובס' חסד ואמת לאפוקי ממ"ש בשמות אשר בס' ב"ש וכבר השיגו בס' טיב גיטין וכ"ע שהוא ט"ס והסכים אף שחותם בשני יודי"ן אין להשגיח עליו אלא דאם נכתב כבר אין לפוסלו דאין כאן שנוי הבנה ע"כ וכן ראיתי חתימת הרב נסים רוזיילו בספר חוט המשולש למהר"י דיואן בש"ות ששם דכ"ט והביאו הרב חיד"א בש"הג ח"א דע"ב.

ושם המתגרשת גזאלה שפירושו אילה ומשפטה בה"א לבסוף ואל"ף אחר הזי"ן במקום נקודת הקמ"ץ וכ"ה בשמות למהריק"ש וכ"כ הרב יד אהרן דף קכ"א ע"ד ממהר"א מוטאל וכ"כ הרב עז"נ דל"ג מהמבי"ט אשר הובא בש"ות מהרלב"ח ומ"ש הרב חיד"א בח"ש ח"א דמ"ג ע"ג שמצא בגט שסידר הר"ש אלגאזי במצרים גאזלה בודאי שנתברר לו שכן האמת ותלה בדברי מהריק"ש ט"ס צריכין אנו לומר אינהו בדידהו דאולי קורים גאזלה בפתחות הגימ"ל ואנן בדידן חוטפים הגימ"ל עם הזי"ן וא"כ אין שייכות לאל"ף אלא אחר הזי"ן ועוד דבאתרא הדין קורין גזאלה קצת מלעיל והרב חיד"א שם בשם ממיה כתב דבכל שם שהוא מלעיל מטילין אל"ף לתנועת הפת"ח וכן מצינו בגיטין ישנים שכתבו אותה כן: ובמתגרשת הזאת הגידו לנו שבקטנותה קראו לה גזיילה ואין מכיר בזה רק אביה ואמה ולא חששנו לו יען כי הרב דבר משה ח"א סי' נ"ו לא חשש לשם אביה ואמה והגם דחלקו עליו הרב פאת ים דס"ה ומהרי"ן בגט מקושר תיסגי לן בשם גמור ולא בקיצור שם.

ואירע בגט זה שטעה הסופר וכתב אלפי חסר מ"ם ולא הרגיש עד שכתב וחמש ובשגם נראה לכאורה דגם אלפי כשר דאין כאן שנוי הבנה בין אלפים או אלפי ובתרגום מתרגם אלפים אלפי ומצינו גם במקרא נמי יש אלפי במקום אלפים כשלשת אלפי איש רבבות אלפי ישראל וימסרו מאלפי ישראל והם אלפי מנשה וכן נמצא בנביאים ביהושע המה לאלפי ישראל וכן במיכה ב"פ וכן בכתובים ואיוב ותהלים מה גם דאם דילג האלפים כשר כמ"ש מרן ססקכ"ז אך שלפי שעה לא מצינו הדבר מפורש הסכמנו שיגרר תיבת חמש ויניח מקומה חלק והוי"ו ימשכנה עם היו"ד ויעשנה מ"ם סתומה שיש שם ריוח שיעור זה שהוא בין אלפי לוי"ו של וחמש שהוא שיעור בין תיבה לתיבה וכ"כ ממהריק"ש באות יתירה שכתב ומחקה והניח המקום חלק וכתב לפניו כשר ק"ו מתפלין ומ"ש עליו מהר"י אלמידה סמ"ה דמה גט לתפלין עיין להרב דברי אמת ק"ו ד' דף כ"ו ולהרב חק"ל א"ה סמ"ט דקי"ו מ"ש עליו ומ"ש הג"ף שם סימן קכ"ה סצ"א דבתורף לא

אמרה מהריק"ש החק"ל שם השיב עליו ומסיק כל שהגט יוצא מתחת ידה ועדים חתומים בו ש"ד גם בשאר תורף דהרי את מותרת וגם לדעת הג"ף דבתורף מחמיר מהריק"ש הרי מרן בתשו' ס"ט כתב דהזמן הוא מזרובן אע"ג דבב"י מסתפק בדבר וכ"כ מור"ם בתשו' סקכ"ח וכן הוכיח הפר"ח מהירושלמי ושכ"כ רבינו נסים גאון וכ"כ מהרשד"ם סמ"ו ותו דכל חששת הג"ף שמא היה שם תנאי ומחקו דשיעור שלש אותיות הנז' שגרר אין כאן שיעור שיכתב שם תנאי מה גם שהיום אין כותבין תנאי בגט ומה גם כשאנו יודעים על שום מה נעשה גרר זה וכמ"ש החק"ל שם ועדיפאמזה מ"ש הרב דברי אמת שם על נדון מהר"י אלמידה שם שכתב לאה במקום רחל וגזוזו וכתב רחל שדעתו להכשיר והן אמת דכתב הרב פאת ים דנ"ט ע"ד שטעה וכתב תיבה העומדת בראש השיטה במקום שהיה לו לכתוב הנזכרת ופיסלו משום דהתם בראש השיטה וכשיגרר תיבה העומדת שכתב ויניחנה חלק יהיו השיטות אחת ארוכה ואחת קצרה ועוד שלא חתך עד שכתב תיבה הנזכרת והו"ל מחוסר קציצה כשכתב תיבה הנזכרת אבל בנ"ד ליתה להאי דהרי תיבת חמש גרר אותה והשלים המ"ם של אלפים ואח"ך כתב וחמש כדינה ומה שיש להסם בחלק הזה מטעם ממה דקי"ל שיעור בין תיבה לתיבה כמלא יו"ד קטנה והכא איכא טובא אין חשש עיין בח"ד להרשב"ץ להרש"ץ סיו"ד ובס' פאת ים דף ס"ו ע"ב ובלח"ש דף קמ"ג: והעד הראשון הוא עובר אורח ואמר שקבלה בידו שביום המילה קראוהו בשני שמות ביחד חיים שלמה וכן קרו ליה כל בני עירו ואע"ג דבעיר זו שחתם בה לא ידענא אם האמת כדבריו כיון דהוא עד לא נ"מ מידי דהעד לעולם חותם בשני השמות יחד בלא דמתקרי כמ"ש מור"ם סקכ"ט סי"ח ושם אביו אריה ידוע ששם אביו כותבין על פיו אפילו במגרש עצמו כמ"ש מור"ם סי' ק"ך מהב"י: (ז') באחד בשבת בחמשה ימים לירח אלול שנת חמשת אלפים ושש מאות ושמונה לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן כליפה המכונה עגיל (בגימ"ל דגושה) לאשתו תברה בת יוסף ועידיו יוסף בן משה ומרדכי בן יצחק.

ולפי שעה לא נמצאו עדים אחרים יען כי שם העד הראשון כשם אבי המתגרשת ושמו יאמרו אביה חתם בגיטה ואמרנו לו שישלש ובזה מספיק כמ"ש הרב המני"ח דנ"ז בשגם שמו ושם אביו כשם המגרש ושם אביו. וכנוי עגיל כיון דרובא הכי קרו ליה כתבנוהו ועל הרוב פירושו בית מנוס שכן מי שיתבעו אותו למשפט מפציר ומפייס לאיזה אחד להצילו ובערבי אומרים אנ"א עאג"ל עלי"ך ואין זה גנאי אדרבה שבח הוא לו שב"א חסים בצל קורתו ובלשון מקרא נמצא כזה טבעת עגיל בגימ"ל רפויה.

ושם תברה ע"ש שהיא יפפיה ביותר וכן בערבי קורין לקורא של דקל הנז' בברכות דף ל"ג ופירש בו הרמב"ם בפ"ח דברכות שהוא לבן ביותר ונקרא בערבי גו"מאר וכן הזהב החשוב שהוא דק כעפר קורין לו תב"ר ולנקבה קורין תברה דומיא לשם דהב"יי שפירושו מוזהבת כזהב כמ"ש הרב עז"נ דל"ג ע"ב וכיון שהוא שם ערבי משפטו בה"א לבסוף.

ואירע בגט זה שהסופר אחר שכתב וי"ו יו"ד מתיבת וישראל התחיל לכתוב גג הרי"ש ותכף נזכר ואמרנו שימתין עד שייתבש ויגרר קצי מהגג שכתב באופן שיניח בו דבר מה ויוסיף עליו כל דהו מצד ימין אצל היו"ד ובצד הגרר יעשה שני יוד"ן אחרים ויערבם עם אותו יו"ד ונמצא נעשית שי"ן ע"י כתיבה וכשהגרר תוך האות אין לחוש וכמ"ש ל ועיין בס' פאת ים דס"ב ע"ג כיוצא בזה ותיבה זו היא מהטופס וכמ"ש מור"ם סי' קכ"ה סי"ו: (ח') בשלישי בשבת בחמשה ועשרים יום לירח מרחשון שנת חמשת אלפים ותשעים ותשע לב"ע נתן גט כריתות פרגי

המכונה אמין בן משה לאשתו מזלה דמתקריא זאלה בת כליפה ועידיו ישראל בן חיים וחי בן אהרן.

והנה שם זה שרשו פר, ג שפירושו ישועה והרב עז"נ הביא ממהריק"ש כתוב באל"ף אחר הרי"ש ודלא כמהראנ"ח שכתבה אחר הפ"א משום דמהריק"ש על הגט ממש קאמר אבל הי"א דף קט"ו כתב מהרב דבר משה ח"א סע"ב ממהר"י פאלק שכתבו בלתי שום אל"ף כלל וכ"ה בהריב"ש סקע"ט שהביאו הרב עז"נ שם דף ח"י וכ"ה בהרשב"ץ ח"ג סימן רנ"א ורנ"ב וכן במהרימ"ט ח"ב א"ה סי"א וכן כתבו המני"ח וכ"כ הרב דרכי נועם א"ה דס"ב בשם פר, ג אללה וכ"כ הלח"ש דק"ס ע"ד ואין סברא לחלק בין פר, ג לבד ובין פר, ג אללה וכ"כ בס' פ"הא ח"ג דף ל"ב אלא דהרשב"ש סש"ס ד כתבו מלא וממה דהרב יא"ה שם על דברי הרב דבר משה שם דאיירי בפר, ג אללה מרמז על דברי הג"ף דאיירי בשם פר, ג, מוכח דהכל אחד כמ"ש וכיון דרובא סברי לה דיכתבו בלי אל"ף כלל עשינו כן.

אלא שמצאתי להרב פר, ג, אשר במצרים הובא בגו"ר א"ח כלל ב' ס"ב וכן שם כלל ג' ס"ג וכן שם בי"ד כלל א' סט"ו ובא"ה כלל א' סט"ו וכלל ד' סי"ב ובח"מ כלל ה' ס"ו חתום באל"ף אחר הרי"ש והעד העיד בנו הרב חיד"א בש"הג ח"א דמ"ב שהיה מדקדק גדול אך הרב חיד"א עצמו בספריו הקדושים כשמביאו שינה את טעמו דבספרו הבר"י סקנ"ג ורי"ו ורצ"ז ות"ץ ובשיו"ב ששם סי' רצ"ז כתבו בשני אלפי"ן אל"ף אחר הפ"א ואל"ף אחר הרי"ש ואלו שם בבר"י סי' ר"א ורכ"ב ובח"ש ח"ב סימן ל"ח אות ס"ד ושם בש"הג ח"א וכן בח"ב ד"ג כתבו בחד אל"ף אחר הרי"ש לבד כמ"ש בגו"ר שם ובג"ף סי' קכ"ט וכן בעז"נ דף י"ד מוכיח מחתימת הרבנים אלא שיש לחלק בין כתבם ממש לדפוס וכמ"ש בספר טיב גיטין דל"ג ע"ד וכל קבל דנא נמצא להרב פר, ג, שואט נז"י מעו"בי תונס יע"א שיש לו כמה שירים על שמו הטוב באר"ש ערבה וצוחה פר, ג, לבד בלי שום אל"ף וידוע דעו"בי תונס ופה מתא הכל מקלי"ם אחד ואף אם נאמר דאותו הרב שבמצרים חותם בחד אל"ף אחר הרי"ש ודאי שיש חילוק במבטא בנינו לבינם ששם קורין אותה מלעיל ולכן מטילין אל"ף אחר הרי"ש ולא כן במבטא פה העירה וכן עו"בי תונס דרוב המבטאות שלנו ושלחם שוין ואין קריאתה מלעיל.

ובכנוי הנז' אמין בסיבת עשויה שבכפר ששם היה קוצב שער לבעלי הפחמים ואפילו שהיום אינו הכי קרו ליה רוב המון ישראל ואין זה גנאי אדרבה שבח הוא לו שהטעם שנקרא כן ע"ש נאמנותו ואפילו שלא בפניו קורין לו לאמין לא איכפת דהרי ד"מ למי שאומר קרא נא לי לאברהם וכיוצא היתכן לכתוב בגט לאברהם ואין זה ענין לשם אלגוהאר דכתב בו מהרימ"ט דכותבין בא"ל דבה"א הידיעה שאני כגון אלגאזי אלהאדב וכיוצא וכבר כתבנו לעיל בזה בס"ד בשם מבארכה.

וסדר כתיבתה כך ולא אמין להברת הפת"ח דזרות לכתוב אל"ף אחר אל"ף וכמ"ש הג"ף סקכ"ט סקל"ז בשם אלגיריאה. ולכותבו בה"א ואל"ף יש לטעות לקרותה באל"ף נעה כמו יגעת ומצאת האמן ויש כאן שנוי מלשון אמין שאין האל"ף אלא שמושית ואינה נרגשת כ"כ.

ומה שהטלנו יו"ד אחר המ"ם כדי שלא לטעות לקרות אמן שפירושו קבלת דברים שכן פירוש אמן בתורה ובנאמנות כתיב ביו"ד בתורה בס' לך לך והאמין בה' ויפג לבו כי לא האמין להם וכן בס' תבוא ולא תאמין בחיידך וכן והן לא יאמינו בי ויאמינו בה' חוץ ויאמן העם בס' שמות שכתוב

חסר יו"ד וכן בשופטים סי"א ובישעיה סכ"ח ונ"ג ובירמיה ס"מ מלא ביו"ד וכן באיוב בשני מקומות ובמשלי סכ"ו ובירמיהי"ב כתוב חסר ויש לנו לילך אחר הרוב כנודע.

וכיון שזה על שם המקרה משפטו המכונה. והמתגרשת מזלה ושם זה לא נמצא בספרים בביאור רק מזל טוב עיין למהריק"ש ולהמני"ח ומהר"א מוטאל והרב חיד"א בח"ש ח"א סל"ח ושלחתי ליושב על המשפט בעו"ב כי איזמיר חיים עד העולם נר"ו יאיר ולא ריוה צמאוני בתשובתו הרמתה רק שרמז לי ממ"ש הרב חיד"א וסמכנו על גיטין ישנים שמצאנו כתובה כך מזלה בלתי אל"ף במקום תנועת הפת"ח ואולי גמרי לה ממ"ש רז"ל בכ"מ מזלא בלתי אל"ף אחר הזי"ן אבל ממ"ש אל"ף לבסוף אין ללמוד משם שהוא לשון ארמי משא"ך שם זה.

וכתבנו דמתקריא זאלה דידענו שהוא קיצור ממזלה ואע"ג דלכאורה לא היה לנו להטיל אל"ף אחר הזי"ן כיון דבעיקר השם ליתיה י"ל שלא לטעות בו לקרותו זלה הזי"ן בחי"רק מלשון זילותא או ע"ד מ"ש בסנהדרין דף צ"ח מלכות הזלה מישראל ופירש"י לשון זול משא"כ בעיקר השם אין לטעות בו כך וכך יפה לנו לכתוב באופן שאין כאן מקום לטעות: (ט') בשלישי בשבת בששה ועשרים יום לירח אדר שנת חמשת אלפים וחמש מאות ותשעים ותשע לב"ע נתן גט כריתות יצחק דמתקרי חוגה בן חנן לאשתו מרים המכונת הוגה (בגי"מל רפויה) בת סויסי ועידיו יצחק בן שלמה ואליהו בן אברהם.

וגט ראשון נפסל שכתב חוגא באל"ף ומשפטו בה"א והג"ף סקכ"ט סקמ"א לא הכשיר בזה אלא במקום עיגון או בשעת הדחק בן חנן כן נמצא שם איש בירמיה סל"ה ובנחמיה ס"ז ובד"ה א' ס"ד וסי"א וכן בתורת משה אשר חנן אלהים את עבדך ומור"ם סקכ"ט סט"ו הביא אלחנן חנן ושם אלחנן לא נמצא במחוז הזה ובס' לב שלמה סמ"ג הביא שם זה וכנוי המתגרשת הוגה אמרו על שקולה גבוה כ"כ כאלו היא צועקת ואין זה גנאי דבג' דברים אדם משתנה מחבירו בקול ובמראה ובדעת כמ"ש בסנהדרין דל"ח ע"ב ובאבות דר"ן פ"ד וגם קול נמוך וגבוה בכלל זה אלא דראיתי למהרש"א בח"א בסוטה פ"ק דכתב דכל שנוי בקול דק באיש הוי בעל מום ובאשה להפך ועכ"פ כיון שהוא שנוי בגוף ולא מידה היתה זאת כיון דרובא הכי קרו לה בפניה הסכמנו לכתבו.

ושם אביה סויסי במצרים ובמערב איסתאן קורין לזה אישחאדי או שחאדה שפירושו שואל על פתח ושם קורין לעני שחאד ונראה דשם זה ושם סאסי שוין הם והובא שם סאסי במהרימ"ט ח"ב א"ה סל"ו אלא דלקטנות הדבר קורין סויסי ובשם האמוראים נמצא לוי בר סויסי ובספ"ט דבתרא נכסי דבר סויסי מזביננא לך וכן בע"ז דכ"ט בענייני רפואות נזכר מי סויסי.

ואירע כשבאו העדים לחתום הרגשנו בתיבת ודן שנכנס קצת דיו בקצת הדל"ת ועדין צורתה עליה והגורם לזה כשהלך לייבשו בשמש רצה לדעת אם נתייבש ונתן אצבעו שם ואמרנו להסופר שיניח עד שיתייבש ויגרור ולפי מ"ש מרן בא"ח גם אם הניחה שרי כיון דצורתה עליה וכן מבואר מלשונו בא"ה סי' קכ"ה ואע"ג דכתב מור"ם שם לתקן קודם שיכתוב כדת משה וישראל הוא עצמו סיים או לפחות קודם שיחתמו ואנן בדידן לא נעשה לנו ענין זה עד שכבר נגמר הגט וכתב שם הג"ף ס"ע דדעת מרן ודעמיה גם אחר חתימה יכול לתקן להפריד האותיות או להאריכן וכנ"הג שם אות ז עשה מעשה ותיקן אחר כתיבת הגט.

ודע דתיבה זו ודן לדעת רבינו בפ"א אינה מן גופו של גט והוא הפך ממ"ש בפירוש המשניות: (יו"ד) ברביעי בשבת בשבעה ועשרים יום לירח אדר שנת חמשת אלפים וחמש מאות ותשעים ותשע לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן כליפה לאשתו גמירה בת חכמון ועידיו יצחק בן שלמה ומרדכי בן יצחק ולפי שעה לא נמצאו עדים אחרים שיש כאן חשש שהעד ראשון שמו כשם אבי העד השני שיאמרו הבן והאב חתמו בגט כמ"ל ולכן אמרנו לו להעד השני שישלש מרדכי בן יצחק בן דוד.

ושם המתגרשת גמירה הוא שם קמירה בקו"ף והובא שם זה במהריק"ש ובהמני"ח ובמהר"א מוטאל ועד אחרן בס' זכות אבות וס' חסד ואמת לרבני המערב אבל לא ידעתי למה כתובה באל"ף לבסוף הואיל והוא שם ערבי. ומ"ש הרב יא"ה דף קכ"א ממהריק"ש וממהר"א מוטאל ע"ש גמרה בגי"מל הרואה יראה בקו"ף כתובה ומ"ש על המני"ח שכתב בנ"א קמרא באל"ף לא כתב כן אלא ע"ש קודסיה וקושטא קאי שבערבי היהודים קורין קמרה בקו"ף והנכרים בגי"מל ועיין להג"ף סי' קכ"ח ס"ג ממהרימ"ט שכן ברז"ל שלשה חילופים במבטא הזה ואחר החקירה ידענו דקראוה ע"ש זקנתה ששמה קמרה בקו"ף אך לזאת שלפנינו כ"ע קרו לה בגי"מל ואין לנו אלא מה שלפנינו וכמ"ש הג"ף סקכ"ט ס"ז וסקל"ב בשם גימה וחנונה ואח"ז בדקנו בכתובתה ומצינו שכך כתוב אך מזה אין ראיה כ"כ יען דהם מהכפרים והכותב הכתובה שם משכיל בעלמא ושאינו אם כתובה נכתב בעיר שיש שם סופר ת"ח וראיתנו מכל בני הכפר הנז"ל דקורין אותה בגי"מל.

ובשם חכמון הנה בפה העירה יש ת"ח אחר ששמו כך ומהר"א מוטאל הביא מקרא מד"ה א' סי"א וסז"ך עצם איש חכמוני בוי"ו וכן נמצא באגרות הרמב"ם שכתב לתלמידו יוסף חכמוני ע"כ. ובשמואל ב' סכ"ג נכתב יושב בשבת תחכמי חסר וי"ו אבל מכיון שנמצא עצם איש כתוב בוי"ו כך ראוי לכותבו וחכמוני וחכמון הכל אחד ובכ"ף דגושה והרב חיד"א בועד לחכמים דף כ"א ע"ב מביא מחידושים אשר בריש ספר מעשה רק"ח למז"ה נזכר ישמעאל בן חכמון וכן מצינו בכתבים ושטרות שכתוב שם משפחה חכמון.

ואירע בתיבת וחניכא שנדבקה קצת מהחז"ת עם הנו"ן קודם שכתב כדת משה וישראל ואמרנו לו שיגרר אחר שיתייבש וכשגרר גרר בחוזק וניקב הנייר נקב קטן וניסה בקולמוס שהעביר שם קלמוס ולא נראה עוד הנקב ועיין בג"ף סקכ"ה ס"ב שהכשיר וכן עשה מעשה בספר פאת ים דף ס"ב ע"ג: (י"א) בשני בשבת בחמשה ועשרים לירח אב שנת חמשת אלפים ושש מאות ותשעים ותשע לב"ע נתן גט כריתות משה המכונה גדורה לאשתו מזלה בת לוי ועידיו אליהו בן מרדכי ומרדכי בן יצחק ומשום ששם אבי עד הראשון כשם העד השני אמרנו לעד הראשון שישלש שיכתוב אליהו בן מרדכי בן אליהו וכמ"ל מזה ולפי שעה לא נמצאו אחרים.

וכנוי גדורה הוא שם קדירה של נחושת בלשונינו הקדוש סיר ובד"ה ובסירות ובדודים ואמרו שקראוהו כן על שהיה כריסו רחבה עד שאינו משייר פאה בקערה וקדירה הנז' נקראת גדר (בגי"מל שב"א והדל"ת בפת"ח) בערבי ונראה דאין זה גנאי ור"י ב"ר יוסי בספ"ז דפסחים קרי לנפשיה כריסי רחבה ועיין שם דף פ"ט ע"ב ובברכות דף מ"ב ועיין במדרש חזית בפסוק מעולפת על ר' אלעזר בר"ש יעו"ש וכן באיכה רבתי ע"פ ויגרס בחצץ בר"י בן בתירא אחר שכבר אכל סעודה המפסקת זימן אותו ריש גלותא לסעוד עמו ואכל כדי צרכו עד שתמה עליו ריש גלותא יעו"ש.

ובשיור פאה בקערה אינו אלא משורת ד"א ובעירובין דף נ"ג ריב"ח לא נזהר בזה ומ"ש בסנהדרין דף צ"ד מארת ה' בבית רשע זה פקח בן רמליהו שהיה אוכל ארבעים סאה גוזלות בקינוח סעודה ונוה צדיקים יבורך זה חזקיה מלך יהודה שהיה אוכל ליטרא ירק ע"כ היינו על תענוגי העולם בבשר ועופות ודגים יתר על שיעור סעודה תדע דבשבת דק"מ ע"ב איתא רב חסדא אמר אנא לא בעניותי אכלי ירקא משום דגריר ולא בעתירותי אכלי ירקא אמינא היכא דליעול ירקא ליעול בשרא וכוריי ע"כ.

ולכאורה הוא מנגד להך דסנהדרין אם לא שנאמר דבמה ללפת סעודתו שאני ור' יוחנן שהיה בזמן רב חסדא כמ"ש במקום אחר אמר על רב שאמר צריכים אנו לחוש לדברי זקן ראב"ע שנתן שיעור לממונו שאז באכילת ירק או דגים או בשר דאמר אבא ממשפחת בריאים היה אבל אנו מי שיש לו פרוטה בתוך כיסו יריצנה לחנוני ור"ן סיים כגון אנו לוין ואוכלין כמ"ש בחולין דפ"ד אלא דמדרך הרפואה אמרו בגיטין דף ע' אכול שלישי ושתה שלישי והניח שלישי לכשתכעוס תעמוד על מלואך ע"כ.

והסכמנו לכותבו כיון דרובא קרו ליה הכי בפניו כמו שהעידו בני הכפר ההוא והוא אין לו בזה שום גנאי. והמתגרשת הנז' שאלנוה ע"ש אביה כי היא נאמנת בזה ואמרה שלא הכירה אותו אלא שבן אחיה שנלב"ע אמר לה ששם אביה מכלוף אך בני הכפר כולם אמרו שלא הכירו בו אלא בשם לוי ובהיותנו בזה מן השמים אנהרינהו לעיינין שנמצא ביד אחד מבני הכפר ההוא ש"ח שחייב אחיה לאחרים ונכתב שמו מכלוף בן לוי ובודאי דטעתה בין אחיה לאביה וכיוצא בזה כתב הג"ף בין טעות שם אביה לאחי אביה ולכן כתבנו בת לוי.

והגט הראשון נפסל מחמת שלא נכתב תיבת דתיצביין בשגם שכתב מרן סקכ"ו אם חיסר תיבה אחת מהטופס אם אינו משנה הענין אינו נפסל בכך וה"נ כיון שכתב למהך להתנסבא לכל גבר יהיה מה שיהיה כרצונה או שלא כרצונה מ"מ הפר"ח כתב ע"ד מרן הנז' מ"מ לכתחילה לא תתגרש בגט זה: (י"ב) בשני בשבת בשנים ועשרים יום לירח אלול ש' ח"א וחמש מאות ותשעים ותשע לב"ע נתן גט כריתות יצחק בן חנן לאשתו יזה בת אברהם (היו"ד בחי"ריק והזי"ן בפ"תח) ועידיו שלמה בן רחמים ומרדכי בן יצחק ול"ש לא נמצאו זולתם ומחשש שלא יאמרו הבן חתם בגט אביו כמו שחשש הרב פ"הא ח"ד דף י"ב ע"ב אמרנו להעד שישלש בן יצחק בן יעקב.

ושורש שם המתגרשת מלשון די שכן המנהג מי שהוליד נקבות רבות קורא לאחרונה שבהם כן כלומר די מהולדת נקבות ואין לחוש בקריאתה כלשון ולפני המזבח יזה שבע פעמים היו"ד בחי"ריק וזי"ן צי"רי דכשכותב שם אביה יכירו וידעו שכך שמה וכמש"ל מיסוד הג"ף בשם שלום וכן יש להוכיח ממ"ש מהריט"ץ סי' רל"ב בשם עפיה שצריך לכתבו בה"א לבסוף אע"ג דכתוב עפיה שפיר ביו"ד חי"ריק והוא לשון ענף.

ואירע בתיבת וכדו שהאריך הוי"ו קצת עד שנראית ואינה נראית כנו"ן ארוכה אע"פ שיש שנוי בנו"ן ארוכה שהוא כזי"ן משא"כ צורת הוי"ו עכ"ז שמא יקראנה תינוק דלא חכים ולא טיפש נו"ן וכמ"ש האמ"ל דנ"ט ללמוד כן מדברי הב"י וכ"כ בלד"א דף ל"א ועיין להג"ף סקכ"ו סמ"ו שלא התיר מהריב"ל בזה אלא במקום עיגון או שכבר ניתן הגט ועיין להרב פנים מאירות ח"א סי"ט שכתב כל שהווי"ם ארוכים אין להשגיח בתינוק כי אינו בקי בווי"ן ארוכין והרבנים הנ"ל לא הזכירו מדבריו אבל נ"ד שנא ושנא דאינו ברור לנו שכ"כ ארוכה והבאנו תינוק דלא חכים ולא טיפש וקראה וי"ו והכשרנוהו: (י"ג) בשלישי בשבת בשלשה ועשרים יום לירח אלול ש'

ח"א וח"מ ותשעים ותשע לב"ע נתן גט כריתות יוסף בן אליהו לאשתו זמרדה בת יהודה ועידיו שלמה בן רחמים ומרדכי בן יצחק.

ושם זמרדה בזי"ן אע"ג דמרן בתשו' דף פ"א קרא ערער על חכם שבמצרים שכתבה בזי"ן ולדעתו דינה בשי"ן וכ"כ כנ"הג ומהר"א מוטאל הנה הג"ף סקכ"ח ס"ג ובעז"נ דכ"ו הביא ממהרימ"ט דהאמת עם החכם שבמצרים שכן בערבי האבן הזאת זמרד וכן תרגמה רבינו סעדיה והרד"ק וכן מוכח מהתרגום ורבינו בחיי כמ"ש הרב ג"ף שם וכ"ה במהריק"ש ובהמני"ח וזה תלוי במבטא הלשוניות כמ"ש שם וכ"ע דאם היה הגט במצרים לא היה מרן מערער ע"ז וכ"כ הרב פאת ים דס"ה.

ומה שכתבוהו באל"ף תחילה בדקנו בגיטין ישנים ואינה באל"ף תחילה ובודאי מטעם הנז"ל בשם מבארכה דה"נ עיקר השם זמרד ובשגם במבטא אומרים אזמרדה אין האל"ף מעיקר השם והרב פאת ים שכתבה גם בלמ"ד שהטיל אל"ף אחר הלמ"ד ובשני יודי"ן והאשה ההיא מפה העירה כמ"ש שם ומצא כתוב בכתובתה זמורידה וחשש לשם זה ורמזו במתקריא ע"ש היינו משום ששם קרו לה איזמיראלדה לפי שאינם בקיאים בשם ערבי וכמ"ש מהריט"ץ סימן רל"ב.

וממה שנמצא שכתוב בכתובתה זמורידה מוכח שבפה העירה אין מטילין אל"ף בתחילת שם זה וכעת לא שמעתי שם זמורידה בפה העירה. ואירע בגט זה בשיטה בסופה תיבת דתיצביין הניח הסופר חלק שיעור שני אותיות וכתב בריש שיטה שאחריה מה שצריך לו עיין להרב פ"הא ח"א דע"ט שיטיטו אותו החלק בדיו וכ"כ הג"ף סקכ"א אם הניחו העדים חלק לפני חתימתן: (י"ד) בחמישי בשבת באחד עשר יום לירח שבט שנת ח"א ושש מאות לב"ע נתן גט כריתות יעקב דמתקרי עקיבה בן כליפה לאשתו מרים דמתקריא מרומה (המ"ם שניה בפת"ח) בת מרדכי דמתקרי דוכה (בכ"ף רפויה) ועידיו יוסף בן אליהו ומשה בן יוסף ולפי ששם העד הראשון בשם אבי העד השני מחשש כנז"ל אמרנו לו שישלש משה בן יוסף בן ראובן.

ודוכה לא ידענו פירושו ולא ידענו שיש בו חשש גנאי וידענו דאינו קיצור שם אלא כנוי בעלמא ומשפטו המכונה. מרומה ידענו שהוא קיצור שם מרים ואע"פ שיש לטעות בו לקרות המ"ם שניה בצי"רי מלשון הדבר מרומה כבר כתבנו לעיל מהרב ג"ף דאין לחוש.

ואמרו לנו קצת ב"א דהמגרש הזה קרו ליה עגבאני והוא קיצור משם יעקב בפה העירה כנודע אבל זה שמו יעקב ועקיבה ונסתפקנו בו אע"פ ששם יעקב ועקיבה קרובים זה לזה מ"מ לא ידענו אם הוא קיצור ליעקב וצריך לכתוב יעקב דמתקרי עגבאני או קיצורלשם עקיבה וצריך לכתוב יעקב דמתקרי עקיבה ודמתקרי עגבאני וכל שיש ספק העדרו יותר טוב ממציאיתו.

וגט ראשון נפסל מחמת שכתב בדלא אניסא אע"ג דמרן כתב אם כתב בדלא אניס הגט כשר ה"ד משום שהוא לשון זכר ומ"ל אניסנא או אניס אבל בלשון נקבה משמע היא לא אנוסה אבל הוא אנוס ואין האיש מגרש אלא לרצונו ובגט האחר שכתב נפסל ג"כ שבשיטה ראשונה נמחק תיבה אחת ואמרנו לו שיהתוך אותה שיטה וישרטט שיטה שלמה למטה במה ששרטט לחתימת העדים ויעשה עוד חצי שיטה אחרת להעדים וכיון דבאותו נייר עצמו אין צריך לחזור ולצוות פ"א כמ"ש הג"פ סימן קכ"ב ס"ט.

ואחר שנגמר הגט ראינו בתיבת חמשת שהח"ת והמ"ם נכתבו על השרטוט הנה מדברי מרן שכתב יש ליזהר מלשרטט באבר מוכח דכותבין על השרטוט וכמ"ש הג"פ שם סנ"ד וגם בכותב

על האבר כתב הב"ש והפר"ח שם אם כבר נכתב כשר ודברי מור"ם שם שקולים וכמ"ש שם הג"פ. איברא דמטעם זה ומטעמים אחרים מזהירין להסופרים שלא יכתבו עליו ממש כמ"ש הרב הנז' שם וכ"כ בס"ה לכנ"ה דקפ"ו ולהב"ש בס"ה סע"ז ובנ"ש דס"ו ובספר פני יצחק דף ו' ומהרי"ך והלח"ש דקמ"ב ובס' אגורה באהלך דמ"ג הכשיר בכתב דל"ת של דתיצביין על השרטוט אלא דהרב לב שלמה דס"ה כתב דרבו עליו חבריו ופסלוהו ואנן בדידן המגרש הזה היה שוטה ונשתפה אבל עדיין מבוהל קצת וכבר נפסל כמה פעמים וקשה הדבר לכתוב אחר שאם נטריח עליו לחזור ולצוות שמא לא ירצה דאעיקרא לא רצה לגרש כי אם אחר כמה פיוסים וסמכנו להקל בזה ומטעם זה הכשרנו בטעות אחר שהסופר כתב בסוף שיטה ט' והרי את מותרת לכל אדם ונשאר לו עוד ג' שיטות ומן הידוע כי בשיטה יו"ד נכתבות ה' תיבות אלו כדי שבשיטה י"א יכתוב מן ודן וכו' עד פיטורין ובשיטה י"ב כדת משה וישראל ולא יותר והוא על סדר מהר"י מינץ ודן בתחילת שורה כדי שיהיה ספר תירוכין ואגרת שבודקין וגט פיטורין בחד שיטה והביאו הג"פ סקכ"ו סנ"ז והב"ש בס"ה ס"ה והמני"ח דף ס"ד ובס' נ"ש דכ"ח כל זה אינו אלא לזהירות בעלמא כדי שלא יצטרך לו לכתוב תיבה מאלו בשיטה אחרונה וכמ"ש הכנ"הג שם אות נ"א דאין קפידא לכתוב ודן בריש שיטה או באמצעה ע"כ וכל ההקפדה על שיטה י"ב לבד שלא לכתוב בה יותר מג' תיבות שהם כדת משה וישראל וכמ"ש מרן סקכ"ו ובזה נמי כתב בב"י סק"ל מהרשב"א דלא נפסל אם עבר וכתב יותר ושכ"כ הרא"ש והרשב"ץ בח"א ס"ך וכ"כ גם שם בח"ב סע"ז והרדב"ז ח"ב סימן תכ"ג וכנדון דידן מצאתי להרשב"ץ ח"ד טור השני סיו"ד שכתב בשיטה י"א מן תיבת מנאי עד פיטורין וגער בחכם שתיקן מטעם שיש ריוח הרבה בין תיבה לתיבה וכיון דהבעל לא ציוה היאך יתקן והו"ל להניחו כן יעו"ש ואילו על מ"ש ודן וכו' עד פיטורין בב' שיטות לא דיבר בזה וז"ל ה' דבר משה דקע"ה הרי את מותרת לכל אדם אע"ג דנהגו לכתבה בשיטה עשירית לאו לעיכובא כי אם מפני שצריך אח"ך לכתוב ודן וכו' כדי שיבוא כדת משה וישראל בשיטה י"ב והעיקר הוא שלא לכתוב והרי את מותרת לכל אדם בב' שיטות וכו' וכן נעשה מעשה בגט שנכתב בדיעבד והרי את וכו' עד פיטורין בשיטה אחת של י"א וכו' יעו"ש ובשגם היינו יכולים לומר לו שיכתוב בשיטה עשירית מן ודן וכו' עד פיטורין ובשיטה י"א כדת משה וישראל שהכשיר בזה הרב ג"פ סקכ"ה סמ"ו וכ"כ בס' קול אליהו ח"ב דקכ"ג ומביא כן מהרשב"ץ ח"א ס"ו וח"ב ספ"א ובנו הרשב"ש סי' רע"ג וכ"כ היא"ה סקכ"ה שכן עשה מעשה מהרמ"ג לסימן לשליח הולכה והביאו הרב הנ"ל שם וכ"כ הרב פ"הא ח"ג דל"ב שכן עשה מעשה מהר"א יצחקי ז"ל מ"מ שנוי זה הוא שנוי מורגש מה גם דהרא"ש כתב בתשובה דאין להכשירו אלא במקום עיגון והלח"ש דף קמ"ז כתב דאירע כן ופסלוהו וכן בס' דברי אמת בק"ו דכ"ד החמיר בדבר וכן בס' פאת ים דף ס"א ע"ד אבל מה שעשינו אין בו פקפוק רק זהירות הרב מהר"י מינץ אין כאן ומההכרח שהזכרנו הכשרנוהו: (ט"ו) ברביעי בשבת בשבעה ועשרים יום לירח אדר שנת ח"א ושש מאות לב"ע נתן גט כריתות עזורה בן משה לאשתו ורידה בת סעדאן ועידיו יוסף בן אליהו ומרדכי בן יצחק.

ושם המגרש קרוב לשם עזריה שמשפטו בה"א לבסוף ששם עזריה כן נכתב בעזרא ונחמיה וד"ה ובנחמיה יו"ד נמצא שם עזור וחקרנו עד מקום שידינו מגעת אולי שהוא קיצור שם מעזרא או אליעזר או אלעזר ע"ד מה שנסתפק הרב חיד"א בח"ש ח"א סל"ח בשם עזר ולא נמצא כי אם שם עזורה לבד והמגרש הנז' אמרו לנו שיש לו כנוי בשליכות (בכ"ף רפויה) על שהיה תופר תפירות עקומות ועקושות כמעשה הדיוט ורובא הכי קרו ליה בפניו וכפי דבריו על הרוב לא היה

משיב בשם זה ויש לי הקפדה בזה ואע"ג דהגאון ה' נודע ביהודה ח"ב סקי"ח כתב כנוי גימ"פני על שהיה נושא סבל שאני הכא שיש לו הקפדה בזה שהוא חרפה לו שמעשהו מעשה הדיוט וגם נסתפקנו בסדר כתיבתו לכן הסכמנו שלא לכותבו.

ושם המתגרשת ורידה שפירושו ורד ומהריק"ש כתב וארדא באל"ף לבסוף ולא ידעתי למה אחר שהוא נמשך מל"הק צ"ל בה"א ובס' עז"נ כתב שקורין הדל"ת בציי"רי והה"א שבסופה לרמוז על הצי"רי שבאות שלפניה והיא במקום יו"ד והרב יא"ה הביא מהמני"ח בלי אל"ף אחר הוי"ו והנה במבטא המקום הזה שושנה ורדה הדל"ת בפת"ח ושם ורידה לקטנות השם והוי"ו משורש המלה.

ושם סעדאן נגזר משם סעיד שהובא בהריב"ש סי' קס"ו וכן הובא במהריק"ש סעיד וסעידה וסעדונה וכן בהמני"ח ושם דף נ"ד כתב שם זה סעדאן בפרטות וקריאתו בדל"ת בקמ"ץ רחב ולכן צריך להטיל אל"ף אחריו וכמ"ש הגו"ר בשם סאסיה כי לפי המדקדקים כצ"ל כמו וקאם שאון מעיר ראמות לאויל חכמות יעו"ש.

ואירע בגט זה בתיבת בנפשיכי שיו"ד הפ"א נדבקה קצת ממנה למטה עיין להג"ף סקכ"ה סכ"ד ול"ב וע"ו שיש להקל בדיבוק היו"ד דין של האל"ף והפ"א והצד"י והשי"ן כל שלא נפסדה צורתם ומ"מ אמרנו לסופר שיגרר מלמטה אותו קצת: (ט"ז) ברביעי בשבת בשמנה ועשרים יום לירח תמוז שנת ח"א ושש מאות לב"ע נתן גט כריתות חי בן אליהו דמתקרי ואוו לאשתו גמארה בת כליפה ועידיו יהודה בן משה ומרדכי בן יצחק.

וידענו דלקיצור שם אליהו קורין ואוו והאל"ף היא תמורת הפת"ח של הוי"ו והיא מיסוד השם שיש שם אל"ף. ושם גמארה הוא הירח בערבי וידענו שיש שתי שמות קמרה בקו"ף וגמרה בגימ"ל או גמארה וגמירה ולהבדיל בין גמרה לגמארה בהכרח להטיל אל"ף אחר המ"ם כדי שלא ימשך טעות בקריאתה: (י"ז) באחד בשבת בשלשה ימים לירח טבת ש' חמשת אלפים ושש מאות לב"ע נתן גט כריתות מאיר בן יהודה לאשתו דמתקריא גוהרה בת דמתקרי יעקב ועידיו מרדכי בן מסעוד ושלמה בן רחמים.

והמגרש והמתגרשת גרים מארץ אחרת והוחזקו בעיר זו כמה חדשים וכתובה מעיר ארג, יל בידה וכתוב בגווה אגואהר ואמרו שהם מהמערב הפנימי ושם אין מכירין שם אגואהר רק שם גוהרה אלא שבארג, יל אינן יודעין שם גוהרה כי אם גואהר לכן כתב בכתובה כן ובפה העירה שהוא מקום הגירושין כ"ע קרו לה גוהרה אלא שבעלה ואמה אמרו שאיזה פעמים קצת ב"א בעיר הזאת קרו לה גוהר או גואהר.

והנה מה שאמרה שבמערב הפנימי אין שם שם אגואהר אינו כן דבשמות אשר בספר זכות אבות ובס' חיים וחסד שהם מחכמי המערב כתוב שניהם יחד גוהרה ואגואהר ומ"ש בכתובה אגואהר מדברי הג"ף סקכ"ט סקל"ב מוכח דשם שכתוב בכתובה מילתא היא אם לא שהסופר שאלוהו והשיב דמסברא עשה כן יעו"ש וכמו שהקשה מדברי הג"ף הנז' הרב חיד"א בח"ש ח"א דמ"ה ע"ג וע"ד הרב דברי אמת יעו"ש.

ואיך שיהיה כיון דבעיר זו מקום הגירושין קצת ב"א קרו לה גוהר או גואהר כתבנו דמתקריא גוהרה. ובתיבת דמתקריא שם רמז לשתי שמות הנז' ולא כתבנום בפירוש יען לא הוברר לנו איזה משני שמות הנז' קרו ליה רובא כדי להקדימו לשם האחר ובתיבת דמתקריא יוצדק גם על

שני שמות כמ"ש הרב זרע אברהם סי"ג ואתו עמו הרב משאת משה ח"ב א"ה דט"ל ונדונו שם כנ"ד וכ"כ בס' אות היא לעולם דס"ח ע"ג וכתב שכ"כ בעל מ"ע דמתקריא לרמוז לשני שמות וסמכנו על מ"ש מרן כותבין שם שהוא רגילים בו ויודעים בו ביותר ואומר שם פ' וכל שום שיש לו אף שמנהגינו לכתוב אפילו הקיצורים שאני הכא שנסתפקנו ספק הנ"ל.

ומה שכתבנו בת דמתקרי יעקב משום שאמרה שאביה נקרא ג"כ עכו בדגשות הכ"ף וכן עשה הרב חיד"א שם דמ"ג בשם אברהם וואלף וכתב שם דגם בשם האבות עבדינן כהוראת מהרימ"ט בשם אבגלי לאפוקי ממי שערער ע"ז והוא ביא"ה דק"ט ושכ"כ הרב דברי אמת וכן ראיתי בספר פאת ים דס"ז ע"ד ולא הזכיר מדברי הרב דברי אמת זולת אם אותו שם הוא מקיצור שם ראשון אינו צריך לזה יעו"ש.

ובשם העד מרדכי בשעת החתימה אמר שיש לו שם בן ציון והרב חיד"א הביא שם זה והיינו נבוכים בזה דאולי יחשבו דהוא שילוש מרדכי בן ציון בן מסעוד משום דהעד אינו כותב דמתקרי כנודע עד שחקרנו ודרשנו מאביו ואמר להד"מ ומעולם לא קראו אלא מרדכי. ושם מסעוד הובא במהר"א מוטאל ובכנ"ה א"ה סקי"ט הג"הט אות נ"א ובעז"נ די"ג מהריב"ש סקע"ו ובס' הגלגולים דל"ו ע"ד וכן בס' שבחי האר"י ובספרי חכמי המערב הנז"ל והרב חיד"א שם בח"ש דמ"ג ודמ"ח ובס' עולת שמואל דל"ז ובס' פאת ים דס"ב ודס"ה ובס' טיב גיטין דל"ה.

ושם גוהרה הובא בעז"נ דל"ג וכהמני"ח ופ"הא ח"ג דף ל"ו ולב"ר מניה דבר ס' ברכות המים דקל"ו ובשמות למהריק"ש כתוב גוהרה והפ"הא שם תלה בט"ס ובספרי חכמי המערב הנ"ל דכתבוהו באל"ף לבסוף לא ידעתי למה: (ח"י) ברביעי בשבת באחד ועשרים יום לירח אייר שנת ח"א ושש מאות לב"ע נתן גט כריתות מרדכי דמתקרי מרידך בן שלום לאשתו דמתקריא גמארה ודמתקריא כמורה (בכ"ף רפויה) בת אברהם ועידיו יוסף בן אליהו ומרדכי בן יצחק.

ואע"פ שאין מנהג ליתן גט באייר כמ"ש מור"ם שעת הדחק ומקום עיגונא שאני שהמגרש הזה המיר כבודו ורצה לברוח בספינה המוכנת לילך למלט נפשו מני שחת. וכתבנו דמתקריא שידענו שהיה לה שם מהעריסה ונשתקע וע"פ הוראת מהרימ"ט לרמזו בתיבת מתקריא ורובא קורין לה גמארה ולכן הקדמנוהו למיעוטא דקרו לה כמורה.

כתבנו דמתקריא בוי"ו אע"ג דמהר"י מינץ כתב דאין לכתבו בוי"ו כי אם בכנויים וה' נחלת שבעה הביא סמך לזה וכ"ד הב"ש בסקכ"ט והביאו ה' יא"ה דקי"ג וכ"כ בס' טיב גיטין הרואה יראה במזכרת הגיטין אשר בס"ס הרב המכתב דכתבה בוי"ו וכ"כ ה' יא"ה שם מס' דבר משה ח"א סנ"ח והביאו הלח"ש דף קנ"ח ע"ד וכ"כ ה' חיד"א בח"ש ח"א באברהם חיים יעו"ש וכ"כ בס' פ"הא ח"א דס"ו ע"ד ויעו"ש מה שציין וכ"כ בס' פאת נגב דס"ג ע"א וע"ב וכ"כ בס' טיב גיטין בילקוטי השמות דל"ח ע"ב דמתקריא ודמתקריא.

ובשם המגרש שכתבנו מרידך עיין בס' פ"הא שם דס"ז ע"א כ"ש למנהגינו דכותבין כל הקיצורים כמ"ש בתחילת קונטרס זה ומשפטו בלא אל"ף תחילה כמ"ש שם ועוד כיון דנגזר משם מרדכי ואזלינן בתר עיקר השם וכמ"ש"ל בשם מבארכה כ"ש במרידך דבמבטא אין כאן תנועת האל"ף במחוז הזה. ושם אבי המגרש שלום כן משפטו בוי"ו כמ"ש הג"ף סקכ"ט סקכ"ה ובעז"נ דכ"א וכתב מהר"א מוטאל שכן כותבין ברוב המקומות והמני"ח כתב שכן הסכימו חכמי ירושלים וקושטא וקצת מחכמי מצרים וכ"ה בס"ה להב"ש וכ"כ ה' פ"הא בח"ב דפ"ג ובס' אגורה באהלך

דפ"ג ע"ב ובספר פאת ים דס"ה ויעו"ש מ"ש ליישב מ"ש הרב משאת משה על דברי הג"פ הנ"ל ועיין להרב טיב גיטין דמ"א מ"ש ישוב אחר דליתה לחששא לשם אחר שאותיותיו בכתיבתו כך: (י"ט) בשלישי בשבת בארבעה ועשרים יום לירח תמוז שנת חמשת אלפים ושש מאות ואחת לב"ע נתן גט כריתות מרדכי דמתקרי מרידך בן דוד לאשתו מסעודה ועידיו יוסף בן אליהו ומרדכי בן יצחק ולא כתבנו שם אביה יען שאמרו ששמו חי בנימן וקורין לו בשניהם יחד ולא ידענו אם בשעת מילה קראוהו בשניהם יחד דאז צריך לכתוב חי בנימן ולא דמתקרי וכמ"ש הג"פ סקכ"ט סס"ג ולדעתו אם כתב דמתקרי פסול ואם קראוהו בשעת מילה באחד מהם אף שאח"ך חיברו עמו שם אחר צ"ל דמתקרי וכמבואר מלשון מור"ם שם סי"ד שכתב אבל אם נקרא בשני השמות ביחד או שעולה כך לס"ת כשר ע"כ משמע דבדיעבד הוא דכשר וכמ"ש הג"פ שם.

איברא דהרב קמ"ר ח"ב בש"ות ששם סט"ו צידד היינו דוקא בדאיכא דקרו ליה בב' שמות יחד ואיכא דקרו ליה בשם אחד ע"כ משמע אבל אם כ"ע קרו ליה בשני שמות ביחד הו"ל כאילו שניהם בשעת מילה וצריך לכתוב שניהם יחד ואם כתב דמתקרי פסול ואף שידענו שבקריאתו לס"ת נקרא בשם חי לבד מ"מ חתימתו לא ידענו אולי חותם בשניהם יחד ויש בזה צדדים וצדי צדדים כשהס"ת והחתימה סתראי נינהו וצריך לידע הי מנייהו רובא כמו שהאריך הג"פ בזה שם סי' צ"ח ותו אולי שם אחד מהם ע"י חולי וצריך להקדים השנוי כנודע ומכל הני ספיקהשמטנו אותו וכבר ידוע כל שיש ספק בשם האבות העדרו טפי עדיף מציאותו ומה גם באבי האשה יש להקל יותר כידוע וגם שהשמטנו שם אביה גם תיבת ולאבהתיכי השמטנוה ואחר כתיבת הגט הרגשנו בתיבת מותבה שכתבה באל"ף ואין לחוש ואעיקרא דעת מרן כן הוא סדר כתיבתה.

ושם מסעודה הובא בשמות למהריק"ש ומהר"א מוטאל ובס' המני"ח ובס' פ"הא ח"ד די"ב וכן בס' זכות אבות וס' חיים וחסד לחכמי המערב ובספר זכות אבות הנ"ל שכתבה באל"ף אינו כן והוא ט"ס בלתי ספק: (כ') באחד בשבת בתשעה ועשרים יום לירח תמוז שנת חמ"א ושש מאות ואחת לב"ע נתן גט כריתות שלום בן ראובן לאשתו מזלה דמתקריא בזול בת יעקב ועידיו יוסף בן אליהו ומרדכי בן יצחק.

ובזול ידענו שהוא קיצור משם מזלה וגט ראשון פסלנוהו יען שהשמיט הסופר יו"ד ראשונה דתיצביין ובשגם אינו אלא מנהגא בעלמא כמ"ש מרן סקכ"ו סכ"ב מ"מ כיון שאין לנו שום דוחק והן עוד היום גדול למה לנו לשנות מהמנהג: (כ"א) באחד בשבת בשבעה ימים לירח אב שנת חמ"א ושש מאות ואחת לב"ע נתן גט כריתות משה בן יצחק דמתקרי חויגה לאשתו שמחה דמתקריא מיחה בת רחמים ועידיו ישראל בן חיים ויוסף בן אליהו.

ושם חויגה הוא קיצור לשם יצחק חוגה וכנז"ל אלא דלקטנות הענין קורין חויגה. ושם מיחה הוא קיצור לשם שמחה והגו"ר בכלל א' סכ"ג מביא קיצור שמיחה ושימוח ובס' דבר משה ח"א מביא קיצור שמחה שימו ומהרימ"ט מביא שמחה שמחולה ובס' בארות המים מביא שמחה שימהא ובס' פאת ים מביא שמוחה.

ודע דהעד הראשון רובא דעלמא קרו ליה צאנין ובמחוז הזה הוא קיצור לשם ישראל ומחליפין השי"ן בצד"י באותיות זשסר"ץ. והנה ידוע דהעד כשיש לו ב' שמות אין לכתוב דמתקרי וכעת לא מצאתי שעשו הפרש בין המגרש והמתגרשת להעדים בחתימה רק בכנויים דכתב מור"ם סי' ק"ל דהעד אינו כותב כנוי כמו במגרש והמתגרשת וכ"כ ה' הלבוש שם ובס"ה להב"ש וכ"כ

הכנ"הג בעדות מיוחדת סח"י והיא"ה דקל"ה ובס"ה להג"ף סקנ"ז ומהרי"ך בסדר הגט דף פ"א ע"ד וכן בס' פני יצחק והוא לקוח מס' ת"הד סרל"ב והביאו הב"י סקכ"ט ומ"ש בס' לב שלמה דף ס"ג ע"ג בהיקף שני חצאי לבנה ואם צריכים העדים לחתום בשני שמות בגט יאמר דמתקרי פ' או המכונה ע"כ היינו על אמירת הבעל כשיצוה אותם דוקא ולא שיחתמו כן אלא שהרב פ"הא ח"ג דל"ו ע"ב עשה מעשה בהעד דכ"ע קרו ליה בכור וכתב המכונה בכור אך בקיצור השם כעת לא מצאתי גלוי והסברא נותנת דהוי ככנוי דאין לכותבו דזיל בתר טעמא הואיל והעדים ניכרים ע"י כתב ידם מבלי פירוש שמותם ומה שחותמים אינו אלא מפני תיקון העולם אפילו לר"מ דאמר עידי חתימה כרתי משא"כ בהזכרת שם האיש והאשה בגט שהוא ע"י הסופר וכמ"ש הת"הד שם מהאי טעמא נימא בקיצור השם דאינו מוכרח לכתבו וביש לו שני שמות גמורים אם חתם המובהק פשיטא דכשר כמ"ש הג"פ סקכ"ט סק"א וה' בארות המים דר"ח הביאו בלח"ש דקמ"ז ע"ד סבר לה מר אם חתם בשם שני כשר והעד הזה עצמו ראינו בגיטין מכ"ד שלפנינו שלא חתם כי אם שמו לבד ישראל בודאי דסברי לה כמ"ש: (כ"ב) בשלישי בשבת בשעה ימים לירח אב שנת חמ"א ושש מאות ואחת לב"ע נתן גט כריתות שלמה בן יעקב לאשתו ערביה בת שלום ועידיו ישראל בן חיים ויוסף בן אליהו ובשם ערביה הי"א הביא משמות שבמהריק"ש וממהר"א מוטאל בשני יודי"ן אבל בהמני"ח הביא בחד יו"ד וכ"נ מ"ש מהריט"ץ סרל"ב בשם עפיה וכן בלשון רז"ל שכן קורין בערביא שהיא בחד יו"ד אע"פ ששם לשון ארמי בזה יש ללמוד משם משא"כ באל"ף שלבסוף ומ"ש הרב חיד"א בח"ש בשם טורייה בשני יודי"ן יש לחלק וכבר ידוע מ"ש שיש טעיות בשמות שבמהריק"ש: (כ"ג) ברביעי בשבת בשבעה עשר יום לירח אב שנת חמשת אלפים ושש מאות ואחת לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן רחמים לאשתו צנדידה בת רחמים ועידיו מכלוף הכהן בן יצחק הכהן ויהודה הכהן בן משה הכהן.

ושורש שם צנדידה מלשון גדולה וגבורה שכן מתרגמין בערבי תיבת אלוף צנדיד וידוע דשורש השר"ח מרבינו סעדיה ואם יכתב בסמ"ך סנדידה יהיה פירושו לשון סמך שפירושו בערבי מסנד וכיון ששורשו בלשון הקדש בסמ"ך מוכרח שגם פירושו כן משא"כ שם צנדידה אין פירושו מלשון סמך ועזר.

ולכותבו בשי"ן אין לו מקום וכן בזי"ן. וכתבנו דמתקריא יען דראינו בכתובתה כתוב סלטאנה ועכשיו אין מי שמכירה בשם זה כהוראת מהרימ"ט בשם אבגלי ובשגם צנדידה אינו מן השם עין רואה להרב חיד"א בשם טורייה שכתב וז"ל ואפילו בשם ופירושו ושם וכנויו כל שנשתקע שם ראשון ולא קרו ליה כי אם בשני אי כתב שם ראשון מפסיל אפילו שהשני פירושו או כנוי וכן עשה מעשה אע"ג דשמה הראשון אסתר כתב דמתקריא טורייה ויעויין בס' פאת ים דס"ו ע"ג שהוא בהפך ממ"ש הרב חיד"א ויש לסמוך יותר עליה דהרב חיד"א דעינו ראתה כל טוב ומופת דורו היה: (כ"ד) באחד בשבת באחד ועשרים יום לירח אב שנת ח"א ושש מאות ואחת לב"ע נתן גט כריתות מבורך בן משה לאשתו מסעודה בת משה ועידיו מכלוף הכהן בן יצחק הכהן ושלמה בן רחמים ואע"פ ששמות אבותיהם שוים וכן בגט הנז"ל אינו מן ההכרח לשלש דיאמרו אח נשא אחותו וכמ"ש הרב פ"הא ח"א דס"ז ובח"ג דל"ה.

ואירע שבתשלום שיטה שמינית כתב דתיצביין ועדיין צריך לו ד' שיטין ואולי יגמר הגט בפחות מי"ב שיטין ואמרנו לו שבשני שיטין שיטה ט' ושיטה יו"ד יכתוב אותיות רחבות באופן שלא תפסד צורתן ואינש לא ימחא בידיכי וכו' באופן שיכתוב והרי את מותרת לכל אדם בחר שיטה

ובשיטה י"א יכתוב ודן וכו' עד פיטורין ובשיטה י"ב כדת משה וישראל ובשעת בדיקת הגט ראינו בתיבות די יהוי נראים כתיבת אחת והכשרנוהו מטעם דכתב מרן סק"ו דממנהגא בעלמא הוא שכותבין בשתי תיבות ומור"ם שם הכשיר אם כתבם בתיבה אחת ויעו"ש בנוסחת הרא"ש בפסקיו שהביא הב"י שם ובטור ובסמ"ג כתוב בחד תיבה ואירע עוד בשם אבי העד יצחק נדבק קצת הקו של הקו"ף לגגה ומאליו ומעצמו הפרידה בסכין ולא ידענו מזה עד אחר הנתינה והאמת דהרב ת"הד סרכ"ט היקל באבי העד אך מור"ם סק"ל לא היקל רק במקום דוחק או חשש עיגון ועיין למהרש"ך סקמ"ב ומה שרמז הרב יד אהרן שם סכ"ו בפרט לדעת מרן גם בגט עצמו מקיל כה"ג כמ"ש בס' לח"ש דקמ"זוכתב בס' גט מקושר למהרי"ן ובשם אביהם יש להקל יותר ועיין בס' נחפה בכסף ח"ב דפ"ד ע"ג ומה שרמז שם מה גם בגט שכבר ניתן וכיוצא בזה היקל ה' פר"ח באותיות הצריכות ליגע ולא נגעו שלכתחילה תנשא זולתי אם הם בתוכף.

ודע מ"ש הכהן בגט זה ובגט שלמעלה מזה ג"כ אע"ג דמרן כתב דלא נהגו לכתוב כהן ולוי משום דאנן לא הוברר לנו מנהג הראשונים ואולי שהיו כותבין ושלא ליכנס בשום ספק דאם נכתב לכ"ע כשר ואם לא נכתב יש מי שפוסל כמ"ש מור"ם סק"ט ס"ז ויעו"ש בג"פ סל"ה וסק"ט לכן הנהגנו לכותבו: (כ"ה) בשני בשבת בשנים ועשרים יום לירח אב שנת תמ"א ושש מאות ואחת לב"ע נתן גט כריתות רחמים דמתקרי חומאני לאשתו ברכאנה בת יהודה ועידיו מכלוף הכהן בן יצחק הכהן וברכה בן אברהם.

ושם רחמים עולה בו לתורה וחותרם בו אך כ"ע קרו ליה חומאני שהוא קיצור משם רחמים כנודע בפה העירה. וברכאנה נגזר משם ברכה כשם החותרם השני הביאו מהר"א מוטאל ועיין בעז"נ בשם באראכאט וכן הרב ד"מ ח"ב דקמ"ו ומה"ט אל"ף תמורת הפת"ח כמ"ש הם ז"ל בשם באראכאט.

ופירוש ברכאנה זה הוא בדגשות הכ"ף: (כ"ו) בחמישי בשבת בחמשה ועשרים לירח אב שנת ח"א ושש מאות ואחת לב"ע נתן גט כריתות מוסה המכונה שינין בן סעיד לאשתו גאליה דמתקריא גולה בת שמאי ועידיו מכלוף הכהן בן יצחק הכהן ויצחק בן חיים. ודע ששם מוסה הוא ערבי של משה כמ"ש הג"ף סק"ט ס"ט ועיין עוד מה שרמז הרב י"א ח"ב דקי"ב ובהריב"ש סקע"ו כתב מוסי ביו"ד ואינהו בדידהו ואנן בדידן ובש"ס דיומא דף ד' רבי מוסיא וכן יש בירושלמי הרבה מזה אך לשון הש"ס הוא לשון תרגום לא כן הערבי בה"א לבסוף וכן ראיתי להרשב"א ח"ה סצ"ה דכתב דין מוסא באל"ף ובספר אורים גדולים דמ"ד ע"ג נסתפק בזה אם קראו מוסה ביום המילה ובס' פ"הא ח"א דס"ח דכתוב בצד"י ודאי שהוא ט"ס וכן בח"ב דל"ד ע"ד ודאי שהוא ט"ס ושם דף ל"ו ע"ב כתבו בסמ"ך אך כתבו ביו"ד לבסוף אך גם שם ט"ס וכמ"ש הוא עצמו בח"א שם על דברי הריב"ש הנ"ל וכן כתבו מהר"י אדרבי סקפ"ט והא ודאי אם נודע ששמו העיקרי משה וכן קוראין לו בתורה וכן חותרם אלא דכ"ע קרו ליה מוסה ראוי לכתוב במקום שכותבין כל הקיצורים משה דמתקרי מוסה וכמ"ש בס' פאת ים דס"א ע"ד אבל במגרש זה חקרנו עד מקום שידינו מגעת ואמר כי מעולם לא נודע בשם משה כלל אלא בשם מוסה ולכן לא כתבנו אלא שם זה.

והנה כנוי זה פירושו מכוער שכן בערבי קורין לו בכפרים לדבר רע שי"ן ואע"ג דהוא שם גנאי וכמ"ש בתענית ד"ך בעובדא דר"א בר"ש מ"מ מלבד שלפעמים בשביל ע"הר קורין לו כן ע"ד מ"ש כי אשה כושית לקח עוד ההוא אמר דהוא עצמו ברוב כתביו חותרם בזה הכנוי שינין בלי

שמו מוסה ועליית ס"ת אין להם בכפר ההוא יען כי מנהגם שמוכרים העליות של ס"ת משנה לשנה וכל הקונה עליה אחת הוא עומד לקרות בתורה מעצמו רק כשעושים נדבה בב"הכנ עושים לו מי שברך.

ואיברא דהרב חיד"א בח"ש ח"א כתב להחזיק שם האשה במי שברך בב"הכנ של נשים הוי כקס"ת וא"כ אפוא מיעוט כתביו דחותם מוסה וכן מי שברך בנדבתו בב"הכנ הווי רובא כנגד רוב כתביו דחותם שינין לבד ובשנוי שהוא לסיבה קלה הסכים הג"פ דעושים עיקר מעליית ס"ת וחתימה ואם עליית ס"ת וחתימה סתראי נינהו אזלינן בתר רובא ואם ליכא למיקם עלה דמילתא צריך ב' גיטין יעו"ש ובר מן דין כיון דשינין אינו מן השם הוא זה בשגם קריאת העולם כן וכן רוב כתביו כל שיש קריאת העולם או קס"ת או חתימה בעיקר השם יצחק צריך לכתוב שניהם יצחק דמתקרי חקין כמ"ש בג"פ שם סס"ח ושם אין שם רוב ומיעוט כשני שמות מחולקים ומ"מ בשגם לכאורה הוא שם גנאי כיון דחותם בו רוב כתביו והכי קרו ליה כ"ע ראוי לחוש לו ואין זה ענין למ"ש ה' חיד"א בח"ש ח"א דמ"א ע"ד דכל שהוא דרך זלזול הגם שהוקבע לו וקרו ליה רובא דעלמא כל שאינו חותם בו ועולה בו לתורה אין לכתבו ע"כ דהרי הכא חותם בו מה גם לדעת הרב המכתב סי"ד דקריאת רובא דעלמא עיקר גדול והוא הראשון ושם החתימה לטפל ועיין לה' מהר"י כולי בס"ס עז"נ סוף סס"ו הביאו בס' דבר משה ח"ג א"ה סי"ב דמ"ה ע"ג ועיין מ"ש עליו מהרי"ן בס' גט מקושר דק"ב מה גם דאולי לא כיוונו בזה לגנאי רק לע"הר כאמור.

ושם גאליה באל"ף אחר הגימ"ל וכמ"ש הג"פ בעז"נ ממהריק"ש וכ"כ ה' המני"ח וה' חיד"א שם ומשפטו בה"א לבסוף. דמתקריא גולה והוא קיצורו של השם.

ובשם אביה שמאי ידוע דבכל הש"ס כתוב באל"ף אחר המ"ם ומהר"א מוטאל כתב כיון דבד"ה תוב ב"פ חסר אל"ף כן ראוי לכתבו ואילו בשם שמלאי כתב לכותבו באל"ף כמו שהוא בש"ס אע"ג דבעזרא נכתב חסר אל"ף ולא ידעתי מה הפרש יש בין זה לזה וטפי עדיף לכתבו מלא שלא יבואו לטעות בו לקרותו שמי בצ"רי כמו מן שמי מן יומא דנן וכו' וכ"כ בספר ב"ש ממהרש"ל לכותבו באל"ף: (ז"ך) בשני בשבת בשמנה ועשרים יום לירח טבת שנת תמ"א ושש מאות ושתיים לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן יוסף לאשתו אם אסעד ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים.

ושם אם אסעד הם שתי תיבות אע"פ שהוא שם אחד כמו שם טוב יום טוב וכיוצא וכמ"ש בס' עז"נ ובה' המני"ח. ושם אביה להיות שנפל לנו ספק לא כתבנוהו ומה גם בשם אבי המתגרשת יש להקל יותר כנודע: (כ"ח) בחמישי בשבת בשבעה עשר יום לירח ניסן שנת חמשת אלפים ושש מאות ושתיים לב"ע נתן גט כריתות מרדכי בן יצחק המכונה כרוף לאשתו דמתקריא גויהרה בת כליפה ועידיו מכלוף הכהן בן יצחק הכהן ושלמה בן רחמים.

וכנוי זה לא הוברר לנו שהוא גנאי שפירושו טלה וכ"ע קרו ליה לאביו הכי ולא ידענו בסיבת מה קרו ליה הכי ונמצא בס' עבודה בפיסקא המתחלת אתה כוננת טלה טהור מכבש נבחר שקאי על יצחק אבינו א"כ אינו שם גנאי. ועיקר שם האשה גוהרה ונשתקע ממנה ועכשיו כ"ע קרו לה גויהרה ורמזנו בתיבת דמתקריא לשם גוהרה כמו שכן עשינו כמה פעמים בנדון כזה: (כ"ט) בשני בשבת בשמנה עשר יום לירח סיון שנת חמשת אלפים ושש מאות ושתיים לב"ע נתן גט כריתות חי דמתקרי הילוף בן מכלוף דמתקרי הילוף לאשתו מסעודה בת אברהם ועידיו יוסף בן אליהו ומרדכי בן יצחק.

והנה שם הילוף נמשך לו משם אביו מכלוף שגם לו קיצרו שמו הילוף ולכן משפטו דמתקרי. והמגרש קורין אותו לתורה בשם חי אבל קריאת ב"א הילוף.

ושם מסעודה כבר כתבנוהו לעיל. ואירע שבשם המתגרשת בא זבוב ומשך מהיו"ד שמאלית של העי"ן תג אחד למעלה ולא נגע בשום אות כלל וכן מהדל"ת והוי"ו והה"א ואין זה ענין למ"ש מור"ם סקכ"ה סט"ו במשיכת זבוב דהתם בנדבקו בהאות עצמה והא דידן דומיא למ"ש הפר"ח שם אם נמשך מהאות מהדיו קוץ כל דהו באופן שאינו משנה צורת האות וגם ניכרת לתינוק דלא חכים ולא טיפש כשר ורמז דבריו ה' י"א שם ובא"ח סל"ב ופסקו הרב אמ"ל דנ"ד וכן ה' לד"א סכ"ג וכן הוא אם נמשך הדיו מלמטה מהאות ואינו משנה צורתה וכמ"ש בס' לשון למודים דס"ג מס' בני חיי ורמזו ה' חיד"א במח"בר א"ח סרפ"ב והבאנו תינוק דלא חכים ולא טיפש וקראה ומהיות טוב אחר שנתייבש קודם שכתב כדת משה וישראל אמרנו לו שיגררם בנחת ולרוב דקותם לא היתה ניכרת הגרירה: (ל') בשלישי בש' בשבעה ימים לירח מרחשון ש' ח"א ושש מאות וארבע לב"ע נתן גט כריתות שושן בן יעקב לאשתו זמרדה ועידיו מרדכי חיים בן עזיאל ויוסף בן דוד.

ושם המגרש כמו שכן כתוב במקרא כמ"ש מהר"א מוטאל ודלא כהריב"ש שכתוב באל"ף ע"כ ובהריב"ש סקע"ד כתוב בסמ"ך אך אין כאן אל"ף אבל בהרשב"ץ ח"א סנ"ז כתבו בסמ"ך וגם באל"ף אחר הס"ך השנייה האמנם אין ללמוד מזה לשם העצם דאינהו בכנוי משפחה קאמרי ואולי דלא ע"ש שושנים איקרו אלא משורש אחר הוא.

והנה העד הראשון אינו ניכר בשם מרדכי וכ"ע קרו ליה חיים זולת בחתימתו חותם מרדכי חיים וחתימתו שכיחא טפי מעליית ס"ת בפרט שהוא ש"ץ וכשרוצים הצבור שיקרא הוא בתורה אומרים לו בכבוד והוא מברך לקרוא בתורה בלי קריאת שמו ולכן עשינו עיקר משם מרדכי להקדימו. ובאביו עזיאל חסר וי"י שכן הוא בכל המקרא כמ"ש מהר"א מוטאל והב"ש וכ"כ הכנ"הג בשער השמות והג"פ בעז"נ דח"י ואפילו שהוא חותם בוי"ו ודלא כט"ז וכמ"ש הכנ"הג שם ולא דמי לשם בנימן ודוד דהולכין אחר חתימתו דהתם איכא מיעוטא בכתובים כן וכ"כ הי"א בשם אהרן דאם חותם בוי"ו טועה הוא כיון שבכל המקרא חסר ויישב שם גם למהריק"ש דסובר אם חותם יהודה באל"ף יכתבו כן בגט יעו"ש.

והנה גט ראשון נפסל כי הדל"ת של שם המתגרשת כתבה ה"א ואם יגרור הוא חק תוכות ואע"ג דהאריך הגג אחר שגירר לא עשה ולא כלום כל שהאות ע"י גרירה ואריכות גגה מה מועיל. וגט שני ג"כ נפסל דאחר שנגמר וחתמו העדים ראינו יו"ד ראשונה של האל"ף דתיבת ולא הבתי אינה נוגעת וכמה פעמים קרינו אותו ולא הרגשנו ושגיאות מי יבין וה' יצילנו משגיאות וידוע מ"ש מור"ם סקכ"ה לתקן קודם כדת משה וישראל או לפחות קודם החתימות וכתב הב"ש והלח"מ דאם כבר נחתם הוי נחתם בפיסול אע"ג דהג"פ ס"ע כתב דלמרן ומהריב"ל והב"ח יכול לתקן גם אחר החתימות וכיוצא בזה כתבנו לעיל לסמוך להקל מ"מ הן עוד היום גדול ואין לנו שום דוחק ומוטב לצאת מכל ערעורי ופקפוקי אליבא דכ"ע.

וכן גט ג' נפסל יען כתב בשבת ב"פ והן אמת דיכול לגרור אחת מהם ולהניח מקומה חלק דכיוצא בזה הכשרנו לעיל מ"מ לצאת י"ח הג"פ כיון דאין לנו דוחק כתבנו (ל"א) ברביעי בשבת בשנים עשר יום לירח תשרי שנת חמ"א ושש מאות וחמש לב"ע נתן גט כריתות חיים בן אברהם לאשתו דינה בת עזורה ועידיו נסים בן פריגה ומרדכי חיים בן עזיאל.

ושם עזורה לא נמצא להדיא ואין ללמוד משם עזרא שנכתב באל"ף משום ששם מצינו שם איש עזרא הסופר דאל"כ משפטו בה"א דקרא כתיב עזרה בצרות בה"א ולכן כתבנוהו בה"א ושם פריגה כ"כ במהריק"ש אבל בעז"נ כתבו בו"ו אחר הפ"א. וכן בס' דרכי נועם ס"ו ולא עוד אלא שכתבו בשני יודי"ן והכל הולך אחר מבטא המקום כי המקומות הללו אין הפ"א במלא פום עד שיצטרך להו"ו וכן אין היו"ד נרגשת עד שיצטרך להטיל ב' יודי"ן וכמ"ש בס' דבר משה דקע"ה ע"ג דכשהיו"ד נעה צ"ל שני יודי"ן ובה"א לבסוף יען שהוא שם ערבי ונוהגין בו כל"הק: (ל"ב) באחד בשבת בארבעה עשר יום לירח מרחשון שנת חמ"א ושש מאות וחמש לב"ע נתן גט כריתות אליהו בן מרדכי דמתקרי מרידך לארוסתו גזאלה בת הלל ועידיו נסים בן פריגה ומרדכי חיים בן עזיאל.

ושם מרידך כבר כתבנוהו לעיל. ובשם הלל חסר יו"ד כמו שכן בכל הש"ס ואע"ג דמרן כתב דיש מי שאומר לכתבו ביו"ד כתב הג"פ דדעתו אינו כן וכ"כ מהריק"ש בהגהותיו סקכ"ט ושכ"כ מהרימ"ט בס' השמות אלא דאם עבר וכתב ביו"ד כשר ע"כ והלבוש הביא רמז שהוא ביו"ד ממ"ש משה לעיני כל ישראל וכן אל מול פני המנורה ס"ת הילל ובספר השמות הביאו הב"ש שכתב מהאר"י החי חסר יו"ד שהוא מיסוד מרע"ה ושניהם נרמז בשני שמות של ע"ב שהם מה"ש לל"ה ועליו רמז הקב"ה למרע"ה היה לך לעזרני ובב"ש הביא מהז"ם והס"מ והט"ז לכותבו ביו"ד וכ"ה בס' טיב גיטין שכ"ד מהרש"ל ואנן בדידן אין לנו אלא דעת מרן בבדק הבית כמ"ש הג"פ וכתב הכנ"הג שכן המנהג וכ"ד הפ"הא ח"ב דף פ"ד ע"ב.

ואירע בחתימת שם אבי העד הראשון בפ"א של פריגה שנדבקה היו"ד למטה ואם יגרר הוי חק תוכות בשגם שי"ל דיכול למחוק הפ"א ולהניח מקומה חלק ויכתוב פ"א אחרת כתקנה וישלים שאר האותיות וחכם אחד נר"ו שהיה עמי אמר לי לא נכון לעשות כן כיון דתיבת בן מרוחק קצת והיינו החלק של הפ"א שגירר פן יחשבו הרואים דהעד הוא פריגה ולא נסים בנו ואני עניתי דלא חש לקמחיה ועדיפא מינה כתב הי"א ח"ב דקל"ה עד שחתם בשני שיטין כגון שכתב בן לאדוניי ובשיטה שלמעלה כתב אלעזר הכהן כשר הרי דלא חש שיאמרו שהעד הוא אלעזר אביו כ"ש הכא שהוא בחזק שיטה והורינו לו שיגרר דבאבי העד יש להקל בחק תוכות כנז"ל: (ל"ג) ברביעי בשבת בשבעה ועשרים יום לירח סיון שנת ח"א ושש מאות וחמש לב"ע נתן גט כריתות יוסף דמתקרי סוסו בן דוד לאשתו מרים בת חי ועידיו נסים בן פריגה ומרדכי חיים בן עזיאל.

ובתורה נזכר שם עצם איש גדי בן סוסי ונמצא בהרשב"ש סתקפ"ז וביכין ובוועז ח"א ס"ע וסקל"ט סוסו שם עצם איש אך בזה נתברר לנו שעיקר שמו יוסף וכן קורין לו לס"ת וכ"כ בכתובה אך להיות שאביו ואמו מעו"ב תונס יע"א וידענו שמי ששמו יוסף קורין לו סוסו לגעגוע וכיוצא וכיון דכ"ע הכי קרו ליה כתבנוהו לטפל.

ומשפטו דמתקרי כיון שהוא מעיקר השמומהר"א מוטאל כתב שיש שם עצם איש בן סוסאן ורמזנוהו לעיל וכיוצא בזה כתב הרב חיד"א משה שאשו. וכיון דעיקרו מיוסף שהוא בסמ"ך כן הוא הקיצור כסמ"ך ולא בשי"ן דומיא למשה שאשו דעיקרו ממה בשי"ן כן קיצורו שאשו בשי"ן: (ל"ד) בשני בשבת בשנים עשר יום לירח תשרי שנת ח"א ושש מאות ושש לב"ע נתן גט כריתות רחמים דמתקרי חומאני בן אליהו לאשתו רחל בת חי ועידיו יוסף בן דוד ושלמה בן רחמים בן לוי והצרכנוהו לשלש לפי ששם אביו כשם המגרש ושמה יאמרו חתם בגט אביו וכן חשש הרב פ"הא ח"ד.

וגט ראשון נפסל יען כי העד הזה כתב בטעות מה שכתב וכתב במקום הגרר בן ובשגם שיש להקל וכמ"ל בכיוצא בזה מ"מ כיון דאין לנו שום דחק כתבנו אחר וצוה פ"א להסופר כבתחילה אך ביטול מודעות כתב מהרי"ך אף אם כבר נחתם אין צריך פ"א ביטול מודעות: (ל"ה) גט שליח הולכה לפה מתא שלוח מעו"ב תונס יע"א בשלישי בשבת בארבעה.

עשר יום לירח שבט שנת חמשת אלפים ושש מאות ושש לב"ע למנין שאנו מנין כאן במתא תונס דעל כיף ימא יתבא אנא יוסף בן אליהו העומד היום במתא תונס וכו' וכל שום אחרן וכו' ושבקית ופטריית ותרוכית יתיכי ליכי אנת אנתתי אסתר בת אליהו וכו' וראיתי בו כמה גמגומים. ראשונה במה שכתבוהו כנסחתם והיה להם לעשות עיקר ממקום הנתינה כנודע ויעויין בג"פ סקכ"ט ספ"ח ופ"ט ובס' דבר משה ח"א דקפ"ו ובס' עולת שמואל דל"ז ובס' מכתם לדוד למהרד"ף דקס"ג ובס' לשון זהב דכ"ט ע"ד ובס' בארות המים דף ר"ד ובליקוטי שמות בס' טיב גיטין דכ"ה ע"ב ודכ"ו ע"א וכ"כ בחק"ל סנ"א ומכל הנז' מבואר גם בנוסח הגט ועיין למהר"י מאיו בס' פאת ים בכמה גיטין שנשתלחו למ"א וכתב ז"ל שסידרם כפי נוסח מקום הנתינה- גמגום ב' שכתבו בו ולא תריכי וכתב הג"פ ממהרלנ"ח ומהרי"קש דבגט שליח אין לכותבו וידענא דבדיעבד כשר וכמ"ש הרב חיד"א בח"ש ח"א סט"ל סי"ג.

גמגום ג' דכתבו דעל כיף ימא יתבא ולשון מרן בש"ע דעל כיף ימא מותבה ובנהרות כתב דיתבא על נהר פ' ומור"ם בנוסח הגט ססקנ"ד כתב דיתבא על כיף ימא וכ"כ מרן בתשו' על ע"הק טבריא ת"ו וידעתי דהג"פ כתב דאין הפרש בין מותבה ליתבא. גמגום ד' שלא האריכו הווי"ן שצריך להאריכן דלכתחילה צריך כן ועיין בג"פ קכ"ט סס"ה וס"ו.

גמגום ה' שתיבת פיטורין כתבוהו בחד יו"ד האחרונה דוקא דכתב הג"פ סקכ"ו סמ"ט ממהר"א בצלאל וממהר"א מונסון דבשני יודי"ן כשר אליבא דכ"ע ובחד יו"ד האחרונה דוקא הוא פסול להרא"ש וכנ"הג שם הגב"י אות כתב דכמה מרבנותא סברי דאם השיירות מצויות אין לינתן וכבר הם יודעים מנהגנו ונוסחתנו כאשר קדם להם בגט מומר ע"י שליח מהכא להתם ואיברא דאנן בדידן בעת שליחות הגט הנז' לא ידענו מנוסחתם ומה שיכולנו לדעת עשינו כמו למנין שאנו מנין דאנו כותבין למנינא דרגילנא לממני ביה וכתבנו כנוסחתם למנין שאנו מנין כאן ובתיבת פיטורין לא ידענו וכתבנו אותה כנוסחתנו בשני יודי"ן דזהו דרך ישרה אליבא דכ"ע כנז"ל וכדי שלא לעגן את האשה סמכנו על הג"פ דדעתו אם בא ממד"ה בחד יו"ד כשר.

גמגום ו' שהערוי של הגט אינו ערוי כ"כ כמו שאנו נוהגין. גמגום ז' שבשטר ההרשאה שביד השליח קיימו אותו על תיבה שנכתבה ביני שיטי וגם על תיבה הכתובה בטעות והיה להם לחוש לכתחילה למ"ד אין עושין קיום אלא כותבין הרשאה אחרת כמ"ש הי"א ח"ב סקמ"א הג"הט אות מ"ד.

גמגום ח' כתוב בההרשאה הנ"ל נותן לך רשות מעכשיו לעשות שליח ושלוחך שליח ושליח אחר שליח אפילו עד מאה שלוחים ונוסח זה לקוח מהרב המני"ח דס"ג ובס' בארות המים דקפ"ה ע"ד וכ"כ בספר דבר משה דקע"ט אלא שכתב במקום ושלוחך שליח ושלוחך לעשות שליח והוא לשון ברור יותר ונוסח הב"י לעשות שליח ושלוחך שליח ושליח ושלוחך שליח וכ"כ מהרי"ך בבתי כהונה דפ"ו וביד אהרן ח"ב דקל"ט ועיין נוסח הכנ"הג דקצ"א והג"פ בסופו דקצ"ו והרב המכתב דקי"ו.

גמגום ט' כתוב בההרשאה הנז' סימני הגט ריש שיטה ג' וכו' ובסופה וכו' וריש שיטה ה' וכו' ובסופה וכו' ולא יותר ומלבד שלא מצאתי סימן לשיטה ה' בשום ספר כי מה שנמצא בסדרים הוא שיטה ג' ושיטה ו' ושיטה ט' עוד בה שלא כתבו אלא סימן לשני שיטות ולא יותר והיה צריך לכתוב סימן לשלשה שיטות כמ"ש הכנ"הג דאין לפחות מסימן ג' שיטין.

עוד כתוב בההרשאה הנז' שקיבל עליו בחרם ובש"ח שלא לבטל את הגט ולא את השליח האמת שכן הוא בסדר הרב הב"ש והג"פ בסופו וה' המכתב ובס' בארות המים ובס' פני יצחק שבס' מכתב לחזקיהו ובס' שמש צדקה אבל הנוסח היותר ברור ולא את השליחות וכמ"ש הרב יד אהרן ח"ב דקל"ו ומהרי"ך דפ"ו.

ומפני הלחץ זה הדחק הכשרנוהו כי רחוק להשיג גט אחר: (ל"ו) ברביעי בשבת בשנים ועשרים יום לירח שבט שנת ח"א ושש מאות ושש לב"ע נתן גט כריתות דמתקרי חי בן משה לאשתו יאקותה בת בנימן ועידיו יוסף בן דוד ויצחק בן יעקב ויאקותה משפטה בתי"ו כמ"ש המני"ח וכ"כ ה' חיד"א בח"ש ח"א דמ"ד ע"ג ודלא כהג"פ סק"ט סק"ל וכ"ה בס' חיים וחסד וס' זכות אבות לחכמי המערב וכ"כ הי"א ח"ב דקכ"ה ממהר"ש ויטאל.

וטעם שכתבנו דמתקרי חי שנודע לנו שהיה לו שם אחר ונשתקע: (ל"ז) בשני בשבת בשבעה ועשרים יום לירח אדר שנת ח"א ושש מאות ושבע לב"ע נתן גט כריתות בסעד בן דמתקרי חי לאשתו זמרדה בת אפרים ועידיו שלום בן חיים ויצחק בן יעקב. ושם בסעד הוא לשון מזל כמו שם סעד אבו סעד אם אסעד סעיד סעידה וכיוצא ונכתב בן דמתקרי חי יען שידענו שהיה לאביו שם אחר ונשתקע ממנו וכבר כתבנו לעיל בזה בס"ד שגם באבות כתבינן דמתקרי לרמוז לשם שנשתקע ודלא כמ"ד דדוקא בשם המגרש והמתגרשת ולא באביהם: (ל"ח) בשלישי בשבת בכ"ח יום לירח אדר ש' ח"א ושש מאות ושבע לב"ע נתן גט כריתות סעדאן בן רחמים לאשתו אסתר בת שבתי ועידיו שלום בן חיים וחיים בן אברהם ולפי שעה לא נמצאו עדים אחרים והוצרכנו לשלש בעד הראשון שלא יאמרו אב ובנו חתמו בגט וחתם שלום בן חיים בן יהודה ויצאנו מהערעור הנז' דאלו חיים העד השני הוא בן אברהם.

ושם סעדאן הובא בהמני"ח דנ"ד והוא מלשון מזל כמו שם סעד הנ"ל. ושם שבתי ידוע מ"ש מרן שהוא בלא אל"ף אחר התי"ו ושם אדם הואבנחמיה ואם עבר וכתבו באל"ף כשר כמ"ש הג"פ סק"ט סק"ט: (ט"ל) באחד בשבת בשני ימים לירח אייר ש' ח"א ושש מאות ושבע לב"ע נתן גט כריתות סאסי בן שלמה לאשתו אסתר בת רחמים ועידיו שלום בן חיים ומרדכי בן משה. ואע"פ שאין לכתוב גט באייר כנודע שעת הדחק היתה ורצה ללכת ולהניחה עגונה. וכתבנו אייר בשני יודי"ן כהסכמת האחרונים.

ושם סאסי כבר רמזנוהו לעיל: (מ') ברביעי בשבת בחמשה ועשרים יום לירח סיון שנת ח"א ושש מאות ושבע לב"ע נתן גט כריתות אליהו המכונה מזווד בן יעקב לאשתו גזאלה בת חי ועידיו שלום בן חיים ומרדכי בן משה. ואחר שנכתב ונחתם זכרנו שזה המגרש כבר גירש אשה אחרת ונכתב באביו דמתקרי באני ונראה דאין לחוש ללעז דידוע דאעיקרא ביצחק חקין נשפכו בזה כמה דיות וכתב הג"פ סק"ט סק"ט דבמקום שכותבין וכל שום אין לחוש או בשם האב ע"כ ועדיפא מזה כתב בס' פ"ה ח"א דע"ט בשם אבי המגרש נסתפקו אם אליהו או אליה ובגט שכבר ניתן כתוב פ' בן אליה וכעת באותו גט דילגו שם אביו יען דסברי ב"ד השני דצ"ל אליהו

וכדי שלא להוציא לעז על גט ראשון שכתבו אליה דילגו אותו ע"כ אלמא דהדילוג אינו מעכב אע"ג שכבר נכתב בגט אחר כ"ש בקיצור השם וה' יצילנו משגיאיות: (מ"א) באחד בשבת ב"י ט יום לירח אב שנת ח"א ושש מאות ושבע לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן רחמים לאשתו אסתר בת חי ועידיו שלום בן חיים ומרדכי בן משה.

ואירע שעד אחד חתם בקולמוס שלו ועיין ב"י בסק"ך דבמחלוקת היא שנויה וכתב דלדעת המצריכים נמי גם הקולמוס אם לא הקנה כשר כמ"ש בס"ה להמרדכי וכו' ולכ"ע בדיעבד כשר והמנהג למסור הקלף והדיו כדעת הרא"ש והסמ"ג והתרומה אבל קלמוס אין חוששין כמו. שהם לא חששו ומ"מ טוב למסור גם הקולמוס לכתחילה וכן אני נוהג ע"כ ובש"ע שם לא הזכיר קלמוס אבל בס"ה הזכירו וכ"ה בכל הסדרים שראיתי וכ"ז היינו דוקא לכתחילה וכל זה בקלמוס הסופר וה"ה קלמוס העדים דמ"ש וכמ"ש בס' דבר משה ח"א דקע"ה ע"ב ומ"ש עליו הרב יד אהרן ח"ב מס' זקן אהרן אינו מצוי אצלנו כי מסתמות דברי הפוסקים מוכח דאם לא נתן ינתן וכ"כ בס' לח"ש דקל"ט ע"ד ועיין בפסקים וכתבים סקכ"ז רמזו הג"ף סקכ"ט סמ"ג מה' משפט צדק דאם דבר דיש בו טורח לתקן חשיב דיעבד ואח"ך ראיתי להרדב"ז ח"ב סקנ"א דאין זה אלא מנהג יפה: (מ"ב) ברביעי בשבת בארבעה ועשרים יום לירח מרחשון שנת ח"א ושש מאות ושמונה לב"ע נתן גט כריתות כלף אללה בן מוסה לארוסתו אם אסעד בת יצחק דמתקרי חוגה ועידיו חיים בן אברהם ויצחק בן יעקב.

וצוינו שישלש במתגרשת בת יצחק דמתקרי חוגה בן סעיד והעד יצחק בן יעקב וניכר שהעד אינו אביה שהעד בן יעקב ואביה בן סעיד ולפי שעה לא נמצאו עדים אחרים. ושם כלף אללה בשתי תיבות שכ"כ במהריק"ש וכ"כ בס' פ"הא ח"א דפ"ד ע"ג ומ"ש בהמני"ח אל"ה בחד למ"ד ט"ס הוא דמשפט אללה בשני למדי"ן כמ"ש הרדב"ז דפוס פיורדא סקל"ט בשם נצר אללה ורמזו הג"פ בעז"נ ד"ו וכ"כ הרב שם בשם עבד אללה וכ"כ הרב חיד"א בח"ש ח"ב סט"ל ס"מ וצריך להיות בשיטה אחת כשאר שמות שהם שני תיבות ויהיו נראות שתי תיבות יותר ממה שנראות תיבה אחת.

ושם מוסה רמזנוהו לעיל וכן אם אסעד ומשפטו כמשפט שם המגרש בשתי תיבות ואחר החקירה ידענו שהמגרש זה שמו מוסה מיום הולדו ולא בשם משה: (מ"ג) ברביעי בשבת בתשעה ימים לירח כסלו שנת חמשת אלפים ושש מאות ושמונה לב"ע נכתב גט שליח הולכה מהכא לעו"בי תונס וכתבו לנו משם ששם המתגרשת אסתר בת שמואל והמגרש אשר עמנו עומד היום סלאמון (חתויל) ואחר בקשת המח"ר איך כתבו לנו בסתמא ששמו סלאמון ובהכרח שבזה סמכו עלינו לחקור ולדרוש הואיל והוא מצוי אצלנו לא כן באשה שעליהם מוטל וידוע דשם זה נגזר משם שלמה כמ"ש הג"פ סי' קכ"ט סס"ט ובעז"נ דט"ו וגם שאלנו לאנשים מעו"בי תונס ואמרו שכן ברור אצלם ולא יהיה אלא דנתברר להם שם ששמו סלאמון והעיקר הוא מקום הנתינה אע"ג דשם של מקום הכתיבה מובהק יותר וכמ"ש מרן סקכ"ט ס"ד והאמת שיש לחלק בין שני שמות לשם וקיצורו כמ"ש הג"פ שם ספ"ז מ"מ מידי פלוגתא לא נפקא יעו"ש בשורש הדברים מ"מ כתבם הבהיר שכתבו סלאמון מידי ספיקא לא נפקא ואם כווננו להודיענו שיש ספק בזה שכך שמו דוקא או לא אין ספיקם זה מוציא מידי ודאן של העדים שהם מעו"בי הנז' שהעידו בפנינו שעיקר שמו שלמה ובעז"נ שם כתב דיש מי שקורא סלאמון דוקא והביאו הרב חיד"א שם דמ"ה ע"ג אלא שהוא ז"ל דחה דבריו ובהיותנו מסתפקים בזה שאלנו לו על קריאתו בתורה ואמר

שקורין אותו שלמה הן בעו"ב תונס הן בכאן וברוך ה' אשר הנחנו בדרך אמת והמגרש נאמן בזה וכמ"ש הג"פ סק"ך סי"ב ממהרי"קו בשם באלי וכן ממהר"י וויל בשם יונתן ויהונתן וכפי דעת הרב חיד"א שם אין לכתוב אלא שלמה בלבד אך אנן בדידן כתבינן כל הקיצורים ובשגם נראה דמנהגם אינו כן והוא ממה שכתבו לנו בשם המתגרשת אסתר והבעל אמר לנו שיש לה קיצור סתיתה מ"מ כתבנו שלמה דמתקרי סלאמון לחוש לכתבם שהזכירו לנו קיצור זה כתבנוהו כמנהגנו אבל במתגרשת לא חששנו לקיצור שמה כיון שהם לא כתבוהו והב"י סק"ט כתב מהקונדריסים שלמה המכונה סלמאן וכן בב"ש ועיין להרב יד אהרן שם אות ק"א ובס' זרע אברהם סי"ד מ"ש מהר"י זאבי במרדכי מדידך ועיין מ"ש הרב יד אהרן אות קי"ד מס' אורים גדולים ולהרב פ"הא ח"א דס"ז והגט הזה נכתב כנוסח מקום הנתינה שכן צריך להיות וכמו שכתבנו לעיל וידענו נוסחתם מהגט הנ"ל שהובא מהתם להכא וכתבנו למנין שאנו מנין כאן ולא כמנהגנו למנינא דרגילנא לממני ביה וכן כתבנו דעל כ"ף ימא יתבא כמנהגם ולא כמנהגנו דעל כ"ף ימא מותבה וכתבנו אנת אנתתי וכו' בכל מקום שאת עומדת אע"ג שהם לא כתבו זה וכו"נ פשט דברי מור"ם סק"ט סי"ד מ"מ הג"פ כתב ממהרי"ק"ש דרבים פוסלים אם לא כתבו וראוי לחוש לדבריהם ע"כ ודילגנו מלת ולא תריכי כיון שאין כותבין מקום עמידתה מסויים וכמ"ש הג"פ שם סט"ו ובסק"ו סל"ח וע"ט ובתיבת פיטורין כתבנו בחד יו"ד לבד אחר הרי"ש כמנהגם ע"פ מ"ש הג"פ וה"ה לבני אשכנז דנהגו לכתוב פיטורין חסר יו"ד ראשונה אם כתבו מלא יש לכתוב גט אחר: ודע דבסידור גט זה נמצא עמי גדול אחד ש"דר לן מר מע"הק טבריא ת"ו הרב המו' מר שמואל דב כהנא נר"ו והוא עם ביתי שני בשלישי וקורבה זו בד"מ לכ"ע כשר כנז' בח"מ סל"ג ובחליצה נמי כשר כמ"ש מור"ם סקע"ט אף שיהא מצד האבות ובשגם מהר"י מינץ דכ"ט ע"ג וכ"ה בס"ה בסוף ס' ג"פ כתבו לא יהיו הדיינים קרובים ז"לז וכ"כ בס' דבר משה ח"א בס"ה ובס' עולת שמואל וכ"כ בס' יא"ה ח"ב דק"ל הנ"מ קורבה פוסלת מן הדין שכן מוכח מסתמות דבריהם והבו דלא להוסיף עלה דאפילו זה חומרא בעלמא דהגט לא בעי דיינים מהדין כנודע דכל עיקר האיסור הוא שהעדים לא יהיו קרובים ז"לז ולא לבעל ולא להאשה אבל אם הם קרובים להמסדר או להסופר אין קפידא כמובן מלשון מור"ם סק"ל וכ"ש הדיינים זה עם זה וכמו שכתבנו לעיל בתחילת קונטרס זה ובשגם מוכרח שיחתום עמי בשטר ההרשאה מ"מ כיון דאנו כשירים מצד הדין אין לדמות זה לעידי הגט דאפ"י רביעי ב"ד נהגו להחמיר כמ"ש ה' ב"ש בס"ה והטעם שההרשאה גופה אינו מן הדין כמ"ש מרן ומור"ם סקמ"א ותו דהקיום גופיה שאנו מקיימים עידי ההרשאה מדרבנן ובאגב ראיתי להרב כרם שלמה א"ה סנ"ז דתמה על מור"ם דבס"ה ס"א כתב לכתחילה לוקחין עדים שאין להם שום קורבה אפילו ד' ב"ד וציין ממהרי"ל ובחליצה סק"ט כתב שני בג' כשר וציין מת"הד סרכ"ו וחליצה חמירא מהגט דהויא דין דבעינן דיינים ע"כ ויותר היה לו לתמוה דבחליצה כתב מהרי"ל והדיינים לא יהיו קרובים ז"לז וטבע הלשון מורה דוקא בקורבה הפוסלת מן הדין ונאמן עלינו מור"ם שכתב בשמו בגט להחמיר רביעי ב"ד נמי וא"כ לא על מור"ם בלבד תלונתו כי אם על מהרי"ל עצמו ותו יש להרגיש על מור"ם דכתב מת"הד להחמיר בשתי בנות אחין אבל שני בשלישי כשר ואמאי בהא נקט כוותיה דת"הד ולא כמהרי"ל דבחליצה דוקא בקורבה הפוסלת מן הדין ושתי בנות אחין בד"מ כשר דתרי בעל כאשתו דשני בשני לא אמרינן ולעיקר קושיתו על מור"ם י"ל דשאני ליה עידי הגט מדייני חליצה דבעידי הגט הוא דחיישינן לב"ד טועין וכמ"ש מהר"א"י בפסקיו סרי"ז אבל גבי הדיינים עצמם דיבואו להכשיר עצמם במה שאינו מן הדין לא אמרינן.

ואיך שיהיה בנ"ד דאנן שני בשלישי גם להת"הד דהחמיר בנישואין ב' בנות אחין או שתי בנות אחיות מ"מ מקיל שני בשלישי וכ"כ גם מהרי"ל וכ"פ מור"ם וכן סבר מהרש"ל בתשו' ס"ץ ועיין להרב זכ"ל ח"ג דקכ"ג ע"ד מכוון למה שכתבנו וגרע מזה היקל בס' תורת חסד סקי"ט בחליצה שלישי בראשון אע"ג דלר"ת פוסלו בד"מ כמ"ש מרן ת"מ סימן ל"ג: (מ"ד) באחד בשבת בה' ימים לירח טבת שנת ח"א ושש מאות ושמונה לב"ע נתן גט כריתות משה הלוי בן יחזקאל הלוי לאשתו דמתקריא ברכאנה בת אליהו הכהן ועידיו חיים בן אברהם ויצחק בן יעקב.

והנה המגרש הזה בפי הכל קורין לו לוי וכשעולה לתורה קורין לו בסתמות לוי בכבוד בסיבת שאין מצוי לוי אחר שיצטרכו לקרותו בשמו ונראה כיון דאנן הורגלנו לכתוב כהן ולוי בגט כשנכתוב משה הלוי בגט יכירו וידעו כי מה שקורין לו לוי לא ששמו לוי אלא שהוא מזרע הלוי ותו כיון דקורא בב"הכנ אחר הכהן הוכחה לזה ומ"ש בכנ"הג סקכ"ט הגב"י אות צ"א באשה שנקראת שמחה ואח"ך קראו לה עזאילה ע"ש משפחתה יש לכתוב שמחה המכוננת עזאילה וכיוצא בזה כתב הג"פ שם שיש משפחות כשהאשה יולדת נקבה והבעל אינו בעיר אינם משימים לה שם עד שיבוא אביה ולמאי דביני ביני קורין לה על שם משפחתה וכשיבוא אביה קורא לה שם עצם ומשום ששם העצם בא לה אחר גדלותה רובא קרו לה בשם ראשון שהוא שם משפחתה יכתבו תחילה שם העצם המכוננת ע"ש משפחתה ולכאורה ה"נ צריך לכתוב המכונה לוי דשנייא נדונים הנז' דאעיקרא לא נהגו לכתוב החניכא בגט וכמבואר בדברי הג"פ שם משא"כ לדידן דכותבין כהן ולוי אין צריך בירור אחר וראיתי לה' יד אהרן ח"ב דקכ"ו במתגרשת ששמה כהנה מפני שהיא בת כהן שיש לה שם עצם וכן שם כהנה שהיא אשת כהן דהרב בעל פני משה ומהרא"א צ"ל שם העצם המכוננת כהנה אבל מהר"א מוטאל כתב דאצ"ל כהנה כי אם פכ"פ הכהן ע"כ ואסיק דלדידן שאנו כותבים כנויים בגט צריך לכתוב כהנה וכו' יעו"ש ומסתמות דבריו נראה גם במקום שכותבין כהן ולוי צ"ל כהנה כיון שתלה הדבר בכנויים מ"מ יש לחלק בין המגרש למתגרשת כמו שכתבנו וכן ה' חיד"א בח"ש ח"א דמ"ז ע"ד לא הצריך לכתוב כהנה אלא במקום שאין כותבין כהן ולוי והאמת ששם במזכרת הגיטין להרב פני משה אשר בס"ס ג"פ תב כותבין כהן ולוי בגט ואעפ"כ כתב כהנה וכ"ה במזכרת הגיטין להרב המכתב אכתי יש לחלק בין המתגרשת כהנת או המגרש כהן דבעלייתו לתורה יודע לרבים.

ובזה יעלה מן הישוב מאי דלכאורה יקשה לנו ממ"ש הב"י סקכ"ט בשם חיים שקורין אותו ביבאנטי ובשם ביבאנטי קורא בתורה וחזותם בו יכתבו ביבאנטי דמתקרי חיים ואם אין קורין אותו כלל בשם חיים משמע מתוך הקונדריסין דאם כתב חיים אינה מגורשת ע"כ וה"נ דאין כאן שם קריאת משה ניכרת כלל אין לכותבו ע"כ דהכא קריאתו בתורה ראשון אם הוא כהן או שני אם הוא לוי מוכחת עליו דיש לו שם העצם ותו דיש לחלק בשני שמות גמורים כראובן ושמעון דחיים ביבאנטי אע"ג שהוא שם ופירושו חשבינן ליה כשני שמות גמורים משא"כ שם וכנויו עמו וכן מצאתי מפורש בס' לח"ש דקנ"ג ע"ד הגם דכ"ע קרו ליה לוי דעתו להלכה במקום שכותבין כהן או לוי דאין לחוש לכתוב המכונה ולמעשה צריך ישוב דלא כהרב דברי אמת ס"ג וכתב שיש סמך לדברי הרב הנז' ממ"ש בשם כהנה ע"כ ולדידי אין לדמות כהנת דאין לה פרסום כמו כהן דמפורסם בקריאתו לתורה וכן לוי ואף שהוא כתב דלמעשה צ"י הנה הרב קול אליהו ח"ב במחנהו ששם דק"ג מבואר כן מדבריו שכתב דמאי דהוצרך לכתוב דמתקרי לוי משום דאין מנהגם לכתוב כהן ולוי בגט: ובהיותי עסוק בזה נמצא עמי מעלת הרב הנז"ל מר שמואל נר"ו ובהיותי נושא ונותן עמו בזה כה דיבר אלי דאם נכתוב דמתקרי במקום שלא נהגו לכתוב כהן או

לוי הוא בא לתקן ונמצא מקלקל שאם יכתוב דמתקרי הרואה גט זה יאמר שאין גט זה לאותו שיחוסו כהן או לוי אלא למי ששמו כן לשם עצם וראיה מרב כהנא דכתבו התוס' שיש שנים אחד יחוסו כהן ואחד ישראל ושם עצם שלו כהנא וכן לוי הנז' בש"ס והראיה במקומות דכותבין החניכאלדעת מרן יכתוב המכונה בכל אופן הגם שהיא בל"הק כגון משפחת קמחי או אבן עזרא וכמ"ש הג"פ ואלו למקומות שכותבין כהן או לוי כותבין פ' הכהן ולא המכונה ולא דמתקרי וכיוצא בזה כתב הב"י מהקונדריסים בשלמה שלמן והוא כהן כותבין שלמה הכהן המכונה שלמן משום שאם יכתוב שלמה המכונה שלמן הכהן הוה משמע שכנויו כהן והוא אינו כהן וכ"כ הרב המכתב ע"ד הלבוש עכ"ד ובו בפרק וישב אברהם דמה ענין המכונה למתקרי דמדברי מור"ם שהביא דבריו מוכח כן דכתב אחר שכתב דברי הקונדריסים הנז' וז"ל אבל אם יש לו שני שמות שכותבין על אחד דמתקרי כותבין אח"ך כהן או לוי והטעם דבאמת מתקרי כהן או לוי וכ"כ הב"ש סקכ"ט סי"ד וכ"כ גם בס"ה וכ"כ ה' המכתב דף נ"ט ובס' נ"ש דע"ג והוכחתו מרב כהנא ולוי שבש"ס דהתם שם ראשון להם בהכרח שהוא מלשון גדולה ורבנות אם הוא ישראל ואם הוא כהן קראוהו ע"ש יחוסו וכן אם הוא לוי אבל בשם שני שקדם לו שם ראשון אם איתא שאינו יחוס אלא גדולה ורבנות אין שייך לכתוב דמתקרי אלא פ' כהנה או לוי דומיא למ"ש מדן אם כתב פ' החכם או הרב או הנשיא וכו' הגט כשר ע"כ הרי דבתואר גדולה ורבנות אין לכתוב דמתקרי ומה גם.

לדידן שאין כותבין בז"הז שום תואר וזה יספיק למקומות דכותבין כהן ולוי בגט ולא חיישי אולי שיחשבו שהוא שם תואר משום דהאידינא לא כתבין תוארים בגט ומהדומה דכהן ולוי לא נפיק מידי חניכא של ישראל אף שהיא בל"הק כנ"ל שגם כהן ולוי פירושו ע"ש ראש המשפחה אהרן הכהן ראש לכהונה וכן לוי ובאהרן נמצא אהרן אחיך הלוי אהרן הכהן וכן מצאתי בהרדב"ז ח"ב ספ"א שבכלל החניכא שכותבין בגט כולל גם כהן ולוי ע"כ ולדידי חזי לי במקום שכותבין כהן ולוי מה שכותבין פ' הכהן או פ' הלוי אינו אלא משום ותבחר לשון ערומים שכן הוא לשון הפסוק כנ"ל בראש המשפחה והיחוס שלהם וגם במקום דנהגו לכתוב תוארים אם מנהגם לכתוב כהן ולוי בגט אין לחוש דאולי יאמר האומר שם תואר בעלמא משום דרובא דרובא הנקראים כהן ולוי ע"ש יחוסם הוא ומיעוטא הוא לשם תואר ולמיעוטא לא חיישינן ותו דהאידינא מקדימין שם התואר באגרות ושטרות לומר החכם פלוני או הרב פ' ואיך יחשבו פ' הכהן שפירושו תואר דא"כ הו"ל לכתוב הכהן פ': וחזר והשיבני הרב הנ"ל נר"ו בדברים שבכתב למה שדחיתי דבריו מדברי מור"ם הנ"ל וכה דברו דוקא בשתי שמות הוא שי"ל דמתקרי הכהן דאי אמרת שאין יחוסו כהן או לוי הו"ל לכתוב בוי"ו העטיף ודמתקרי כהן ולוי וממה שכותבין דמתקרי בלא וי"ו בודאי ששם יחוס הוא אבל בשם אחד דמתקרי כהן ולוי יש לחוש שיאמרו שם עצם איש ולא יחוס ע"כ.

ואני הצעיר אומר דאין זה כלום דמדברי הב"ש ואשר אתו שרמזתי לעיל דכתבו דאם יכתוב המכונה ואח"ך כהן יחשבו שאינו כהן ממש אבל במתקרי לא איכפת דבאמת מתקרי כהן ולפ"ז מה טעם לחלק בין שם אחד לשני שמות: עוד שרטט וכתב אלי דכהן ולוי דכ"ע קרו ליה הכי גם במקום שלא נהגו לכתוב כהן ולוי אין לכתוב דמתקרי כי מגרעות נתן דאם לחוש לשמא יאמרו שהוא שם עצם ולא יחוס הא קא חזו ליה בקס"ת ואם משום דכ"ע קרו ליה הכי כהן ולוי לא חיישינן לכלום מידי דהוי תואר חכם או נשיא כההיא דטוביה ורב טוביה שהביא הג"פ למקומות שנהגו לכותבו ומשום דבימי הש"ס נהגו לכתבו במקום שנהגו דמי ולא עוד אלא דעדיף כהן ולוי

יותר משאר תוארים שזה מלידה ומבטן ומיהו לא נפיק מידי תואר ולהכי לא כתבין ליה וגם לא המכונה ולא דמתקרי דמעשה שמים הוא לא כן שאר הכנויים ושמות העשויים מב"א ומזה נ"ל במקום שאין כותבין כהן ולוי אם בא לכתבו לאו שפיר עבד דומיא דתואר חכם ונשיא ומזה נראה טעם כעיקר לח"ור ע"הק ירושלים תובב"א שהנהיגו שלא.

לכתוב כהן ולוי ושינו ממה שהיו כותבין מזמן מהרי"ח דסברי דהוי כתואר חכם ונשיא דאין לכתוב אותו ע"כ: והרואה יראה דאחר המח"ר כמה דבריו חלושים דבתחילה כתב דכהן ולוי עדיפי שעשויים בידי שמים ולהכי אין לכתוב לא המכונה ולא דמתקרי ואח"ך פנה אל הסובב דכתב ולא נפיק מידי תוארים ומה שכתב שיש להוכיח מקס"ת מלבד דרוב ערי ישראל יש כמה בתי כנסיות ותו כשיש כהנים או לויים הרבה כ"כ עד שאין מגיע לכהן או ללוי עלייה אחת כי אם לעתים רחוקות ומי הוא זה שיזכור בכהן או לוי זה מקריאתו לתורה ואני לא כתבתי פרט זה אלא כשאין מנהג לכתוב כהן או לוי בגט כמו במקום הזה שהכהנים והלויים במתי מעט והלויים יותר מועטים מהכהנים ולדעתו וסברתו דגם דכ"ע קרו ליה הכי אין לכתבו מה לנו ליכנס בפרצה דחוקה דכתב מרן אם כתב השם דאין יודעים בו ביותר וכתב וכל שום שיש לו הרי זה גט פסול משא"כ לדידן דכותבין כהן ולוי וכן לאתרוותא דאין כותבין בנדון כזה כותבין דמתקרי ש"ד ואפילו את"ל דשם כהן ולוי רגילים בו ביותר מעיקר שם העצם שיש לו הגט כשר וכמ"ש מרן שם וז"ל אבל אם שני השמות כתובין בפירוש בגט אין הפרש בין שכותב זה ראשון או אחרון ע"כ ולמיעוטא דיחשבו שזהו שם עצם כשיש באמת שם עצם הם מיעוטא וכמ"ש"ל ומה שדימה שם כהן לתואר חכם ונשיא תיסגי לן דמור"ם לא סבר כן דאיהו סבר דאין כותבין חכם ונשים בגט ואילו בכהן ולוי כתב דצריך לכתבו ואם לא כתבו י"א שפסול ועוד כיון דגם הוא סבר שיש כאן שם עצם איש איך יצאנו ידי חובתנו במה שאין כותבין אותו משום דהוי כתואר חכם ונשיא אלא עיקר הטעם למקומות שאינם כותבין כהן ולוי דסברי דלא נפיק מידי.

חניכא וכמ"ש"ל מהרדב"ז וכי היכי דבישראל אין כותבין חניכת המשפחה ה"נ בכהן ולוי. ומה שחילק בין שם הנעשה בידי שמים לשם הנעשה בידי אדם זה צריך לו סעד לתמכו וזכר לדבר דבידי שמים נמי שייך קריאה הרי כתיב לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא שמו ישראל ובדבריו שבכתב הנ"ל נרגש ממ"ש הרב חיד"א בשם כהנה שרמז ממ"ש הרב מקור ברוך בשם עזאילה שהוא מנגד לדבריו וכתב לחלק דהתם קושטא קאי שהם כנויים ובסוף דבריו כתב ועיין בת"הד ס"ז שאם הכהן יש לו כנוי והוא קיצור שם כיון שכותבין כהן ולוי א"צ לכתבו ובהכי סגי ואפילו יש אחר ששמו כך וכתב עליו הב"י וה"ה כשהכנוי שיש לו אינו קיצור שם ע"כ.

ואחר האחרון אני בא מה ענין במקום שכותבין כהן ולוי למקום שאין כותבין דאנו כל משא ומתן שאנו בו במקום שאין כותבין עסקינן ות"הד במקום שכותבין איירי והוא מארה דשמעתתא דצריך לכתוב כהן ולוי כמו שרמז המציין על דברי מור"ם בסק"ט ותו גם במקום שכותבין כהן ולוי יש לחלק בין המגרש למתגרשת דבזה איירי ה' חיד"א שם ומ"ש על דברי הרב חיד"א מ"ש בשם כהנה דהתם שאני שהם כנויים אחר בקשת המח"ר לא ידענא מאי קאמר בשלמא בשם עזאילה הדין עמו וכ"כ בס' בני אברהם דכ"ו ומהרי"ע במנהגים דקי"א אבל כהנה בת כהן היתה ולדעתו הוא דשאני יחוס כהן משאר כנויין ומחניכא דעלמא: ושם המתגרשת ברכאנה והאשה הזאת עיקרה מערי טורקיה ואמרה שעיקר שמה זינבול ושם זה הביאו ה' המני"ח והרב המכתב

וה' פאת ים דס"ב והי"א ח"ב דקכ"ד ושם נסתפק אם הוא בנו"ן או במ"ם ועוד יש כתוב סינבול בסמ"ך ונו"ן כהרב פ"הא ח"ד די"ב אבל בס' זרע אברהם סט"ו טו"ב כתוב בסמ"ך ומ"ם ובהכרח דכל אחד ואחד כפי המבטא שלו ונו"ב הראשונה מעו"בי בבל יע"א כך שמה בסמ"ך ומ"ם וכ"ה בכתבים הנשלחים לה מעירה לע"הק ובאתרא הדין להיותם שאינם רגילים בשם זה קראוה הכל ברכאנה וכתבנו דמתקריא ברכאנה לרמוז לשמה הראשון שנשתקע ממנה כהוראת מהרימ"ט.

והגט ראשון נפסל יען שהיו"ד והרי"ש של תיבת ולאתרי כתבם חוץ לשיטה ומור"ם סקכ"ח סי"ד פוסל באות אחת ולא היקל אלא במקום עיגון ושעת הדחק ובג"פ שם כתב משמו בדרכי משה דדוקא באות אחת הוא שהיקל במקום או שעת הדחק ועיין להתשב"ץ ח"ב ספ"ב ורמזו ה' יד אהרן ח"ב שם דחילק בין טופס לתורף עיין לה' חיד"א בח"ש ח"א דמ"ו וכיון דאין לנו דוחק מה לנו ליכנס בסל"ע המחלוקות.

וגם גט שני נפסל מחמת שדילג מילת דנא והרב ד"מ ח"א דקע"ה פוסל יען שלא מצא גילוי בספרים ובספר אגורה באהלך דמ"ג ע"ג לא היקל כי אם בגט שני שכבר ניתן וגם גט שלישי נפסל דבמקום יתיכי כתב ותיתי ואין לה משמעות וכבר כתב אח"ך גמר הגט כולו ואלו נתעורר אחר שכתבה תכף קודם שכתב אחריה היינו אומרים לו שיגרור אותה ויניחה חלק וכמש"ל כיוצא בזה וחזר וכתב גט אחר ויצא כשר מבלי פקפוק: (מ"ה) באחד בשבת בשבעה ימים לירח אדר השני ש' ח"א ושש מאות ושמנה לב"ע נתן גט כריתות דמתקרי יוסף בן רחמים לאשתו עזיזה בת משה ועדיו יוסף בן דוד ונתן בן יצחק.

ושם עזיזה כן כתוב במהריק"ש וה' המני"ח וביאר עליה אע"ג דבעזרא כתוב באל"ף לבסוף התם שם זכר הוא וכן הובא בס' בית שמואל ולהרב כרם שלמה דק"ז ולבנו בס"ס ד"מ ח"א וח"ג דמ"א ובס' אדמת קדש ח"א דצ"ב ובס' פ"הא ח"א דפ"ג וכן בהגהה בס' חסד ואמת וכן צריך להגיה בס' זכות אבות דנ"ד שכתבה באל"ף ואינו כן.

וכתבנו דמתקרי יוסף יען שהיה לו שם אחר ונשתקע ממנו: (מ"ו) באחד בשבת בכ"ח יום לירח אדר השני ש' ח"א ושש מאות ושמנה לב"ע נתן גט כריתות דודו בן סעיד לארוסתו מזלה בת אברהם ועידיו מרדכי בן משה ונתן בן יצחק וגט ראשון נפסל יען שבתחילה כתב ארוסתי ולבסוף כתב אנתתי ואיברא דמרן הכשיר אם כתב אנתתי במקום ארוסתי והוא ע"פ תשו' הרשב"א ורבינו ירוחם ות"הד והרב יד אהרן ח"ב כתב כן מהרשב"ץ ומבנו הרשב"ש ששנ"ו אלא שהרב זקן אהרן כתב שרש"י פוסל ולא נהגו כן וכ"כ הכנ"הג מס' האגודה והפר"ח דעתו אין להקל אלא במקום עיגון וכ"ד הרב גט מקושר למהרי"ן והג"פ מסתפק אם כתב כנ"ד או להפך ומהרי"ן מחמיר בנ"ד ומקיל אם בתחילה כתב אנתתי ואח"ך ארוסתי יעו"ש בטעמו ולכן פסלנוהו ונכתב אחר ויצא גט כשר מבלי פקפוק: (מ"ז) בשלישי בשבת בכ"ט יום לירח ניסן ש' ח"א ושש מאות ושמנה לב"ע נתן גט כריתות כליפה בן דוד לאשתו רות בת יונה ועידיו מרדכי חיים בן עזיאל ויהודה הכהן בן משה הכהן.

ושם יונה ידוע שם הנביא כתוב בוי"ו וה"א לבסוף וכ"ה בש"ס באמוראים וכן במדרשים והביאו מהר"א מוטאל וכתב שאם עבר וכתבו באל"ף כשר כמ"ש מהריב"ל בשם מתתיה והביאו גם הרב ב"ש: (מ"ח) באחד בשבת בכ"ח יום לירח אב שנת ח"א ושש מאות ושמנה לב"ע נתן גט כריתות יוסף בן יהודה לאשתו חצ'ריה בת ישראל דמתקרי צרונה ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלוש בן חיים.

ושורש שם המתגרשת כצ'ר דסדר כתיבתו בצד"י כמ"ש בשמות למהריק"ש ובעז"נ דיו"ד ובס' דבר משה ח"א דקע"ה ובס' פ"הא ח"ג דל"ד ע"ג ובח"ש ח"א דמ"ד ע"ג ושם ביאר גם במקום שלא נהגו לנקר הגט כגון בשם גאמילה ג, ויא וכיוצא בזה צריך לעשות תג קטן למעלה מיו"ד שמאלית של הצד"י ובשם חצ'ר ג"כ כתב הרב חיד"א בש"הג ח"ב ד"נ בנוסח שטרי הרמב"ם בערבי חצ'רו בין ידנא פ"ופ בתגר סכנדרייא וכו' ובשם זה עצמו כן הוא בס' המני"ח ובמהריק"ש ובס' חסד ואמת וזכות אבות לחכמי המערב ומ"ש בס' זכות אבות חצ'רא באל"ף ודאי הוא ט"ס וכן צ"ל על מהריק"ש שכתבו באל"ף וכבר ידו"ע מ"ש האחרונים שטעויות נפלו בשמות ששם וכן ראיתי בכתבי הערבי לבני בבל מן חצ'רת פלוני לחצ'רת פ' ומצאתי בגט ישן כתוב בדל"ת והוא טעות מפורסם וה' הטוב יכפר בעד אז הוא לשון חדר והוי שנוי ואין זה המכוון בו ושאלתי גם לסופרי גוים ואמרו לי שכך ס' כתיבתו בצד"י ועליה תג קטן וה' יצילנו משגיאות.

וצרונה הוא קיצור משם ישראל וכ"ע קרו ליה הכי צרונה ועלייתו לס"ת בשם ישראל וחתימה אינו יודע לחתום וכ"מ בכ"י הרב אבר"ך זלה"ה מהשר"ח של רבינו סעדיה גאון אהל מועד כבא למחצ'ר וכן בש"ות הרדב"ז ח"א סקל"ו אלחצ'ר בצד"י: (מ"ט) ברביעי בשבת ביום אחד לירח אלול שנת התרי"ח לב"ע נתן גט כריתות רחמים דמתקרי חומאני בן יוסף לאשתו דיאמנטה דמתקריא טיטה בת עמרם ועידיו יהודה הכהן ב' מ"ה ושלום בן חיים.

וכתבנו באחד כסתמות דברי מרן וביום שכתבנו היא דעת הג"ף שם שכן הוא הנכון וה' גט מקושר למהרי"ן כ' מהפר"ח לאידך גיסא מ"מ הסכים שניהם כאחד טובים אם ראשון או אחד והרשב"ץ ח"א סקנ"ג הביאו הרב יא"ה שם דעתו כדעת מרן לכתוב באחד. ושם דיאמנטי הובא במהר"א מוטאל בחד ובשני אלפי"ן ובס' עז"נ כתב בשני יודי"ן ובאל"ף אחת ובשמות מהריק"ש כמ"ש מהר"א מוטאל והמני"ח כתבה בשני יודי"ן בשני נוסחאות אך בשניהם בחד אל"ף ובהרב המכתב כתוב בשני יודי"ן ובשני אלפי"ן ועיין מה שרמז הרב יד אהרן ח"ב דקכ"ב ע"ד ואינהו בדידהו דמדברים בלשון ספרד קורין לאבן הזאת דיאמנטי משא"כ לבני המקומות הללו דמדברים בלשון ערבי להאבן עצמה קורין דיאמנטה ועל שמהנקראת וכן מצאתי בגיטין ישנים ומה שכותבין האל"ף במקום תנועת הפת"ח אולי מחמת דקריאתו מלעיל כשם גאליה וכיוצא.

וטיטה הוא קיצור דיאמנטה כנודע בפה העירה. ואע"ג דלא נהגנו לתת גט ביום ר"ח וכמ"ש מור"ם סקכ"ו משום הספק שיש אם לכתוב ביום אחד או ביום ראשון מ"מ מלבד דחומרא יתירא היא וכמ"ש הג"פ שם סל"א מה גם דמרן העד העיד בנו שראה נוהגים שלא לחוש לחומרות אלו נוסף ע"ז דהמגרש הלז מבני הכפרים ורצה ללכת לדרכו אותו היום ולא רצה להמתין למחר.

וכתבנו באחד כדברי מרן שם שכתב וביום שני של ר"ח יכתוב באחד לירח פ' כי חשבנו מיום השני: (נ') באחד בשבת בתשעה ימים לירח מרחשון שנת ח"א ושש מאות ותשע לב"ע נתן גט כריתות משה בן מנשה לאשתו גאליה בת מעתוק ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים. ויסוד שם מעתוק בתי"ו והוא פירושו בן חורין ושם זה הובא במהריק"ש כן וכן הובא בש"ות מהרלב"ח סי' כ"ו וסכ"ז והרב חיד"א בח"ש ח"ב הביא לנקבה מעתוקה בתי"ו.

והרב המובהק מאיר כברק כמהר"ר מעתוק חדאד נר"ו יאיר מאיי ג'רבה יע"א תמיד שולח לי כתבים וחותרם בטי"ת ואין ספק שנעלם ממנו כל זה. וגט ראשון נפסל משום המ"ם של תיבת משה המגרש נמשך לה הדיו ונסתמה וכבר כתב אחריה מה שצריך לו לכתוב וא"א לגרר דהוי חק תוכות: (נ"א) בשני בשבת י"א יום לירח אדר שנת ח"א ושש מאות ותשע לב"ע נתן גט

כריתות יצחק המכונה גני בן משה לאשתו זמרדה המכוננת חולה בת שמעון ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים.

וכנוי גני פירושו בעל חן שמי שהוא בעל חן ויפה תואר קורין לו גניין וכך היו קורין לו תחילה ואח"ך קיצרוהו גני ונשתקע ממנו גניין ולכן כתבנו גני ולפי שהוא ע"ש המקרה ואינו שם עצם משפטו המכונה. והמתגרשת המכוננת חולה אמרו לפי שעיניה אינם כשאר ב"א לפי שהלבן נכנס בשחור וקורין לו בערבי חוול לזכר וחולה לנקבה וכמ"ש בס' חוט המשולש למהר"י דיואן בש"ות סיו"ד דף ה' ע"ד וכיון דכ"ע הכי קרו לה בפניה כתבנוהו ואע"ג דנראה שהוא גנאי הואיל והוא סימן שבגופה ניתן ליכתב כמו שכתבנו לעיל בכנויים בארוך וגוץ וסמכנו על הת"הד ומזכרת הגיטין להרב המכתב בפניו שחורות וכן הרב לב שלמה בכנוי דישראל יעו"ש ואין זה כשם חוולה הנז' בב"ש ובגיטין שבס"ס המכתב דהתם נגזר משם חוה.

ואמרו לנו שפעם אחת היתה דרה בחצר עם השכנים ואחד מהשכנים בראותו זריזותה קראה בודה שפירושו מחצלת גסה עשויה מגמי והיא קלה ביותר ויש איזה ב"א קורין לזכר בודי ולא חששנו לכתבו יען כי הרב דבר משה לא חשש להשם שקורין לו אחד או שנים ובשגם חלקו עליו כנודע תיסגי לן אם הוא שם גמור משא"כ בכנויים דלאו מעיקר הדין הוא והאמת ששם בודי לזכרים ידענו דעיקרו משם יהודה וא"כ הוא קיצור שם אבל המתגרשת הזאת א"א לומר כן כיון ששמה זמרדה ולא יהודית דהויא כשם יהודה.

ודע אע"פ ששם אבי העד הראשון כשם אבי המגרש לא חששנו לשלש הואיל והעד חותם כהן ניכר דאין להם קורבה זה עם זה: (נ"ב) בשני בשבת בי"א יום לירח אדר שנת ח"א ושש מאות ותשע לב"ע נתן גט כריתות רחמים דמתקרי רחימה בן סעאדה לאשתו מזלטוב דמתקריא זאטובה ודמתקריא בובה בת אברהם ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים.

ושם רחימה הוא קיצור משם רחמים ואביו סעאדה נגזר משם סעידי סועידה סעידה סעידה סעידה סעודי הנז' בשמות למהריק"ש ולהמני"ח ומשפטו באל"ף במקום הפת"ח דאל"כ יתחלף בשם סעדה לנקבה שיש הרבה נשים נקראים כן. וזאטובה ידענו שהוא קיצור משם מזלטוב ובובה הוא קיצור לשם זאטובה ולכן נכתב עיקר השם תחילה מזלטוב ואח"ך קיצורו זאטובה ואח"ך קיצור הקיצור בובה וכיון דשורשם ל"הק מזלטוב סופם בה"א.

ואירע בגט זה שלא נכתב בדלא אניסנא בחד שיטה אע"ג דהבא"הט סקכ"ו כתב ממהר"א ששון בחד שיטה וכ"כ בספר נ"ש מרבו אכן הרב מהרא"ש גופיה כתב אם כבר כתב בשני שיטין אין לפוסלו והביאו בס' מכתב לחזקיהו וכ"כ בספר אגורה באהלך דמ"ג ובס' לח"ש דקמ"ג. ואירע עוד אחר שכתב לכל גבר במקום דתיצביין כתב דתיהויין והיה לנו שעת הדחק ואמרנו לו שיגרר רגל הדל"ת ויערב גגה עם היו"ד של הרי"ש של גבר להיותה רי"ש ארוכה והתי"ו והיו"ד והה"א יגררם ויניח מקומם חלק ואח"ך יגרר רגל הנו"ן ויעשה מהוי"ו עם היודי"ן ועם גג הנו"ן אות דל"ת של תיבת דתיצביין ויגמור שאר האותיות שצריך לו לכתוב ובלבד שלא יכתוב על הגרר כלל ואם הגרר תוך האות אין לחוש וכמ"ש לעיל ואח"ך הרגשנו ששם המגרש כשם אבי העד השני ושמה יאמרו הבן חתם בגט אביו והרב פאת ים לא חשש לזה אלא שחבריו רבו עליו וכן אנו חששנו לזה כנז"ל אך שעת הדחק היתה: (נ"ג) ברביעי בשבת בכ"ז יום לירח אדר שנת ח"א ושש מאות וט' לב"ע נתן גט כריתות רחמים בן דמתקרי רפאלי לאשתו מזלטוב בת אברהם ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים בן לוי ושלשנו בו מטעם הנז"ל.

וכתבנו בן דמתקרי רפאלי הן אמת דעל הרוב עיקר השם רפאל ע"ש המלאך וחזן הכנסת שקוראו בתורה אמר שקוראו רפאלי אך חזן אחר בא בימים אמר שאותו חזן שקראו רפאלי טועה הוא וכיון שהכל יודעים ומכירים בו בשם רפאלי עשינו ממנו עיקר ולחוש לשם רפאל שעל הרוב כן הוא רמזנו אותו בתיבת דמתקרי וכמ"ש הרב חיד"א בח"א בשם עזר דומה ממש לנ"ד ואין זה ענין למ"ש ה' ג"פ בשם גימא וחננא דאין לנו אלא שם המוחזק בפנינו כל שלא ידענו בבירור שאין זה עיקר השם ע"ש משום ששם הדבר שקול משא"כ כשעל הרוב אין זה עיקר השם שאני ואע"ג כשיש ספק בשם האבות אנו מדלגין אותו שאני הכא דעמדנו על הענין דעל הרוב כן הוא וכן משמע מדברי החזן הזקן אבל מחמת דעכ"פ מידי ספיקא לא נפקא לא כתבנוהו בפירוש לדעת מהרימ"ט גם כשלא נודע שיש לו שם אחר אלא בספק ש"ד לכתוב מתקרי או מתקריא ובשגם חלקו עליו וכמ"ש הרב חיד"א בח"א בשם ח"ב דמ"ד ואיהו גופיה שם דמ"ה ע"ד בשם עזר אע"ג דקרוב לודאי שאין מי שקורא עזר אלא אלעזר והסכים לכתוב אנה דמתקרי עזר יעו"ש: (נ"ד) באחד בשבת בכ"ה יום לירח תמוז שנת ח"א ושש מאות ותשע לב"ע נתן גט כריתות שלמה בן יצחק לאשתו מזלה בת זבולן ועידויהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים.

וזבולן חסר וי"ו אחר הלמ"ד שכן הוא ברוב המקראות כמ"ש מהר"א מוטאל ובעז"נ ד"ו ובס' טיב גיטין הקשה על הב"ש דכתבו בשני ווי"ן. ואירע בגט הזה בתיבת היום שסמוכה להעומד שכח וכתב שתי אותיות בטעות והרגשנו תכף ואמרנו לו לגוררם ולהניח מקומם חלק שכן עשינו לעיל בפרט שהוא בטופס ולמור"ם בסקכ"ח בעמידת האיש והאשה גם אם שינה בו כשר: (נ"ה) בחמישי בשבת בי"ב יום לירח אלול ש' ח"א ושש מאות ותשע לב"ע נתן גט כריתות חיים בן מכלוף לאשתו נגימה בת מוסה ועידו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים.

ושם המתגרשת הובא כן בשמות למהריק"ש והרב המני"ח כתב נגמה חסר יו"ד אחר הנו"ן והפ"הא ח"א דס"ח כתב נגימה ביו"ד ויעו"ש מה שפלפל בזה ובפה העירה שני שמות הם נגימה ונגימה שניהם פירושים כוכב ונגימה הוא לקטנות שם נגימה ובהכרח להטיל בה יו"ד אחר הגימ"ל דאל"כ הוי שנוי השם לשם נגימה: (נ"ו) בחמישי בשבת בי"ב יום לירח אלול שנת ח"א ושש מאות ותשע לב"ע נתן גט כריתות חיים בן חי לאשתו רחל דמתקריא באחילה בת שמעון ועידו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים.

ובאחילה בפה העירה הוא קיצור לשם רחל ומשפטה באל"ף אחר הבי"ת להברת הפת"ח משום שקריאתה מלעיל ותו דיש לטעות לקרותו מלשון חיל כילודה: (נ"ז) ברביעי בשבת בי"ח יום לירח אלול שנת התר"ט לב"ע נתן גט כריתות מאיר בן דמתקרי חי לאשתו מוחה דמתקריא מיחה בת מבורך ועידו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים.

ומ"ש באבי המגרש דמתקרי חי יען שעיקר שמו אליהו ונולד לו בן וקראו אליהו וחלי"ש ומפני עגמת נפש קראו לאביו חי והכי קרו ליה כ"ע ונשתקע שם אליהו לגמרי גם בקס"ת קורין אותו חי ולכן רמזנוהו בתיבת דמתקרי וחקרנו בשם המתגרשת וידענו שעיקר שמה מוחה והכי קרו לה רובא דעלמא ומיעוטא קרו לה מיחה והעיקר הוא שם דקרו לה רובא ולכן הקדמנוהו: (נ"ח) בחמישי בשבת בי"ט יום לירח אלול ש' התר"ט לב"ע נתן גט כריתות דמתקרי חי בן אהרן לאשתו מזלטוב דמתקריא טומה בת בנימן ועידו יהודה הכהן במ"ה ושלמה ב"ר.

וטומה הוא קיצור משם מזלטוב ולא איתי אינש שיקרא לבתו טומה והוי כיצחק חקין ולא עוד אלא ידענו שיש איזה נשים עוד היום קורין לה מזלטוב: (נ"ט) ברביעי בשבת ביום אחד לירח

מרחשון שנת ח"א ושש מאות ועשר לב"ע נתן גט כריתות אליהו המכונה מלחה בן כלף אללה לאשתו דיאמנטה דמתקריא טיטה בת ישראל דמתקרי צרונה ועידיו יהודה הכהן במ"ה ושלמה ב"ר.

וכנוי מלחה שהיה רגיל עם ש"ץ אחד שחניכתו אלמאליח וכרוך עמו כ"כ עד דכ"ע קרו ליה מלחה ע"ש החניכא הנז' וכ"ע קרו ליה מלחה ואינו ניכר בשמו זולת בקס"ת ואע"ג דנמשך לו ממשפחה ועכשיו לא נהגו לכותבה מ"מ לזה חזר לו כמו שם וכמ"ש הג"פ סקכ"ט סצ"א בשם אהובה ואמאדה וכנ"הג שם בשם עזאילה.

ומלחה משפטה בה"א לבסוף אע"ג דלשון הש"ס ביבמות דס"ג מלחא וחפורא וכן מלח בלשון תרגום מלחא באל"ף מלבד דיש לטעות אם כתבנוהו באל"ף דהוי מלשון מלח ואין זה המכוון בו ותו דשרשו לשון ערבי הוא ומשפטו בה"א כנודע וכיון דאינו שם עצם אלא ע"ש המקרה משפטו המכונה ובמשפחה עצמה לדעת מרן גם כשהיא בל"הק יכתוב המכונה ומכללא ששם זה נמשך לו משם משפחה כנז"ל לא הוי שם גנאי וכן ראיתי במערב הפנימי שהיא משפחה ממשפחות המיוחסות שבישראל.

ומחמת הלחץ זו הדחק כתבנוהו ביום ר"ח בשגם לכתחילה נזהרין שלא לכתוב ביום ר"ח ועיין מ"ש לעיל בזה בגט מ"ט בס"ד: (ס') ברביעי בשבת בח' ימים לירח מרחשון שנת ח"א ושש מאות ועשר לב"ע נתן גט כריתות יוסף בן כלף אללה לאשתו מזלה דמתקריא זולה בת יוסף ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ושלמה בן רחמים.

והנה אבי המגרש כ"ע קורין לו באזנני (בג"מ"ל דגושה) אלא בס"ת קורין לו יוסף וכן חותם והמגרש ג"כ עצמו פעמים קורין לו באזנני ולפי שלא ידענו פירושו ולא סדר כתיבתו דלגנוהו כי אעיקרא כנויים בגט אינו אלא מנהגא בעלמא ובפרט בכנוי האבות כנודע ובמגרש יש צד אחר דמיעוטא הוא דקרו ליה וברוב הפעמים קריאתו יוסף באזנני וכה"ג א"צ לכתוב כנוי וכמ"ש מור"ם.

ושם זולה הוא קיצור משם מזלה כנודע וכיון דיוצא ונמשך מלשון ערבי משפטו בה"א לבסוף אע"ג דלשון רז"ל תמן שובעא תמן זולא באל"ף התם לשון ארמי הוא. ושם המגרש כשם חמיו אין חשש דצריך לשלש כמ"ש הפ"הא ח"א דס"ז והביאו הרב פאת ים דס"ח אך לעיל מזה כתב שחבריו חשו לזה אך האמת לא נזכרנו מזה עד שכבר נכתב דאל"כ היינו משלשים לצאת י"ח החולקים והמגרש הזה הוציא אשתו הנז' משום ש"ר והזהרנו אותו שלא יוכל להחזירה אח"ך כמ"ש מרן סיו"ד וצריך לומר לו בפירוש וכמ"ש הרב חיד"א בח"ש ח"ב סל"ח אות ס"ה: (ס"א) ברביעי בשבת בח' ימים לירח טבת ש' התר"י לב"ע נתן גט כריתות דמתקרי כליפה בן מבורך לאשתו גראסיא בת שלמה ועידיו מרדכי חיים בן עזיאל ויהודה הכהן בן משה הכהן.

ושם גראסיא בגיטין ישנים מצאתי כתוב בצר"י אך בכל הספרים שראיתי כתוב בסמ"ך הלא המה מהר"א מוטאל ומהריק"ש והכנ"הג והמני"ח ובספר בארות המים דרי"א ברם הרב עז"נ דל"ג כתב שמצא כתוב בלשון איטלייאני בצד"י ובכה"ג כותבין כלשון המדינה שכותבין בה הגט כמ"ש מור"ם סח"י סקכ"ט ע"כ ובפה העירה שהיא מדינת ערב מזמן רב לא נמשכו להם שמות אלו כגון זה ושם רוזא וכלארא וכיוצא אלא מבני ליוורנו יע"א שנתגוררו בפה העירה ועיין בג"פ שם סק"ל אם במקום סמ"ך או שי"ן כתב צד"י שיש להחמיר ושגיאות מי יבין ובעז"ה אם

יבוא לידי פ"א אכתוב בסמ"ך דוקא כיון שכן הוא בכל הספרים אע"פ שצדדנו בדבר להליץ בעד גיטין היש ויותר יש לחוש ללעז שלנו כמ"ש האחרונים עיין להרב דרכי נועם א"ה ס"ו ובס' דבר משה ח"א סנ"ה והרב עז"נ דל"ב והרב אדמ"ק ח"א סמ"ה וה' בארות המים סל"ג והרב נחפה בכסף ח"ב דפ"ד ע"ב ועיין עוד להגאון נו"ב ח"ב י"ד סקל"ט: (ס"ב) ברביעי בשבת בכ"ב יום לירח אדר ש'התר"י לב"ע נתן גט כריתות שלמה בן משה לאשתו מסעודה דמתקריא סעייד בת בסעד ועידיו שלום בן חיים וציון בן יוסף.

וקיצור סעייד נגזר משם מסיעדה סעודי סעדאת סעדונה הנז' במהריק"ש ובהמני"ח וקראוה כן ע"ש אמה מסעודה ואביה בסעד. והנה עד הראשון חתם שם אביו ותיבת בן על השרטוט והכשרנו אותו ממ"ש בס' פאת ים דס"ה ע"ג וכ"כ בס' לח"ש דקמ"ז מס' יד אהרן ובשם האב יש להקל יותר כנודע וכן בתיבת בן.

ושם ציון הובא בעז"נ די"ט ומהר"א מוטאל ובב"ש ובגיטין שבס' פאת ים: (ס"ג) באחד בשבת בד' ימים לירח ניסן שנת התר"י לב"ע נתן גט כריתות ישראל דמתקרי צרונה בן מסעוד לאשתו מזלה בת אברהם ועידיו שלמה בן רחמים ושלום בן חיים. הנה ידוע בפה העירה יע"א דצרונה הוא קיצור שם ישראל וזה יצא מכלל שם ישראל כי חקרנו ודרשנו שביום מילתו קראוהו צרונה אבל קריאתו לס"ת בשם ישראל וחתימה אינו יודע לחתום אבל קנה מקום בב"הכנ מקרוב וצוה לכתוב עליו שם ישראל א"כ הוי זה כשם חתימה וידוע דרשאי אדם בעצמו לשנות שמו וכמ"ש הג"פ סקכ"ט סצ"ג ועיין בש"ות מור"ם ספ"ד בשם פעסלין וא"כ שם לידה אינו עושה עיקר וכן בכתיבתו מצינו שם ישראל ולדעת מרן בשם שקורין לו לס"ת הוא עיקר ומסתמות דבריו משמע גם כשהשם האחר הוא מחמת חולי שהוא אלים יותר מהשם שבשעת לידה אפ"ה שם שקורין לו לס"ת עיקר כ"ש בשם לידה זולתי כששם השנוי עם שמו הראשון סתרי אהדדי בעליית ס"ת וחתימה כתב הג"פ שם סצ"ח נעשה עיקר משם השני יעו"ש ובנ"ד הרי איכא גם כתיבה כאמור ולכן עשינו ממנו עיקר ושם הלידה טפל דמתקרי שכן העולם קורין לו צרונה שאם נשתקע לא היינו כותבין אותו בפירוש זולת לרמוז אותו אנא דמתקרי ישראל ואפילו לדעת הרדב"ז ח"ב סימן תקל"א וח"ג סתל"ט בשם מחזז ועבד אלכרים ורמזו הג"פ שם ספ"ז ובסוף הספר דק"מ יודה בזה דאין כאן קס"ת בלבד דהא איכא כתובה וכתובת שם מקומו בב"הכנ ובלא"ה אנו כפסק מרן נקטינו וכמ"ש האחרונים: (ס"ד) בשלישי בשבת בז' ימים לירח אב שנת התר"י לב"ע נתן גט כריתות שלום בן שלמה לאשתו זמרדה דמתקריא בדה בת יעקב ועידיו יוסף בן אליהו ומרדכי בן מסעוד.

ושם מסעוד כתבנוהו לעיל. וקיצור בדה לא ידענו פירושו אך אמרו שהוא קיצור משם זמרדה ולכן כתבנו דמתקריא כיון שהוא מעיקר השם וסופו בה"א כיון שהוא קיצור משם ערבי וסדר כתיבתו בבי"ת שכן מצאנו בגיטין ישנים: (ס"ה) באחד בשבת בכ"א יום לירח מרחשון שנת ח"א ושש מאות ואחת עשרה לב"ע נתן גט כריתות משה בן דוד לאשתו חביקה בת מסעוד ועידיו שלום בן חיים ופרגי בן רחמים וטרחנו קום שידינו מגעת ולא נמצא למתגרשת שם אחר ופירושו שם עשב שריחו טוב ונקרא אלחבאקה וכמדומה שהוא נרקיס דגנוניתא הנז' בכרכות דמ"ג ע"ב ורש"י פירש מהה"ג שהוא חבצלת השרון ע"כ ובאותו פסוק תרגם המתרגם דמאי לנרקיס רטוב ובערבי השר"ח הוא אלחבק וכ"כ בש"ות אדמ"ק ח"ב תשובה אחרונה חבצלת הנקרא בלעז אלחבאקה ע"כ ואין זה שם לעז ממש ששורש זה ערבי הוא וכ"נ מפירוש שני של הראב"ע

שם אלא שהרמב"ם בפ"ט דברכות והטור סר"ו ומרן שם גרסי נרגיס אבל הרי"ף גירסתו כמו שהוא בש"ס והר"ן שם כתב מהערוך תרגומו חבצלת השרון שהוא נרקיס וכיון שהיא נקבה קרו לה חבקה ולשם געגוע או לקטנות השם קרו לה חביקה כמו רבקה רביקה וכיוצא: (ס"ו) ברביעי בשבת בששה ימים לירח טבת שנת התרי"א לב"ע נתן גט כריתות חי בן אהרן לאשתו זמרדה המכוננת חולה בת שמעון ועידיו שלום בן חיים ופרגי בן רחמים.

ושם חי עצם איש כמ"ש מהר"א מוטאל מפסוק ובניהו בן יהודע בן איש חי וכן הובא בס' דבר משה ח"ג א"ה ס"ב ובאלו המקומות רגילים בו הרבה יש שמחברים אותו עם שם אחר ויש ששמו דוקא כן וזה נתברר לנו שזהו בלבד שמו וכנוי חולה כבר כתבנוהו לעיל בגט נ"א: (ס"ז) בחמישי בשבת בששה ימים לירח שבט שנת ח"א ושש מאות וי"א לב"ע נתן גט כריתות שלום בן ברכה לאשתו ורידה בת פינחס ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן וראובן בן דוד.

ושם ורידה משורש ורד ולעז שלו רוזא ושם וארדה הובא במהריק"ש בעז"נ דא"ה וכן ה' המני"ח אלא שכתב שבכתב ישמעאל חסר אל"ף אחר הוי"ו ומשפטו בה"א לבסוף וכ"כ הרב חיד"א בח"ש ח"א דמ"ג ע"ג שכן עיקר ובנ"ד קרו לה ורידה הוא לקטנות השם של ורדה ואין לה שם אחר כלל. ופינחס בחד יו"ד כנודע.

ואירע בגט זה שלא קרינו אותו אחר הנתינה ואחר הקריעה נזכרתי לשון מרן שטוב לקרותו אחר הנתינה וקרינו אז בשגם הוא קרוע וכמ"ש הרשב"ץ ח"ב סקכ"ח: (ס"ח) בחמישי בשבת ב"ב יום לירח סיון ש' ח"א ושש מאות וי"א לב"ע נתן גט כריתות שלום בן ברכה לאשתו מבארכה בת דמתקרי דוחה (בקמ"ץ החי"ת) ועידיו פרגי בן רחמים ציון בן יוסף.

וגט הראשון נפסל מחמת שדילג תיבת בת וכבר כתב דמתקרי דוחה. ומה שכתבנו באביה יען שאמר שעיקר שמו שלמה ועכשיו נשתקע ממנו לגמרי וכתובה לא נמצאת ועלייה לס"ת אין להם קריאה שהוא מהכפרים שמוכרים העליות מששה חדשים לששה חדשים או משנה לשנה ומי שקונה עלייה עולה מעצמו וחתימה אינו יודע לחתום ואין לנו אלא שם המוחזק בפנינו בשגם שאין רגילות לקרוא לשם זה עצם איש וכמ"ש בשם טוריה לכן עשינו עיקר ממנו ולרמוז שם שלמה שנשקע רמזנוהו בתיבת דמתקרי.

ודוחה משפטה בה"א כלשון רז"ל תהא שמאל דוחה ואין זה כנוי גנאי. ושם מבארכה כתבנוהו לעיל בגט ג': (ס"ט) בשני בשבת בכ"ב יום לירח מרחשון ש' ח"א ושש מאות ושתיים עשרה לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן עטיה לאשתו יאקותה בת שלום בן פינחס ועידיו שלום בן חיים ופרגי בן רחמים.

ושם עטיה נכתב כן במהריק"ש ובהמני"ח בחד יו"ד ובה"א לבסוף ושלשנו בשם אביה לרווחא דמילתא ששם אביה כשם העד שלא יאמרו שאביה חתם בגט בתו וכדחש לה בס' פאת ים דס"ב ע"ב. ודע שבזה הגט הניח הסופר גליון יותר מכחצי אצבע ואין חשש בזה שהקפידא היא שלא יפחות כמ"ש הג"פ סקכ"ה סנ"ה.

ושם יאקותה כבר כתבנו לעיל שכן סדר כתיבתו: (ע') באחד בשבת בכ"ג יום לירח אדר ש' ח"א ושש מאות וי"ב לב"ע נתן גט כריתות בנימן דמתקרי נאנו בן זבולן לאשתו דמתקריא זמרדה בת אברהם ועידיו פרגי בן רחמים וציון בן יוסף. ובנימן חסר יו"ד בתרא כמ"ש מרן סקכ"ט ונאנו הוא קיצור בנימן בפה העירה וכ"ע הכי קרו ליה אלא דבס"ת קורין לו בנימן ושם זבולן

בחד וי"ו אחר הבי"ת כמש"ל אות נ"ד: (ע"א) בחמישי בשבת בכ"ג יום לירח סיון ש' התרי"ב לב"ע נתן גט כריתות בנימן דמתקרי נאנו לארוסתו מסעודה בת מסעוד ועידיו שלום בן חיים וציון בן יוסף ואשה זו אלמנה היא ופירסה נדה ובנידותה כינסה בכתובה וקידושין וישן עמה ע"י משמרות איזה לילות וכמ"ש מרן י"ד סקצ"ב ויום שרצתה לטבול הכריחוהו קרובי אשתו הראשונה שגירשה שלא יבוא לביתו אותה הלילה וכן היה ולמחר נכנסה בו רוח שטות רח"ל ורצה לגרשה ולדעת מרן א"ה סס"א שאינה אלא כארוסה ואין לה כתובה וכן אינו זוכה ממנה בדבר שזוכה הבעל מאשתו ואפילו שיש כתובה וקידושין ושבע ברכות דהעיקר הוא היחוד כמ"ש בסנ"ה בפרטות באלמנה כמ"ש שם סס"ד ובא"ח סשל"ט.

ואיברא דלהרא"ש יש לה עיקר כתובה מ"מ עי"ז אינה נחשבת נשואה ואין זה ענין למ"ש מרן בתשו' שרמז הכנ"הג א"ה סקכ"ו הג"הט אות ק"א ביבם שעשה מאמר ובירך ז' ברכות ובא לגרשה שיכתוב אנתתי דשאני התם שאשה הקנו לו מן השמים וכמ"ש הת"הד סרכ"ה ויעו"ש בכנ"הג אות צ"ט בנפל ספק בגט וחזר וקידשה אינו ענין לנ"ד דהתם אשתו היתה מעיקרא ומכל זה נ"ל לכתוב ארוסתי ובשגם אם בארוסה כתב אנתתי כשר אנן לכתחילה קאמרינן: (ע"ב) בשלישי בשבת בששה ימים לירח מרחשון שנת ח"א ושש מאות וי"ג לבריאת עולם נתן גט כריתות דמתקרי חגאני ודמתקרי גאנה לאשתו סלטאנה דמתקריא טאנה בת פרגאני ועידיו שלום בן חיים וציון בן יוסף וכתבנו דמתקרי יען דעיקר שמו יצחק והיום נשתקע לגמרי גם בקס"ת ועכ"ז צריך לרמוז דהיה לו שם אחר כנז"ל בכמה גיטין וגאנה הוא קיצור מחגאני והמתגרשת סלטאנה בסמ"ך כמ"ש הג"ף סקכ"ח ס"ג ממהרימ"ט וכ"כ בס' המני"ח וכן הוא בגיטין אשר בס' ה' המכתב וכ"כ בס' פ"הא ח"א ד"פ וח"ד די"א ובס' לב שלמה דס"ה והרב חיד"א בח"ש ח"א דמ"ה ובס' פאת ים דס"ו ע"ג ודלא כמ"ש בס' דבר משה ח"א דקע"ו ובס' לח"ש קס"א וכן בס' זכות אבות וחסד ואמת כתוב בסמ"ך: (ע"ג) ברביעי בשבת בי"ו יום לירח סיון שנת ח"א ושש מאות וי"ג לב"ע נתן גט כריתות כליפה בן משה לאשתו גוהרה בת נסים ועדיו שלום בן חיים וציון בן יוסף ואירע דעד הב' בנו"ן של ציון מלמעלה באופן דנראית מלמעלה ציון תיבה אחת ומלמטה רחוקה דנראית ציו לבד והנו"ן לבד וספיקו של מהר"י אלסכנזרי אשר רמז הג"ף סקכ"ה ספ"א לאידך גיסא אם מלמעלה נראית כשתי תיבות ומלמטה כתיבה אחת ודעתו להחמיר מספק ותינוק דלא חכים ודלא טיפש לא מהני והרב גט מקושר למהרי"ן כתב דאין כאן ספק ובעיני תיבה אחת מכל צד והרב.

אמ"ל דנ"ב כתב מס' פרח שושן דכוונת מהרי"א הנז' לפשוט ספיקו דכל היכא דנראית כשתי תיבות אע"פ שהיא דבוקה מלמטה פסול והטעם משום דהפיסול תלוי אם נראית כשתי תיבות ולא בהרחקת שיעור אות אחת או יותר אבל הכל תלוי אם נראית כשתי תיבות או תיבה אחת וזה יתברר ע"י תינוק דלא חכים ודלא טיפש וכתב שכן דעת מהריק"ש וכל שלא נתברר ע"י תינוק יש להחמיר וכן דעת הרב הלבוש והמג"א וסתמות דברי מרן ע"כ וכן הסכים הרב חיד"א בלד"א סי"ב ס"ד דיש לסמוך על תינוק וכו' והבאנו תינוק וקראה תיבה אחת מה גם ראיתי בס' דבר אמת דע"ו שכתב לדקדק מדברי מהרי"א הנז' וממהריק"ש דעיקר הכל תלוי מלמעלה וכל שדבוקה מלמעלה הגם שלמטה נראית כשתי תיבות תיבה אחת היא וכשרה שכ"כ הגו"ר כלל כ"ב ס"ל ושכן הסכים מהר"י מנשה בס' באר המים ע"כ והוא הוא הנ"ד: (ע"ד) באחד בשבת בכ"ז יום לירח סיון שנת התרי"ג לב"ע נתן גט כריתות פרגי בן אליהו לאשתו זמרדה בת פצ'לון בפ"א רפויה הצד"י דגושה קרובה להברת טי"ת והיא כמו תיבת כדר דמשפטה בצד"י כצ'ר

ונקודה על יו"ד שניה כמו תג קטן כמ"ש הרב חיד"א ח"א ופירושו חסד שהשר"ח שלו פצ'ל וכן חותמין כל מי ששמו כן וכן כותבין בכתובות ושטרות ויש עצם שם איש ויש גם משפחה ג"כ ועידיו שלום בן חיים וציון בן יוסף ומצאתי שם זה בש"ות הרדב"ז ח"ב סקמ"ה: (ע"ה) באחד בשבת בז' ימים לירח שבט שנת ח"א ושש מאות וי"ד לב"ע נתן גט כריתות שועה בן נסים לארוסתו ורידה בת פינחס ועידיו פרגי בן רחמים וראובן בן דוד ויש שם ישועה נזכר במהריק"ש ובהרב עז"נ ואולי הוי כשם עזר דכתב הרב חיד"א דעל הרוב שמו אלעזר והגם שלא נתברר לו בירור גמור רק מפי הש"ץ דאמרו מי ששמו עזר קורין אותו אלעזר וחתימה לא היה יודע וחש לה וכתב אנא דמתקרי אך אחר החקירה נודע לנו דכך קראוהו שועה וכן קורין אותו לתורה ונמצא במהריק"ש שם שועה וגם ישועה ובד"ה א' ס"ז שם אשה שועא באל"ף ואין ללמוד מזה לשם איש לכותבו באל"ף וכמ"ש בשם עזיזה אע"ג דבפסוק כתוב באל"ף שם איש באשה כתבין בה"א וה"נ הכא דמ"ש ובר מן דין כל מקום שיסתפק אם באל"ף או בה"א שפיר דמי לכתוב בה"א כמ"ש הג"ף ובנ"ד אין כאן לספק כלל: (ע"ו) ברביעי בשבת בד' ימים לירח סיון שנת התרי"ד לב"ע נתן גט כריתות משה בן מכאן (במ"ם פת"ח וכ"ף רפויה) לאשתו זמרדה בת רחמים ועידיו יהודה הכהן בן מ"ה ושלום בן חיים ושם מכאן הוא קיצור לשם מרדכי בפה העירה כנודע ועל הרוב אינו ניכר בשם מרדכי כי אם בקס"ת או בחתימה וזה ידענו שבס"ת קורין אותו מכאן וחתימה אינו יודע לכתוב ואם כן אין לנו אלא שם המוחזק בפנינו ואע"ג דלכאורה יש לטעות לקרותו בכא"ף דגש כמו מכאן אמרו האמור בלשון רז"ל דמכאן בכ"ף רפויה דוגמא למ"ש הג"ף בשם שלום דכשכותב שם אביו אנו יודעים מי הוא המגרש אם שלום בחול"ם או בשו"רק וה"נ י"ל בשם אבותיהם וכמ"ש הרב נחפה בכסף ח"ב דפ"ד ובס' טיב גיטין דמ"א ע"ב ואנו לא נהגנו לנקד כנודע כמו כליפה דקריאת הכ"ף רפויה וכמ"ש הג"ף בעז"נ דל"ב וס' פ"הא ח"א דס"ז בשם אמרידך וה"נ בשם גמילה שהג"מל רפויה ומה שהרגיש בס' משאת משה ח"ב א"ה סס"ח על דברי הג"ף הנז"ל עיין לה' פאת ים דס"ד ע"ג ותו אחר החקירה ידענוכמה ב"א ששם כן ועוד נמצא דוגמא לזה באסתר ויאמר ממוכן שהכ"ף רפויה: (ע"ז) באחד בשבת בה' ימים לירח אב שנת התרי"ד לב"ע נתן גט כריתות יעקב בן יוסף לאשתו בנינה בת יצחק ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים ושם בנינה לא נמצא בסדרי גיטין ואין להסתפק בו בשם פנינה הנז' בפסוק כי אין זה רגיל בפה העירה ותו דקריאת בנינה בבית"ת מלרע ואחר החקירה בלשונם כשטועמים התבשיל לראות אם צריך מלח או תבלין אם הוא טוב אומרים בני"ן ביו"ד נחה ואם כן פירוש בנינה מוטעמת ר"ל נאה ונעימה או אולי נגזר מלשון בנין שכ"כ בס' לח"ש דקנ"ט ע"ב בשם בונה ובד"ה ח"א ס"א כתוב רם ובונה ושם ס"ו בן בני בפת"ח הנו"ן וכן בס"ט בן בניה: (ע"ח) באחד בשבת בי"ב יום לירח כסלו שנת ד' ח"א ושש מאות וט"ו לב"ע נתן גט כריתות בנימן בן אברהם לאשתו שמיחה בת רחמים ועידיו משה בן שלמה וציון בן יוסף ובשם המתגרשת חקרנו עד מקום שידינו מגעת כי אולי עיקר שמה שמחה ששם זה יש לו כמה קצורים כנז"ל וזה אחד מהם והגם שנשתקע עיקר השם צריך לרמוז אותו במתקריא ואמרו לנו שמעולם לא הכירוה כי אם בשם זה ואם כן אין לנו אלא המוחזק בפנינו וכיון דנגזר משם שמחה משפטו בשי"ן ואע"ג דקריאתו בסבולת דומיא למ"ש הג"ף סקכ"ט סק"ל ממהרח"ש וזולתו בשם שבתולה ע"ש שנוולדה בשבת ואינו ענין לשם סלטאנה דמשפטו בסמ"ך אע"ג דבל"הק משפטו בשי"ן שהוא לשון שלטנות משום ששם הערבי סלטאן בסמ"ך כמ"ש מהריט"ץ סרל"ב משא"כ בזה וגט ראשון פסלנוהו מחמת שדילג היו"ד מתיבת אניסנא וכתב אניסנא ואיברא דמרן סקכ"ו

כתב אם כתב בדלא אניס כשר אבל אנסנא משמע אינו כמדבר בעדו אלא שלא אנס הוא לאחרים אבל יכול להיות שאחרים אנסוהו ומדברי הג"ף שם ספ"ג יש לצדד להכשיר אך כיון שלא מצאתי הדבר מפורש כתבנו אחר: (ע"ט) בשני בשבת ב"ח יום לירח סיון שנת ח"א ושש מאות וט"ו לב"ע נתן גט כריתות יעקב דמתקרי עגבאני בן חנן לאשתו דמתקריא כמונה בת אליהו ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ורחמים יוסף בן משה ועגבאני הוא קיצור משם יעקב כמש"ל ושם חנן כבר כתבנוהו לעיל ומ"ש דמתקריא כמונה שהיא ואביה מעו"בי תונס יע"א ואמרו כי עיקר שמה פאכת (בפ"א רפויה) ונישאת בפה העירה ואנו לא ידענו פירושו ומיום בואה מעו"בי הנז' עם אביה ואמה כ"ע קרו לה כמונה ומה שקורין לה כך ע"ש שהיא קצרה ביותר דוגמת הכמון שהוא קצר ואין זה אמת שאני הכרתי בתולה מתונס קומתה ככל בני גילה ושמה כמונה ואולי כוונתם שריחה נודף ככמון והכמון הובא בלשון משנה ואע"ג דהרב דבר משה לא חש לשם שקורין לה אביה ואמה מ"מ הבאים אחריו חלקו עליו והרב פאת ים עשה מעשה לרמוז אותו בתיבת דמתקריא וכן עשינו ומשפטה בה"א לבסוף כיון שהוא שם ערבי ובלשון רז"ל הכמון כך שמו ועד שני יש לו ב' שמות וידוע דבעד אין לכתוב דמתקרי: (פ') בחמישי בשבת ביום אחד לירח אדר הראשון ש' ח"א ושש מאות וט"ז לב"ע נתן גט כריתות יהודה בן דוד לאשתו אם אסעד בת אליהו ועידיו ציון בן יוסף ופרגי בן רחמים ומההכרח הגדול שכתבנוהו ביום ר"ח וכתבנו באחד כמש"ל בגט מ"ח וגט ראשון נפסל מחמת שדילג תיבת לירח ובשגם יש להכשיר ממ"ש מרן סקכ"ו סכ"א אם כתב ברביעי לחדש שבט ולא כתב בשבת הגט כשר וה"נ יש לומר אם כתב ביום אחד לאדר ולא כתב לירח דמ"ש זה מזה אבל כיון דאכתי לא כתב בו כ"כ שזה התחלת שיטה והן עוד היום גדול אמרנו לו שיכתוב אחר וגם גט זה נפסל שדילג האל"ף של אסעד והאל"ף בשם זה נרגשת יפה במבטא ונכתב גט אחר ומה שכתבנו הראשון בה"א הידיעה כן דעת הג"ף שם סל"ג אע"ג דמרן לא כתב כן אלא על השני: (פ"א) בחמישי בשבת בכ"ג יום לירח סיון ש' ח"א ושש מאות וט"ז לב"ע נתן גט כריתות אליהו בן שלום לאשתו גותה בת מכאן (בכ"ף רפויה) ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים ושם גותה בפה העירה הוא קיצור שם יאקותה ומחלפין הקו"ף בגי"מל בגי"ק שכן עושים בעגבאני שהוא קיצור לשם יעקב דמחלפין הקו"ף בגי"מל וחקרנו עד מקום שידינו מגעת אולי שקראוה מתחילה יאקותה ואח"ך קיצרו אותו לקיצור זה ואף שנשתקע צריך הדבר לרמוז אותו בתיבת דמתקריא כמש"ל בכיוצא בזה ואמרו דמעולם לא ידעו אותה כי אם בקיצור זה לבד ולכן כתבנו כן וכן הוא באביה אע"ג דשם זה הוא קיצור משם מרדכי חקרנו כאמור ואם כן אין לנו אלא שם המוחזק בפנינו כנודע (פ"ב) בשני בשבת בכ"ה ימים לירח תמוז שנת ח"א ושש מאות וט"ז לבריאת עולם נתן גט כריתות צרור בן יוסף המכונה מאנין לאשתו חנינה בת עמרם ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים ושם צרור הובא במהר"א מוטאל עצם איש וכן יש משפחה אחת בפה העירה וכנוי מאנין אינו עיקר שם ולכן כתבנו המכונה מאנין ובשם חנינה לזכר עיין להרב עז"נ יעשו כמו שחותם יען שבכל הש"ס נזכר באל"ף ואם אינו יודע לחתום יכתבו בה"א ולדידן שהוא שם אשה בודאי שהיא בה"א דומיא לשם עזיזה אע"ג דזכר נזכר בפסוק באל"ף בנקבה כותבין בה"א כמש"ל בגט ע"ה יעו"ש: (פ"ג) בחמישי בשבת בו' ימים לירח אב שנת התרי"ו לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן משה לאשתו דמתקריא כוכה (בכפ"ין דגושין) בת ישועה דמתקרי שועה ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים וכתבנו דמתקריא יען שהיה לה שם אחר ונשתקע ממנה ושם כוכה לא ידענו פירושו והובא בס' חסד ואמת ובס' זכות אבות ומ"ש שם

באלף לא ידעתי למה כיון ששם ערבי משפטו בה"א ואביה ידענו שבס"ת קורין אותו ישועה אך בקריאת העולם מדלגין היו"ד וכיון דמנהגנו לכתוב כל הקיצורים כתבנוהו וכבר כתבנו לעיל שנמצא שם נקבה שועא באל"ף ואין ללמוד מזה לזכר וכמש"ל דאין ללמוד מזכר הכתוב בכתוב לנקבה וה"נ בהפך ובשם אבי המגרש ואבי העד שוין אין לחוש כיון שכותב העד כהן ואירע כשהעד התחיל לחתום נזכרנו שלא קראוהו העדים קודם החתימה להגט אבל אמר לחבירו שמע אתה וכו' ואמרתי לו שיפסוק מלסיים החתימה עד שיקראוהו ויאמר אח"ך פ"א שמע אתה וכו' ועדיפא מינה כתב מור"ם ססקל"א כשלא אמר העד לשמוולשמה והתחיל לחתום ונזכר אז ואמרו שיש מכשירין קריאת העדים קודם שיחתמו מתיקון האחרונים הוא שכ"כ מור"ם בס"ה סנ"ה ממהר"ן וכ"כ כנ"הג ובס"ס הג"ף בס"ה אך בטור סקנ"ד ליתה להא וכן בס"ה למהרשד"ם וגם מרן לא כתב אלא על הקריאה שקוד נתינה ואחר נתינה ובס' פני יצחק די"ד קרא ע"ז מנהג כשר ונכון הוא שיקראוהו העדים קודם שיחתמו כדי שידעו על מה חותמין ואפילו בלחש ע"כ: (פ"ד) ברביעי בשבת ב"ב יום לירח אב שנת ח"א ושש מאות וט"ז לב"ע נתן גט כריתות ראובן המכונה ביבי בן דוד לאשתו דמתקריא סתורה בת יצחק ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים והאמת ששם ביבי נזכר בש"ס אך עכשיו לא איתי אינש לקרוא שם זה לבנו ומה שאומרים קצת בני אדם שהוא קיצור מראובן אינו כן הואיל ונמצאו שמות אחרים כגון מרדכי וקורין לו ביבי כיון שאינו שם עצם ושם סתורה קיצור לשם אסתר והיא מעיר תונס שמקצרים אותו לשם סתורה ובפה העירה אין אדם מכירה בשם אסתר ורמזנוהו במלת מתקריא ואירע בגט זה שלא קרינו אותו קודם נתינה ונזכרנו תכף אחר קריאה שאחר הנתינה ואע"ג דמרן כתב ואם קראו אחר הנתינה מגורשת מהיות טוב חזרנו לקרותו ונתנו בידה ואמר לה ה"ז גיטך וחזרנו לקרותו וה' יצילנו משגיאות: (פ"ה) באחד בשבת ביו"ד ימים לירח כסלו ש' ח"א ושש מאות וי"ז לבריאת עולם נתן גט כריתות כליפא דמתקרי לופה בן אהרן לאשתו מרים בת בנימן ועידיו פרגי בן רחמים וציון בן יוסף ולופה הוא קיצור משם כליפה ולכן משפטו דמתקרי ובה"א לבסוף: (פ"ו) בשני בשבת ב"א יום לירח כסלו שנת ח"א ושש מאות וי"ז לב"ע נתן גט כריתות דמתקרי מוכאי (בכא"ף רפויה) בן שלום לאשתו סעיזה בת חי ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים ושם מוכאי הוא קיצור משם מרדכי וביום המילה קראוהו מרדכי אך עכשיו נשתקע ממנו שגם בס"ת קראוהו מוכאי ולכן עשינו ממנו עיקר ורמזנו מרדכי במילת דמתקרי ושם סעיזה רמזנוהו לעיל: (פ"ז) בחמישי בשבת בכ"א יום לירח כסלו ש' ח"א ושש מאות וי"ז לב"ע נתן גט כריתות חיים בן יצחק לאשתו מרים בת דואני ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים ושם אביה דואני ראיתי זה חדש שיש בעיר הזאת כינוי משפחה אחת כך וחקרנו עד מקום שידינו מגעת זהו עיקר שמו ומשפחתו עטיה ובשם זה עולה לתורה וכן מברכין אותו בב"הכנ ואירע בגט זה שחתם עד השני קודם שנתיבשה חתימה הראשונה ולא מצאתי זה כי אם בס"ה למהרי"ך אבל מרן בס"ה ובכל הסדרים שראיתי לא כתבו אלא שלא יחתמו עד שיתיבש הגט וגם ע"ז כתב הג"ף סקכ"ד הביאו הרב יא"ה סק"ל שהיא חומרא יתירה והה"נ כמו שלא יחתמו העדים עד שיתיבש הגט ה"נ שלא ינתן הגט עד שתתיבש חתימת העדים ואימא כמו שבגט ההמתנה עד שיתיבש היינו אחר שיגמר כולו ואין צריך להמתין על כל תיבה ותיבה ה"נ בעדים דוקא בגמר חתימתם הוא דצריך להמתין אבל לא בגמר חתימת הראשון ואה"נ לכתחילה אנו נזהרין אבל לפוסלו מחמת זה מנין לנו: (פ"ח) בשני בשבת בכ' יום לירח אדר שנת ח"א ושש מאות וי"ז לב"ע נתן גט כריתות עטיה בן מסעוד לאשתו שעלה (בפת"ח השי"ן והעי"ן שב"א

והלמ"ד פת"ח) בת פריגה ועידיו פרגי בן רחמים וציון בן יוסף ושם המגרש ושם אביו רמזנום לעיל והמתגרשת שעלה פירוש דליקה כמו תבערה הנז' בפסוק ואולי המכוון שאורה גדול כאור האש הדולקת בלהבת האש וברבינו בחיי סדר ויקרא בפסוק ונתנו בני אהרן וכו' כתב מרבינו סעדיה וישעלון ושם פריגה כן הובא במהריק"ש ודלא כמ"ש הג"ף בעז"נ רי"ט וכבר כתבנו לעיל זה ואירע בגט זה שהיה בנייר קצת רושם כל דהו והיה צריך לו להסופר להניחו חלק ולא נזהר ושם כתב הטי"ת של תיבת ופטריה ובין יו"די הטי"ת היה השחרורית הנז' ונראה כאילו הם דבוקים ואם יגרור הוי חק תוכות אבל המסתכל היטב ויש לו כח הראות יבחין שאין זה דיו ויש הפרש גדול בין שחרורית הנז' לדיו של אותיות הגט והנה בחק תוכות הדבר תלוי בתינוק דלא חכים ודלא טיפש וכמ"ש הג"ף סקכ"ה והבאנו תינוק וקראה כ"ש הכא דניכר דאינו דיו ועיין לו שם סל"ז אם נפל עפצא או מי קא"פי על הגט והיו בו כתמים אין לפוסלו ואח"ך ראיתי להגאון ה' נו"ב אב"העז סקי"ג בתיבת היום שנמשך קו מהוי"ו להמ"ם דק מאד ומחבר ראש הוי"ו להמ"ם וניכר שאינו מן הדיו אלא מפסולת הנייר והכשירו ומינה לנדון דידן: (פ"ט) באחד בשבת בכ"ו יום לירח אדר שנת ח"א ושש מאות וי"ז לב"ע נתן גט כריתות אפרים ה' דוד לשלוחו ציון ה' יוסף לגרש בו את אשתו שבעיר בנגאזי רחל דמתקריא באחילה ועידיו פרגי ה' רחמים ואליהו בן שמואל וגט ראשון נפסל יען דכתב באחילה חסר אל"ף מלבד דהיא מלעיל וכל שהיא מלעיל כגון גאליה גזאלה וכיוצא מטילין לה אל"ף כמ"ש"ל עוד בה דמשתנה להקורא בקריאתו לקרות בחילה לשון חיל יו"ד נעה או לשון חיל כיולדה והיו"ד נחה ונכתב גט אחר: (צ') באחד בשבת בג' ימים לירח אלול ש' ח"א ושש מאות וי"ז לב"ע נתן גט כריתות אברהם ה' יוסף לאשתו ללאהום בת מבורך ועידיו פרגי ה' רחמים וראובן ה' דוד והנה בשם המתגרשת בס' טל אורות בש"ות שבסופו ס"ב הסכים לכותבו כן בשני למדי"ן זה אחר זה ואל"ף ה"א וי"ו מ"ם וכשר בין לבני מערב הפנימי בין לבני מערב החיצון ובשגם הרב דבר משה שם ס"ג חלק עליו וכן בחיבורו ח"ב סק"ך חלק עליו ודעתו לכתוב ב' גיטין הנה ה' קול אליהו ח"ב דק"ג ע"ד חלק עליו וכתב דהרב אינו בקי בכתבם ובלשונם של הערבי והסכים כדברי ה' טל אורות ופירוש שם זה מלשון אדנות סניו"רא ד"י אליו"ס יעו"ש ושרשו מלשון ילתא הנז' בש"ס והמתגרשת ההיא אשר רבו עליה הרבנים הנז' מתונס שהיא מכלל המערב החיצון וכן פה מתא וכן ראיתי כתוב בכמה שטרי כתובות ובגיטין ישנים ובשגם עמא דארעא קרו לה אלאהום באל"ף בתחילה טעות הוא בידם או שמא אינו אלא קיצור בעלמא ואין כוונתם בטעות ועיין בס' עז"נ להג"ף דכ"ו בשם אישטריליא אע"ג דאין העם מרגישין בקריאת הלמ"ד מ"מ צריך לכותבה ואירע בגט זה באות האל"ף של וחניכא ביוז התחתונה נמצא נקב קטן כל דהוא ונתברר דנעשה אח"ך ע"י מי שמוש בסכינשהיה הסופר מפריד אות מאות הנה אעיקרא מאי דבעינן בגט מוקף גויל אינו אלא חומרא בעלמא וכמ"ש מרן סקכ"ה וכ"כ בס' יכין ובעז ח"א סנ"ב ואפילו בסתו"מ כתב מרן בא"ח סל"ב דלפי הש"ס דידן אפילו הנקב ממלא כל חלל האות כשר וגם לש"ס ירושלמי המחמיר י"ל הנ"מ כולו או רובו ומה גם כשנעשה אח"ך וה' חיד"א בלד"א סי"ד ס"ד שכתב שהנקב ממלא חלל י"ל דניקב חלל האות הוי כגוף האות משא"כ הקלף שעל חוץ האות ע"כ משמע דוקא אם ממלא חלל האות ועיין בס' פאת ים דס"ב ע"ג בנקב כחודה של מחט באות של תיבת דהוית באמצעו שהכשירו ע"י שיעבה אותו במעט דיו ושם פיסלו מטעם אחר שבא הסופר לעבותו ונפל מהדיו על תיבה אחת ונראית כנקודת פתח וכן עשינו שצוינו לסופר לעבותו: (צ"א) באחד בשבת בכ"א יום לירח אדר שנת ח"א ושש מאות ושמה עשרה לב"ע נתן גט כריתות אליהו ה' כליפה לאשתו

דמתקריא ביוה בת אברהם ועידיו ציון ן' יוסף ואהרן בן נסים ועיקר שמה מסעודה ונשתקע ממנה לגמרי ולכן כתבנו דמתקריא ושורש לביזה אמרו כי היה לה אח קטן שאינו יודע לדבר ושמה כבד על לשונו שאינו יכול לומר מסעודה היה קורא לה ביוה ומאותו יום נקראת כן בפי הכל ולפי שנסתפקנו בסדר כתיבתו אולי שאינו צריך יו"ד במקום החי"רק כמו צוה או גוה שאלתי לסופרי גוים ואמרו לי שכן סדר כתיבתו לכתוב יו"ד במקום החי"רק ובשם אביה אמרו דמכנים אותו סאייב פירושו נעזב ולא חששנו לו כיון שהוא לגנאי ואמרו שהיה מקפיד ג"כ ע"ז: (צ"ב) בשני בשבת בכ"ט יום לירח אדר שנת התרי"ח לב"ע נתן גט כריתות יעקב המכונה דריפה (בפ"א רפויה) לאשתו גזאלה בת יוסף ועידיו פרגי בן רחמים ואליהו בן שמואל ופירוש הכינוי הנז' למי שטבעו ומזגו טוב וזריז קורין לו דרי"ף וכ"ע קרו ליה דריפה אף שהוא לשון נקבה אלא דבס"ת קורין לו יעקב וכן כשחותם חותם כן וכיון דאין זה עצם שם משפטו המכונה: (צ"ג) ברביעי בשבת ביום ל' לירח ניסן שהוא ר"ח לירח אייר שנת ח"א ושש מאות וי"ח לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן יעקב דמתקרי כוכו (שני הכפ"ן דגושין) לאשתו מזלה בת יצחק ועידיו ראובן בן דוד ואליהו בן שמואל ובשגם לא נהגנו ליתן גט ביום ראשון של ר"ח וכמ"ש מור"ם קכ"ו ס"ו שעת הדחק שאני דהבעל נחפז ללכת למד"ה ולא רצה להמתין וכתבנו כסברת מרן ששם וכוכו הוא קיצור לשם יעקב כמו יצחק חקין אלא דמחליפין הקו"ף בכ"ף כמו שמחליפין עגבאני לשם יעקב בחלוף ג' וכן קיצור צרונה וצאנן מישראל שמחליפין שי"ן לצד"י: (צ"ד) בשני בשבת בכ"ט יום לירח אייר שנת ח"א ושש מאות וי"ח לב"ע נתן גט כריתות כליפה בן משה לאשתו מבארכה בת שלמה המכונה דוחה (בחי"ת פת"ח) ועידיו ציון בן יוסף ופרגי בן רחמים וגט ראשון נפסל מחמת שעד הא' בשם אביו יוסף אחר שכתב היו"ד כתב סמ"ך במקום וי"ו וזהו ממש נדון הרב עבודת הגרשוני סכ"ד שכתב שיעשה היו"ד וי"ו ויכתוב היו"ד דבגט לא בעינן כסידרן אבל נ"ד אין כאן ריוח לכתוב יו"ד אחרת ואם יכתוב נראה דבן עם יוסף נראין תיבה אחת ואפילו דבנו"ן פשוטה אין לטעות דלא שייכא כ"א בסוף התיבה מ"מ חיישינן והוא מ"ש הג"ף סקכ"ט סקל"ד אותיות שיש בהן מנצפ"ך כגון סימן טוב לכותבה בשתי תיבות ודלא כמהריב"ל ואי איתא דבמנצפ"ך שניכר שתי תיבות אף שמדביקן ואם רחקם כמלא אות קטנה בין אות לאות אמאי הוצרך הג"ף להזהיר ע"ז ולחלוק על מהריב"ל: (צ"ה) בחמישי בשבת בט' ימים לירח אלול שנת התרי"ח לב"ע נתן גט כריתות יעקב דמתקרי גובה (בגי"מל דגושה) בן יעקב לאשתו דמתקריא כוכה בת ישועה דמתקרי שועה ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים והמתגרשת הנז' כבר נתגרשה מבעל אחר אברהם בן משה וכבר נרמז לעיל ועתה יוצאה מחמת שבעודה תחת בעלה זה באחת מהכפרים נשתמדה ונישאת לנכרי אחד ועתה חזרה לדת האמת ע"י בעלה הראשון שטרח ויגע בעדה וא"כ אפוא נאסרה על בעל זה כמ"ש מור"ם א"ה ס"ז כ"ש כשנשאת לגוי והמגרש הנז' קרו ליה גובה (בגי"מל דגושה ובי"ת פת"ח) והוא קיצור שם יעקב כנודע וגט ראשון נפסל יען דכתב כוכה לבד והיא יש לה שם אחר שנשתקע כנז"ל בגיטה וצ"ל דמתקריא כוכה ובגט שני שכתב אירע בתיבת ושלטאה אחר אותיות ושל כתב אות אל"ף במקום הטי"ת ולפי שהמגרש אדם קשה ובקושי שרצה לגרש ואם נחזור לצוות להסופר ולהעדים אולי יבעט אמרתי לסופר שיניח עד שתתייבש אות אל"ף שכתב ויגרר הוי"ו של האל"ף ואח"ך ימשוך היו"דין למטה ויגמור אותם לאות טי"ת באופן שיהיה גרר שגרר תוך האות ואע"ג דכשכופל יו"די הטי"ת למטה יהיה קצת מהם על הגרר אין לחוש עיין בס' פ"הא ח"ג דל"א שכתב יו"ד יתירה בתיבת ולאיתריכי אחר התי"ו ובח"ד די"ב בעד ששילש בתיבת

שמואל כתב אל"ף במקום שי"ן ועיין להרב פאת ים דס"ב ועיין עוד לאחי הט"ז סל"ג ומשמך בארה דאין כאן חשש ואחר שנחתם הגט ראיתי בתיבת משה אבי העד ראשון באות השי"ן נמשך נקב קטן רחוק קצת מן אות השי"ן מבחוץ ומגיע עד תוך הה"א ואינו ממלא כל החלל הנה אעיקרא לדעת מרן לא בעינן הקיף גויל בגט אלא ממנהגא ובאבי העד יש להקל יותר כמ"ש מור"ם סק"ל ממהרמ"א בת"הד דכ"ח ובפסקיו סק"ל"ח ומהריט"ץ ס"ץ אע"ג דגמגם בזה חזר וקיים דבריו ועיין למהרש"ך סקמ"ב בכתב שמואל חסר וע"ע להרב תורת חסד סק"ז במיכאל חסר יו"ד ובס' בארות המים דר"ח הוכיח מהרמב"ן דחסרון ושינוי חד מילתא היא וכמ"ש לחלק בדבר ותו דבנ"ד השי"ן היא מוקפת גויל רק הה"א בתוך החלל מגיע הנקב ורואה ואינו נראה וכבר כתבנו לעיל דדוקא אם הוא ממלא כל החלל גם לש"ס דידן: (צ"ו) ברביעי בשבת בכ"ב יום לירח אלול שנת התרי"ח לב"ע נתן גט כריתות כלף אלל"ה בן יוסף לאשתו מסעודה בת סאסי ועידיו פרגי בן רחמים וראובן בן דוד ואחר שנכתב ראינו כי הנו"ן של אחרן שבסוף השיטה הקו התחתון על השירטוט שבצדדין איברא דמור"ם כתב סקכ"ה ס"ב שלא יגע בשירטוט שבצדדין אבל י"ל כל זה לכתחילה וכן מצאתי בס' אגורה באהלך דמ"ג ע"ב בתיבת דתיצביין הבא בראש שיטה שכתב הדל"ת על השירטוט שמן הצד והכשירו ועיין בס' לב שלמה דס"ה ע"ב קרוב לנדון הרב והכשירו וחביריו רבו עליו לפסול ובנ"ד שאין כלהאות אלא קצת בסופה יש לומר שגם חביריו יודו בזה: (צ"ז) ברביעי בשבת בכ"ח יום לירח תשרי ש' ח"א ושש מאות וי"ט לב"ע נתן גט כריתות פרגי בן אליהו לאשתו זמרדה בת פצ'לון ועידיו פרגי בן רחמים וראובן בן דוד ואירע בגט זה שהסופר הרגיל לכתוב היה חולה והבאנו אחר שלא ניסה כ"כ בזה ונתעכב שיעור גדול מהבקר עד סמוך לערב ואירע בתיבת דהוית אחר שכתב הדל"ת כתב אל"ף במקום הה"א והרגיש תכף ולפום ריהטא אמרתי לו שיניח עד שיתייבשו שני אותיות האלו ויגררם ויניח מקום פנוי ויכתוב להלן שכן עשינו כמה פעמים כהוראת מהריק"ש והחק"ל היקל גם בתורף ודלא כהג"ף שחילק וכמ"ש"ל ואח"ך נתיישבתי ונ"ל שאין צריך לזה אלא יגרור הוי"ו של האל"ף בלבד ואח"ך מהיו"ד הימנית יעשה ירך הה"א ויעשה לה גג למעלה מעט באופן שיהיה גרר תוך האות וימשכנו מעט יותר והיו"ד שהניח מהאל"ף שהיא יו"ד התחתונה ימשכנה מעט יותר באופן שיעשנה רגל הה"א וכיוצא בזה כתבנו לעיל כשיהיה הגרר בחלל האות אין קפידא ואירע עוד בתיבת גבר כשבא לעשות גב הבית עם צד התחתון נדבק קצת בגימ"ל מלמטה ואמרתי לו שיגרור הבי"ת ואח"ך יניח עד שתתייבש ויגרר ביניהם להפרידם דנהגינן לגרר אותיות הדבקות ולא שאני לן בין קודם שנגמרה צורת האות ונדבקה או אח"ך וכמ"ש מרן א"ח סל"ב ודלא כמהרמ"ע שרמז שם שכנ"ה הג הגב"י אות י"ג ועוד נזכרתי אז ממ"ש הרשב"א בתשו' ח"א סתרי"א ובמכונות רל"ח שהביא דברי הש"ס דידן דכל אות שאינה מוקפת גויל פסולה ל"ש תפלין ומזוזה ל"ש ס"ת והביא דברי הירושלמי דה"ה בעירב את האותיות וסיים ומיהו בענין הדביקות יש מקום לעיין ומתברר ממ"ש בירושלמי עירב את האותיות אית תנוי תני פסול ואית תנוי כשר ראב"ש אמר דמר כשר מלמטן דמר פסול מלמעלן כגון ארצנו ותפארתנו צריכה ולפי גירסא זו צ"ל פירושו מלמעלה פסול לפי שעד שלא נעשית אות נפסלה צורתה והילכך אם בא לגרור הרי זה חק תוכות ופסול שלא נעשית אות מעולם עד עכשיו שהיה גוררו אבל כשנדבקה מלמטה כגון של ארצנו ותפארתנו אחר שנגמרה צורת האות הוא שנדבקה ומתחילה כשרה היתה ואם בא עכשיו לגררה אין זה חק תוכות והילכך אפילו גורר כל שהוא יכול לגרור וכשר כדרכי זירא כל הראוי לבילה וכו' אבל ארצך ותפארתך שהכ"ף דבוקה באמצעות רגלה עם התי"ו בהא

איכא ספיקא וכו' ע"כ ומריהטא דלישניה נראה דאין כאן מחלוקת בשני התלמודים וידוע מ"ש מהרשד"ם ח"מ שרבו היה מחשיב לדעת הרשב"א ששקול לו ומחשיב כדעת רוב הפוסקים והביאו ה' יד מלאכי דקפ"ח וגם זכורני אז ממהרד"ך חדר א' דע"כ לא הכשיר בדיבוק שלמטה כי אם שלא שינה צורת האות משא"כ כשנשתנה צורתה כגון בפסוק את אשר תאפו אפו שנדבק הוי"ו עם הפ"א דאז נעשית טי"ת פסול וכ"ע שם לדעתו להסכים ש"ס בבלי דלכאורה פליג אירושלמי דש"ס דידן דגם מלמטה פוסל באופן שאם יגרר אין כאן שיעור בהאות ולירושלמי דשרי בעינן אף אחר שיגרר יש שם שיעור באות וכזה פסקו הרב אמ"ל ולר"א וע"ז סמכתי ויען שאין לי פנאי לעיין עוד כי הזמן קצר והרבה נצטערתי עם הסופר עד שיצא גט זה ונחתם וניתן ובחזרתי לביתי חזרתי לעיין וראיתי בב"י א"ח סל"ב דכתב על סברת הרשב"א הנז' דהש"ס דידן פליג על הירושל' הנז' ושכ"כ המרדכי שכ"כ הר"ש מרבינו אלחנן ושכ"כ בס' התרומה דבכל אופן שנוגעות פסולה ותיקון מועיל בה ולא הוי חק תוכות וכ"כ בהג"מיי וכ"כ האגור בשם מהר"ם וכ"נ שהוא דעת הרמב"ם והרי"ף והרא"ש שלא הזכירו הירושלמי הזה ע"כ הרי אף דהוי פסולה גם בדיבוק שלמטה אליבא דש"ס דידן יגרור ואין כאן ח"ת: ואחר החיפוש את זה מצאתי בס' דבר שמואל בס' פ"ט בשני בתי"ן הסמוכים שנדבקו בתחיתה ונפסדה צורת האות למראית העין שאינה ניכרת אם היא ב"ת או כ"ף בשגם י"ל כיון שאין כאן צורת האות ש"ד לגרר ומדברי מהרד"ך בית א' לא מצא איסור ברור מ"מ בחברת שני חכמים עמד על תשו' מהרלנ"ח ומהרד"ך שם והסכימה דעתם להחמיר בשל תורה אפילו היה הדבר בספק כ"ש כשהסברא נותנת כך ולשון הרמב"ם מוכח ששיון הן הפסולים של נפסדה צורת האות עד שלא תדמה לאות אחרת והפסד נ"ד הוא שלא תקרא כל עיקר עוד ב"ת כשמה הראשון ויוצדק גם כן הפיסול השני שכתב הרמב"ם שם שלא תדמה לאות אחרת ולא אמר שלא תשתנה לאות אחרת ואם בגג הרי"ש של תיבת ברא עם הבי"ת ורגל כ"ף בכל להבי"ת דברו בהם ברצוא ושוב לדוגמא בעלמא הרבנים הנז' ולא ביררו בפרטות דעתם על זה אפשר שלא רצו להאריך בדבריהם יותר ולחלק בין כשהדיבוק מפסיד ממש הצורה ואין להבחין בין גבין בי"ת לכ"ף ובין רי"ש לדל"ת הוא כשהדיבוק הוא מן הצד דק וכו' ועדיין אות הראשונה ניכר בין שאינו משהו רגל האותיות או גגותיהם יחד בעוביין אבל כשהפרש אינו ניכר לעין נראה שהוא פיסול שאינו חוזר להכשירו כי אם במחיקת רגל השני ולחזור ולכותבו שנית ע"כ.

ודבריו אלה הביאם בספר בא"הט א"ח סל"ב וספר יד אהרן שם וספר מים רבים י"ד ס"ס וכן הרב אמ"ל ולדוד אמת: ואחר המח"ר הנה מ"ש שלא מצא איסור ברור בדברי מהרד"ך לדעתי המעט יש היתר ברור אם למ"ש בדעת הרשב"א לחלק דע"כ לא הכשיר בדיבוק שלמטה רק כשאין האות נשתנית לאות אחרת משא"כ בתיבת את אשר תאפו אפו שבדיבוק הפ"א עם הוי"ו נעשית טי"ת הא ודאי פסול מינה דכל שלא נעשית אות אחרת אין כאן ח"ת וכן ממאי דסבור לחלק בין שני התלמודים דחילוק יש בין אחר שגירר דאין כאן שיעור בגוף האות או אם יש שיעור דאז שרי ואין כאן ח"ת ואילו הרב מסתם לה סתומי משמע גם כשיש שיעור אחר הגרירה אסור לגרור ואם מחמת השני בתי"ן הסמוכין כשנדבקו מלמטה הגג של הבי"ת השניה משנה להבי"ת הראשונה הרבה ולא דמי לארצנו ותפארנו שנדבקו מלמטה דהוי"ו אין לה גב רחב כ"כ ואינו משנה צורת הנו"ן כ"כ הרי דכוותה מסתפק הרשב"א בארצך ותפארך שהכ"ף יש לה גב רחב כ"כ קרוב לגג הבי"ת ונדבקה בתי"ו והוא משנה אות התי"ו ועכ"ז לא נסתפק רק באם נחשב דיבוק זה שהוא באמצע אם כדיבוק של מעלה ופסול או כדיבוק של מטה וכשר ולשון

הרמב"ם הוא כך שנפסדה צורת האות עד שלא תקרא כל עיקר או תדמה לאות אחרת בין בעיקר הכתיבה וכו' אע"פ שבפ"א מה' תפלין לא כתב אלא שלא תדמה יו"ד לוי"ו ולא וי"ו ליו"ד ולא בי"ת לכ"ף ולא כ"ף לבי"ת ולא דל"ת לרי"ש ולא רי"ש לדל"ת וכן כל כיוצא בזה וכו' מ"מ נפסדה צורת האות שלא תקרא לגמרי בכלל זה דהוי אות זה חסרה מתוכו משמע שכ שלא נפסדה צורתה לגמרי ואין דומה לאות אחרת אין כאן פיסול וכיון שכן בתפלין לא הוי שלא כסדרן ויכול לתקן בגרירה בעלמא וכ"כ הרשב"ץ ח"א ס"ג ושם בח"ד מטור א' ס"ת בדעת הרמב"ם וכ"כ ה' פרח שושן ריש כלל ב' וכ"כ מהריק"ש בסקי"ג הביאו האמ"ל מס' דרכי נועם ס"א שכתב שדעת הגאונים והרי"ף והרמב"ם והרמב"ן והרשב"א והרא"ש שלא אמרו בצורת האותיות שלא תדמה לאחרת ממש לא על חצי האות כי אם על כללה ע"כ.

ובנדון דידיה אין כאן דיבוק להשתנות כל האות רק בתחתיהן והאמ"ל הביא שכ"ד מהרלנ"ח ס"א וגם האחרונים נחלקו בזה יעו"ש. ודע דלבעלי הסברא הראשונה אין להקשות עליהם ממ"ש לא נצרכה אלא לקוצו של יו"ד יעו"ש להתשב"ץ שיישב בטוב טעם וכן ל"ק ממ"ש ברגל הקו"ף שנדבק דאין מועיל בו גרירה אע"פ שכשהוא דבוק אינו דומה לאות אחרת וכמ"ש הב"י א"ח סל"ב מ"מ דמיא לחי"ת ארוכה כמ"ש מהרי"ע בס' בני יהודה סל"ח ועיין לו שם גם בס"א דדעתו בס"ת שנמצא כן באות שאין דומה לאות אחרת דאין להורידו והאמת דמין דאנן נגררים אחריו פסק כסברא אחרונה והוא שקבע בש"ע סברת האגור דאם נגע רגל האל"ף בגג האל"ף או פני האל"ף בפנים לגג שתחתיה פסולה הרי אע"ג דלא נשתנית בדבוקה לאות אחרת פסולה ואין לנו אלא דבריו וכמ"ש ה' פרח שושן מ"מ יש לחלק בין בדיבוק האות עצמה קצתה אל קצתה לדיבוק בין אות לאות וכמ"ש מהרד"ך שם אע"פ שכתב דסברת הרשב"א אינו כן ומצאתי עוד להרב ע"ת שכתב בסל"ב דאם האות רובה בכתיבה אם אין כאן תפלין אחרים שרי להניחן ע"כ ואי לאו דמסתפינא הוה אמינא על עיקר דברי הרב דב"ש הנז"ל כמ"ש מהריק"ש שם בנדון וז"ל כי אם על כללה וכו' ולפיכך לא האריכו למעניתם ללמד את עם ישראל צורת האותיות ואי הוי פיסולא לא הוה שתקי מניה להכשיל את הרבים ח"ו בסתו"מ שהם יסודות הדת גם הרב בע"הט זה דרכו בסל"ו אלו האותיות וכו' ואי איכא פיסולא בחצי האות לא אבעי ליה למשתק מניה אלא להודיעו ולכותבו ע"כ ומינה בנדון כזה נמי לא הוה שתקי קמאי ועכ"ז יש לחלק בנדון לנדונינו בשלמא בשני בתי"ן הסמוכין שנדבקו מלמטה אין הכיר לבי"ת הראשונה כי אם מלמעלה בלבד ותו ממ"ש לא ידענו להבחין בין כ"ף או בי"ת נראה שהדיבוק שלמטה קצת בעיגול כמו הכ"ף דאם לא כן מהיכא תיתי שנראית ככ"ף משא"כ בנ"ד שהגי"מל אף שדבוקה קצת מלמטה עם הבי"ת מ"מ בגבה ניכר שהיא גי"מל מצד העקב שלה והוא הרגל הימני היורד למטה שכן צורתו וכמ"ש בב"י סל"ו ותו דהדיבוק הנז' לא בא דרך עיגול כנדון הרי לך כמה ספיקות בזה ובאמת אם ידעתי מזה מקודם לא הייתי נותנו ושגיאות מי יבין מ"מ אחר שכבר ניתן הוי כמקום עיגון וכמ"ש הרב יא"ה סקכ"ו ומרן שם בא"ה סקכ"ה יצא לחלק בתשו' מהרי"קו מ"ש בשורש ע"א למ"ש בשורש צ"ח דבמקום עיגון ותינוק קורא אותו יכול להפריד בסכין וכ"פ בש"ע וכ"פ מור"ם.

ותלמידו הלבוש וכ"כ הג"ף שם ומה גם בטופס וכמ"ש כנ"הג שם אות ח' ממהריב"ל ח"ג סס"ט ומהר"ב מש"ץ ובודאי תיבת גבר מהטופס הגע עצמך אם כתב להתנסבא לכל דתיצביין היש בית מיחוש בזה וכמ"ש ה' עבודת הגרושני ס"מ ורמזו אות מ"ח באם כתב והרי את מותרת לכל והשמיט תיבת אדם אע"ג דתיבות אלו מגופו של גט וכמ"ש בגיטין דפ"ו אין כאן אלא על והרי

את מותרת לכל ומאי דכתבינן אדם שופרא דלישנא הוא ה"נ תיבת גבר דמ"ש וכ"כ הג"ף שם סס"ה וז"ל וכן נראה עיקר דבטופס אפילו הדיבוק הוא הרבה דתינוק אינו קורא ה"א אפ"ה יש להכשיר כיון דקי"ל אם חסר תיבה אחת מהטופס אם אין הענין משתנה כשר ובחק תוכות נמי הכי אמרינן דמ"ש זה מהה"א דנכתב חי"ת ותינוק קוראה חי"ת הו"ל כמו שאינה ואפילו בעודה דבוקה אין כאן שינוי משמעות גירושין דהגימ"ל ובי"ת דבוקים אם הם דיבוק ממש כמו שאינם והו"ל כדיוטא בעלמא וכדבריו כתב הרשב"ץ ספ"ג ומהרי"ע במנהגים דק"א שכתב בטופס יש לתקן באופן המועיל אע"פ דאין כותבין על המחק לא ראה להתשב"ץ מאריה דאתריה שלא הצריך לזה וכדבריו כתב הב"י סקכ"ו מרשב"ש ולא נמצאת בדפוס וכמ"ש ה' יא"ה וכן עשה מעשה הרב פנים מאירות ח"ב סי"ט ע"פ תשובת הרשב"ש הנז' בנדונו וכתב שכן דעת הרב חלקת מחוקק דבטופס אף בלא עיגון נמי יעו"ש ועיין בפרט לה' לח"ש דקמ"ג ובס' פני יצחק שעל ס"ה דיו"ד ובס"ה להר"י בן בנישתי שבס"ס הג"ף דקל"ה באות קמ"ה כתב רגלי ההי"ן וקופי"ן שנדבקו גבן במקום עיגון יפרידם שלא במקום עיגון יכתוב אחר ואם קדם ונתן והפריד כשר ע"כ אלא ששם דקל"ח אות רנ"ה כתב לכתחילה יכתוב גט אחר כי לא מצינו בזה מי שקבל קולא זו בעולם כמ"ש מהרי"קו שורש צ"ח וכבר מלתי אמורא דאם ידענו כל זה לא הייתי נותנו בשגם יש כמה ספיקות אי הוי נדון כזה חק תוכות מ"מ כל טצדקי דמצינן לעשות ככ"ע עבדינן ועד אחרן ראיתי בס' קול אליהו דק"ג שכתב וז"ל רגלי ההי"ן וקופי"ן שנדבקו יש מחלוקת יש פוסלין ויש מכשירין ויש מחלקין בין טופס לתורף דבטופס אף אם הוא גדול שאין התינוק קורא אותו כשר ובתורף פסול זולת בתיבת למהך אפילו אם קורא אותה התינוק פסול ולי נראה כסברא אחרונה וכן ראוי להורות ע"כ.

ומריהטא דלישניה גם בלא עיגון מקיל בטופס וה' יצילנו משגיאות כיר"א: (צ"ח) בחמישי בשבת בי"ד ימים לירח כסלו שנת התרי"ט לב"ע נתן גט כריתות רחמים בן יעקב דמתקרי עגבאני לאשתו רחל דמתקריא באחילה בת רחמים ועידיו שלום בן חיים וציון בן יוסף והיא יוצאת משום ש"ר. וגט ראשון נפסל מסיבת בתיבת ולאהבתיכי באות הה"א נדבק הרגל בגגה והוא ח"ת גמור ואילו המתין הסופר היה מגרר הגרה ואח"ך ימשוך הגג להלן באופן שהגרר דרגל שגירר יהיה בחלל האות ויעשה רגל אחר תחת סוף הגג שהמשיכו אך הוא הניח רגל זה הדבוק והמשיך הגג ביותר ועשה בו רגל מחדש ואח"ך גירר רגל הדבוק הנז' וא"כ לא נעשית האות רק ע"י גרירה ואירע עוד כשצוה הבעל פ"ב להסופר ולהעדים בגט שני לא אמר שמעו אתם עידי מה שאני מצוה להסופר שכ"ה בס"ה להרב בתי כהונה שממנו אנו מסדרים וכ"ה בס"ה להכנ"הג ולהי"א ונראה דהעיקר הוא מאמרו של בעל להסופר בפני העדים כמבואר בס"ה למרן סט"ו וכ"ה בסקל"א וכ"כ בס"ה אשר בס"ס הג"פ סל"ז ובס"ה אשר בס' דבר משה סכ"ב ובס' עולת שמואל וכן בס' לח"ש דקמ"בואמרנו להמגרש בשעת נתינה הוי יודע שאינך יכול להחזירה כמ"ש מרן סיו"ד ודע אע"ג דשם המגרש כשם אבי המתגרשת אין לחוש כמ"ש בס' פ"הא ח"א דס"ז: (צ"ט) ברביעי בשבת בכ"ח יום לירח שבט ש' ח"א ושש מאות וי"ט לב"ע נתן גט כריתות שאול בן כליפה לאשתו גוהרה בת בנימן ועידיו יהודה הכהן בן משה הכהן ופרגי בן רחמים.

והמגרש הנז' מאיי ג'ירבה וכשחקרתי על שמו אמר כי זקנתו סיפרה על אביו בהיותו קטן בן שלשה חדשים שינו שמו לשם זבולן ואמר שאעפ"כ כ"ע קרו ליה כליפה וכמעט שעכשיו אין מכיר לאביו בשם זבולן כלל. הנה באבי המגרש אין להקפיד בשם שיש לו במ"א שאינו מקום נתינת הגט וכמ"ש ה' חיד"א בח"ש ח"א דמ"ה בשם סעיד אף שבמ"א שבהשכבה מזכירין אותו

בשם אחר ק"ו בנ"ד ובתוך הדברים סיפר המגרש כי כבר באיי הנז' גירש אשה אחת בשם אביו כליפה ובכן יצאנו מכל ערעור ובודאי דחקרו ודרשו הם וידעו האמת ובפרט שמוכרחין אנו לכתוב כליפה שלא להוציא לעז על אותו הגט והמגרש נאמן בזה כמ"ש מור"ם סק"ך: (ק') באחד בשבת בט"ו יום לירח תמוז שנת התרי"ט לב"ע נתן גט כריתות כליפה בן מרדכי דמתקרי דוכה לאשתו אסתר דמתקריא תורה בת חיים ועידיו פרגי בן רחמים וראובן בן דוד.

והנה שם דוכה הוא קיצור לשם מרדכי שכן ידענו אחר החקירה ואע"פ שהמגרש קורין לו ג"כ דוכה והיא בכ"ף רפויה לא כתבנוהו יען שאין לו בזה השם כמו אביו אלא מחברים אותו עם כליפה וא"כ הו"ל ככנוי משפחה דאין לכתבו כידוע מדברי מור"ם. ובאביו מרדכי עשינו עיקר משם זה להקדימו שכן קורין לו בס"ת.

ושם המתגרשת אסתר אע"ג דנודע לנו ע"י כתב מבני הכפר דרובא קרו לה תורה שהוא קיצור מאסתר עשינו אסתר עיקר להקדימו וכמ"ש הג"פ ביצחק חקין אע"ג דחותם חקין וכן עולה לתורה יכתוב לכתחילה יצחק דמתקרי חקין מה גם דבנ"ד פורתא קרו לה אסתר כי כן אמרו דעיקר שמה כן משעת העריסה כמ"ש הג"פ שם כיון דידוע דבשעת מילה קראוהו יצחק וצריך שתדע דוקא בכ"ה ג' דלא איתי אינש לקרוא חקין בלבד דומיא דנ"ד.

והנה אמרו לנו באביה דהיו קורין לו חיים בבישא ולא ידענו פירושו אך אחר החקירה ידענו דאין קורין אותו כן רק עם חיבור שמו חיים ודומיא להמגרש כליפה דאין לו דוכה נפרדת כאביו אלא כליפה דוכה מה גם בכנוי האבות אין לדקדק כ"כ כנודע. ואירע בגט זה דתיבות דמתקרי דוכה וכן בתיבות ולא תרי צביתי לכאורה נראות כתיבה אחת אע"ג דבודאי יש שם ריוח שיעור אות קטנה ולצאת מידי ספק הבאנו תינוק וקראם לכל אחד מאלו שתי תיבות ובזה מועיל התינוק וכמ"ש הג"פ סק"ה ספ"א ובמ"ש נמי שם אם תיבה אחת נראית כשתי תיבות מלמעלה ומלמטה נראות כתיבה אחת אי אזלינן בתר למעלה או למטה א"נ בשתי תיבות נראות כאחת מלמטה אבל מלמעלה כשתי תיבות ובזה לדעתו ז"ל לא מהני תינוק יעו"ש לדעת מהריק"ש והלבוש ומ"א וסתמות דברי מרן וה' פרח שושן שגם בזה מהני תינוק כמ"ש בס' האמ"ל דנ"ב וה' חיד"א בלד"א סי"ב ס"ד ודע דאם לא היה התינוק קוראם היינו יכולים לגרר קצת מסוף האות הקודמת ומתחילת האות שאחריה בענין שיהיו נראות כשתי תיבות ואין בזה חק תוכות וכמ"ש בס' אגורה באהלך דל"ז ע"ב ואין זה ענין למ"ש מהריק"ש אשר רמז הג"פ שם סל"ה עשה תיבה חלוקה שנראית כשתיים והיה בצד החלקים שי"ן של ג' ראשין ועשה ראש ד' דשי"ן למלאת החלל שבאמצע חלקי התיבה ואח"ך גירר מראשי השי"ן האמצעיים ונשארה שי"ן של ג' ראשין עשויה נ"ל דכשר ולא נראה חק תוכות וכו' ועל כן יותר טוב למחוק הראש הראשון קודם כתיבת הראש שהאריך בו השי"ן וכו' והג"פ שם הסכים לתיקון זה האחרון ולא הראשון ח"ת יעו"ש דהתם אות השי"ן נעשה ע"י ח"ת שאחר הכתיבה ולא כן בשתי תיבות הנראות כאחת דאין כאן אות בשלימות ע"י גרירה: (ק"א) בחמישי בשבת ב"ח יום לירח אב שנת התרי"ט לב"ע נתן גט כריתות מסעוד בן זבולן לאשתו מזלטוב בת יצחק ועידיו פרגי בן רחמים ואהרן בן נסים.

ואירע בתיבת עד של העד השני באות עי"ן שנכתבה כתקונה והלך לייבש החתימה והרוח היה חזק ונכפל הגט באופן שנסתמו יוד"י העי"ן ולא נשאר חלק באמצעותם כי אם מקצת וקדם הסופר ולחכה ולא עשה כלום דס"ס ח"ת הוי וכמ"ש הג"פ סק"ה סל"ז אלא כיון דאירע זה אחר שנגמרה כתקונה יש להקל לדעת קצת פוסקים שכתב הג"פ שם סל"ב ובנ"ד שהוא בתיבת

העד יש להכשיר בשופי עיין בס' לח"ש דקמ"ז ע"ד ודקמ"ח ע"א: (ק"ב) באחד בשבת בכ"ט יום לירח כסלו ש' ח"א ושש מאות ועשרים לב"ע סדרתי גט לאליהו בן משה בן יוסף להוליכו למתא בנגאזי יעא לגרש בו את אשתו ששמה אסתר בת מסעוד ועידיו משה בן שלמה וראובן בן דוד ויען ששם העד כשם אבי המגרש הוצרכנו לשלש בשם אבי המגרש וממילא נודע דאין עד זה אביו של המגרש.

ואירע במלת מתא אחר שכתב המ"ם והתי"ו עלה בדעתו לכתוב ה"א במקום אל"ף והתחיל קצת כמו יו"ד עבה קצת והרגיש בעצמו ואמרתי לו שיניח עד שייתיבש ויגרור רגלי התי"ו עד שתהיה כדל"ת וימשכנה אצל אותו טיוטא שכתב ושם יעשה רגל התי"ו ואז יכתוב אל"ף והגרר שגירר תוך האות אין בו שום חשש ואם היה כותב מתא בה"א לבסוף יש להסתפק דכעת לא מצאתי גלוי בפירוש זולת מלשון נוסח כנ"הג בסוף סדר גופו של גט שכתב וכותב במתא באל"ף לבסוף לכאורה נראה קצת שהוא לעיכובא ועיין בג"פ סק"ט סקל"ה בשמות של תרגום או לעז אם כתבם בה"א לבסוף.

ונוסח שטר שעל זה בנמסר לבעל להוליכו לאשתו עיין בב"י סקמ"א משם א"ח שהביא נוסחו וכן הלבוש סקמ"ב וכן מור"ם שכתבו וצריך למוסרו לה כמו שליח שיאמר בפני נכתב ובפ"נ אבל הסמ"ק סקפ"ד כתב והבעל שהביאו אצל"ל בפ"נ ובפ"נ וכ"כ הרדב"ז ח"א סרע"ד שרמזו הג"פ סקכ"ז ס"ב והרב המכתב סמ"ד דקט"ו תמה על הרי"ף והרמב"ם והרא"ש שלא הזכירו זה ויעו"ש בהרדב"ז שבדבריו מתיישבת תמיהתו וכנ"הג סקמ"ב הג"הט אות מ"ד הביא מחלוקת הכלבו והרדב"ז אם צ"ל בפ"נ ובפ"נ ולא זכר שר מהסמ"ק שהוא.

סובר כהרדב"ז וכן הרב י"א שם אות נ"ב רמז מדברי הב"ש שם סכ"ז וממהריק"ש ומס' דרכי נועם ומדברי. הכנ"הג הנ"ל והוא לאפוקי מהסוברים דישלחוש ממ"ש גט שלא נמסר ביום הכתיבה אין תקנה להכשירו אלא ע"י שליח דאית ליה קלא דאמרין גיטין הבאים ממד"ה אית להו קלא ורצו ללמוד מזה דכל גט שלא נמסר ביום הכתיבה אפילו שבא ביד הבעל הבא ממד"ה אין לו תקנה כ"א ע"י שליח כדי שיהיה לו קול וכמ"ש הרדב"ז שם ושם דחה סברא זו.

ודע דבנוסח שכתב הב"י שם מהא"ח בכתב הניתן ליד הבעל זה נוסחו הנה פב"פ מוליך גט לאשת פב"פ ונכתב ונחתם כהלכתו לדעתנו וכו' משא"כ בנוסח הרב דבר משה דקע"ד ע"ד כתוב בנוסחתו ואנחנו הב"ד מודיעים נאמנה וכו' וכן בס' בארות המים דקפ"ט ודר"י יעו"ש לאו למימרא דצריך ב"ד בזה דאיעקרא סידור הגט עצמו ונתינתו לא בעי ב"ד וכמו שרמזתי לעיל בתחילת קונטרס זה בס"ד ובשליח השלוח בהרשאה מהבעל בכל הנוסחאות.

אין כאן אלא לשון העדים שמינהו ואח"ך על חתימתן כותבים ב"ד הנפק וכשמוליכו הבעל הוא קיל יותר דהרי מה שצריך לומר בפ"נ ובפ"נ אינו אלא חומרא בעלמא כדי שלא לחלק בינו ובין השליח ויבואו לטעות משא"כ בשליח מדינא צ"ל בפ"נ ובפ"נ ולא נמצא בפוסקים דצריך ב"ד של ג' אלא בשליח ראשון כשממנה שליח ב' ימנהו בפני ב"ד כדי שלא יצטרך לומר בפ"נ ובפ"נ כיון שלא היה שם אלא יאמר שליח ב"ד אני ותו ל"מ כנודע וצ"ל משום דהרבנים הנ"ל משום חומר הגיטין נהגו לסדרם בפני ב"ד של ג' לכן כותבין כן ביד השליח באופן שמזכירין שהיו ג' ואין ה"נ גם בחכם שסידר יכול לכתוב הנוסח ההוא בלשון יחיד להודיעם אופן וסדר נתינתו וזהו תכלית המכוון בכתיבה זו ומ"מ כיון שיצא מפי הא"ח בלשון רבים שכתב ונכתב ונחתם כהלכה לדעתנו צירפתי עמי אני הצעיר המסדר שני עדי הגט עמי וכתבתי בז"הל להגיד כי ישר אנן

דח"ל חד מינן החותם ראשון מסדר הגט ושנים האחרים אנן עידי הגט מודיעים נאמנה איך פ' ב"פ מוליך גט לאשתו וכו' כסדר הנזכר בס' בארות המים ואף שאין העדים הללו נודעים שם מה איכפת דאנן לאו משום עדות אתינן עלה דכשהוא אומר בפ"נ ובפ"נ ויתן לה בעידי מסירה ותתגרש בו ואפילו שאין העדים ניכרים וידועים שם וכמ"ש הטור וש"ע ריש סקמ"ב ואפילו בגט שע"י ההרשאה שנותנין בידו אינו אלא כדי שיוכל למנות שלוחים אחרים אפילו בלא אונס וכמ"ש מרן סקמ"א ומה"ט צריכה קיום וכמ"ש כנ"הג שם הג"הט אות קמ"א ואפילו בזה י"א שא"צ עיין ביא"ה ח"ב שם אות ק"ה וכל זה לא צריך בנ"ד כיון שהבעל מוליכו הוא עצמו כ"ש שהוא אומר בפ"נ ובפ"נ.

וכבר כתבנו לעיל מהר"ן שהובא בהריב"ש רמזו הב"י סקמ"א שיכול המסדר לצרף עמו הסופר או העדים להתירה במעשה ב"ד ואין שייך בזה אין עד נעשה דיין. ודע דבגט זה כיון שהאשה במ"א לא כתבנו העומדת היום כסתמות דברי מרן סקמ"ח שכתב אם עומדת במקום חתימת הגט כותבין וכו' ואם לאו אין כותבין שם מקומה כלל ע"כ והוא מהכלבו ומהסמ"ק כמ"ש בב"י שם והאמת שיש מבוכה גדולה בזה שכתב הרב המכתב מה' תומת ישרים איככה אוכל וראיתי להראב"ד שפוסל ולריא"ז המבטל ושהר"ר ירושלמי לא היה מטפל בזה ע"כ ולכן המנהג בע"הק לכתוב בכל מקום שאת עומדת כמ"ש הג"פ שם סי"ד וכ"כ הרב הלקט והרב בתי כהונה ונהרא נהרא ופשטיה וידענו שהראשונים לא נהגו בתיקון זה וכ"ה מנהג עו"בי איזמיר יע"א וכמ"ש הרב בתי כהונה וכ"כ ה' המכתב וה' דבר משה ח"א ובס' נ"ש ולפי שלא נכתב עמידתה גם תיבת ולא תריכי דלגנוה וכמ"ש הג"פ שם דהא בהא תליא: (ק"ג) בשלישי בשבת בז' ימים לירח שבט ש' התר"ך לב"ע נתן גט כריתות משה בן יצחק לאשתו אסתר דמתקריא תורה בת ישעיה ועידיו פרגי בן רחמים ואליהו בן כליפה.

הנה בשם ישעיה וישעיהו אין לספק כמ"ש הג"פ בעז"נ וכ"כ בס' טיב גיטין ממהרש"ל ואפילו ששם הסכים להפך מ"מ סיים דהולכין אחר דברי המגרש מה שהוא אומר ובנ"ד שאלנוהו ואמר ששמו ישעיה ולא ישעיהו בוי"ו אבל מה שלכאורה יש לעמוד דבשם זה כ"ע קרו ליה שעיה שמדלגין היו"ד אך אחר התבוננות נראה דאינו אלא קיצור השם דהרי באברהם נמי כ"ע מבליעין האל"ף וקרו ליה ברהם וכיוצא בזה וכי היעלה על הדעת לכתוב כן בגט חסר אל"ף ואין זה ענין לגרשום גרשון ואליה ואליהו וכיוצא שנסתפקו בו דהתם שני שמות הם וגם שם שועה דכתבנו לעיל נמצא שם זה בד"ה משא"כ שעיה בלא יו"ד לא נמצא ועל קריאת הס"ת אין הוכחה כ"כ משום דהקוראים לתורה בפה מתא הם שמשי ב"הכנ ועל הרוב אין מבחינים בזה אך שאלנוהו על חתימתו ואמר לנו שהוא חותם ביו"ד ומעתה לא נשאר שום נדנוד ספק.

ודע דהעד השני אליהו בן כליפה נסתפקתי בו יען כי עדין לא נתמלא זקנו והוא גר מארץ אחרת ואין אנו יכולים לידע מפי השכנים או מאחרים על השנים וע"ז מצינו תיקון שהיה גבוה הקומה וזה עולה במקום השנים כמ"ש מרן א"ה סקס"ט ס"ה והאמת שבדקנו בזקנו ומצאנו שהתחיל לצמח כל זהו ובשיבולת הזקן נמצא לו איזה שערות דקים שראויים לינטל בזוג ולהרא"ש שהביא הטור ח"מ סל"ה כתב בעדות דאם צמח זקנו א"צ בדיקה ועיין בב"י שם שכ' דהא מנליה ושם בש"ע כתב אם נתמלא זקנו א"צ בדיקה הרי דלא חש להרא"ש או דמפרש בדבריו צמח דכתב ל"ד וכמ"ש הוא בתחילת דבריו וכ"כ הסמ"ע ומה דתנן ריש פ' בא סימן דא"א לעליון

לבוא עד שלא בא התחתון ה"ד באשה ולא באיש וכמ"ש שם הרמב"ם בפירוש המשניות ולכן בדקוהו שני עדים ומצאו שיש לו שערות ארוכות רבות כדרך כל הגדולים.

ודע דעד השני יש לו קיצור שם ואהו ואע"ג דבמגרש והמתגרשת אנו כותבין הקיצור בעד שנא ושנא כמ"ש ת"הד סרל"ד והביאו מור"ם סקכ"ט דבעד אפילו אם לא כתב אלא בן פ' עד כשר וה"נ לא נהגו לכתוב בשם כנוי אפילו אם יש לו חניכה ידועה ורגילה וה"ט דפירוש שמות העדים בגט אינו אלא מפני תיקון העולם ע"כ וקיצור שם אינו יוצא מכלל חניכה ידועה: (ק"ד) באחד בשבת בז' ימים לירח אדר שנת ח"א ושש מאות ועשרים ואחת לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן מרדכי לאשתו דמתקריא גטיבש בת שלום ועידיו פרגי בן רחמים ואליהו בן כליפה ויצא גט כשר מבלי פקפוק.

והרבה טרחתי לדעת פירוש ושורש שם זה ולא ידעתי אך אביה אמר שבשעת העריסה קראוהו אסתר וכשהיתה ילדה כ"ע קראוהו גטיבש על שהיתה בעלת חן וגם זקנתה נקראת אסתר ונשתקע ממנה וכן בזאת המתגרשת אין איש קורא אותה אסתר וכיון שכן אין לכתוב זולת גטיבש ולרמזו שהיה לה שם אחר ונשתקע רמזנוהו בתיבת דמתקריא כנודע ע"פ הוראת מהרימ"ט ועיין להרב חיד"א בח"ש ח"א בשם טורייה בשגם שאין זה מן השם שעיקר שמה אסתר כתב אנת דמתקריא טוריה.

וסדר כתיבתו של גטיבש כן שלחו אלינו מהכפר ההוא ובשגם שאמרו לנו שהחכם ששם כתב בכתובתה אסתר המכוננת גטיבש אין להשגיח עליו והוא עצמו טעה שכ"כ ועיין בג"פ סקכ"ט סס"ז וסקל"ב בשם ג'מא ולהרב חיד"א שם דמ"ה ע"ג ולמהר"י מאיו בספרו פאת ים ד"ס ע"ג כ"ש בחכם של כפרים ועל אופן כתיבת שם זה באותיותיו כנז' גם ע"ז לא סמכתי עליו אלא על כמה ב"א מהכפר ההוא ועוד שאלתי את פה סופר נכרי בקי מאד ואמ"ל שכך הוא סדר כתיבתו בטי"ת ובבי"ת ובשי"ן לבסוף: (ק"ה) ברביעי בשבת בעשרה ימים לירח אדר שנת ח"א ושש מאות וכ"א לב"ע נתן גט כריתות אליהו המכונה טחייש בן עטיה לאשתו מרים דמתקריא מרימה בת יעקב דמתקרי עגבאני ועידיו ראובן בן דוד ופרגי בן רחמים.

והנה כנוי טחייש הנז' אמרו לנו לפי שהיה שמן בקטנותו קראוהו אביו ואמו כן שכן קורין להאיל הגס טחש ורובא דרובא הכי קרו ליה ואמר שאין לו שום צער מזה כלל ותחילה עלה במחשבה שלא לכותבו אך הגידו לי שכבר גירש אשה אחרת וכן כתבו לו באותו הגט וא"כ חיישינן ללעז והוצרכנו לכותבו וגם נודע לנו שאינו שם גנאי.

והאשה הזאת המירה כבודה באחת מהכפרים ונשארה קרוב לשנים או שלשה ימים שנתייחדה עם הנכרים ואח"ך סמוך לג"י חזרה בה ועיין למור"ם סקע"ג סי"א דנאסרה על בעלה: (ק"ו) ברביעי בשבת בעשרה ימים לירח אב שנת התרכ"א לב"ע נתן גט כריתות יוסף בן אברהם לאשתו מסעודה בת חי ועידיו פרגי בן רחמים ואליהו בן כליפה.

ואירע אחר שכתב וכל שום נפל טיפת דיו אחר תיבת שום ואמרתי לו שאם יכול ללחוך אותה בעודה לחה ויניח מקומה חלק הנה מה טוב ולא עלה בידו שכשבא ללחוך נתרבה יותר בנייר משחרורית הטיפה ואחר שנתייבשה היטב גירר אותו השחרורית והניחו חלא והוא שיעור ג' אותיות קטנות וכתב להלן אחרן וכו' ואין חשש בזה וכמש"ל מהרשב"ץ ח"ד למהר"ש צרור

סיו"ד ולה' לח"ש דקמ"ג: (ק"ז) בחמישי בשבת בשני ימים לירח אלול שנת התרכ"א לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן שלום לאשתו דמתקריא מיחה ועידיו יעקב בן נסים ואליהו בן כליפה.

ומה שכתבנו דמתקריא מיחה יען דעל הרוב בפה העירה דמי שעיקר שמה שמחה כ"ע קרו לה בקיצור שם מיחה ועוד שאביה ואמה וקרוביה שכבר מתו קוראין לה שמחה אלא דהרחוקים קורין לה מיחה וכהיום נשתקע ממנה שם שמחה ולכן עשינו כמו שהוא הדין בשם שנשתקע לרמוז אותו בתיבת דמתקרי ושם אביה יען דכ"ע קרו ליה מימון ובעלייתו לתורה יש מי שאומר שקורין לו פעם רפאל פעם מימון וגם בתו זאת אמרה ששמו רפאל אך כיון דאין מי שקורא לו רפאל ובעלייתו לתורה לא נתברר לנו האמת השמטנוהו דזה הכלל בשמות האבות כשיש ספק העדרם יותר טוב ממציאותם ובפרט בשם אבי האשה יש להקל ביותר כנודע: (ק"ח) בשני בשבת בכ"ז יום לירח אלול שנת ח"א ושש מאות ועשרים ואחת לב"ע נתן גט כריתות יוסף דמתקרי ספאני בן ישראל דמתקרי צרונה לאשתו מזלטוב דמתקריא זאטובה בת ישראל דמתקרי צאנין ועידיו פרגי בן רחמים ויצחק בן פריגה פרג אללה.

והמגרש הזה רובא דרובא קרו ליה ספאני שהוא קיצור יוסף בפה מתא אך לס"ת קורין אותו יוסף וכ"ה בשם אביו חקרנו משמש ב"הכנ שקורא לו ישראל אך בפ"י כל. העולם צרונה.

ובשם המתגרשת עיקר שמה מזלטוב והכי קרו לה קצת ב"א אך הרוב קרו לה בקיצור הנ"ל וכ"ה בשם אביה ושם ישראל יש בו ב' קיצורים בפה מתא צרונה וצאנין כנודע. והנה עד ב' שם אביו בפ"י כל העולם פריגה וכן קורין לו לס"ת אך הוא חותם פרגאללה ואחר המיתון ידעתי דהרוב הוא הקריאה מב"א יען כי הוא מהיושב על המשפט נר"ו יאיר ונלוה עמה קריאתו לתורה וחתמתו הוי מיעוטא כנגד קריאת כל העולם וקריאתו לתורה ולכן עשינו עיקר משם פריגה ראשון ואח"ך שם השני שבו חותם והיינו דוקא בשם הבא ע"י שינוי או סיבה חזקה יש לעשות מהחתמה עיקר כנגד קריאת העולם ועליית ס"ת כמו שהאריך בזה בס' גט מקושר למהרי"ן דקי"ט ע"ד ודק"ך ע"א.

ומה שחתם בשם אביו פריגה פרגאללה בלא דמתקרי כ"כ מור"ם סקכ"ט סי"ח והוא מת"הד סרל"ד ואע"ג דבשמו לבד איירי הרב שם לפי הטעם שכתב משום דאם לא הזכיר שמו כלל אלא כתב ב' פלוני עד כשר ה"נ י"ל בשם אביו דשניהם נשנו במשנה אחת איש פ' עד כשר בן איש פ' עד כשר איש פ' בן איש פ' ולא כתב עד כשר וידוע דשם כיוצא בזה פרגאללה צריך לכותבו בשתי תיבות שנראות כתיבה אחת כמ"ש הג"פ.

ואירע בגט הנז' בתיבות ולא תרי ברעות נראות ואינם נראות תיבה אחת והכשרנו ע"י שנים או ג' תינוקות שקראום ב' תיבות שבזה נמי י"ל על התינוק כמ"ש הרב חיד"א בספרו לד"א סי"ב ס"ד: (ק"ט) ברביעי בשבת בי"ח יום לירח תמוז שנת ח"א ושש מאות ועשרים ושתיים לב"ע נתן גט כריתות אליהו בן יהודה לאשתו זמרדה בת אפרים ועידיו משה בן שלמה ויצחק בן פריגה פרגאללה.

והנה המגרש הזה קוראים אותו לתורה בשם אליהו אך העולם קרו ליה בן זרתי ע"ש עירו עיר אחת רחוקה מהלך כמו יום אחד מעו"בי תונס יע"א דרך יבשה ואם באנו לכותבו היה צריך לכתוב המכונה כיון דאינו שם עצם אך ידוע דהאינדא שדירתנו מרופה בידינו לא נהגו לכתוב שם עירם ושם דירה רק העומד והעומדת במתא פ' ולא יותר ואם נכתבנו מחזי שינוי משאר

גיטין ובהיותי מעיין בזה ידענו ממנו שהוא מצטער במי שקוראו כן א"כ הו"ל כשם גנאי דאין לכותבו ולכן דעתי שלא לכותבו.

ואבי המתגרשת אפרים מכנים אותו מעקוד וחוזן ממה שהוא על הרוב שם גנאי אלא שאין קורין כן בכנוי זה אלא מחברים אותו עם שמו אפרים מעקוד והו"ל ככנוי משפחה דלא נהגנו לכותבו וכן ה"ה בכל הכנויים דמה שצריך לכותבו כי אם מה שקורין לו בכנוי לבד בלי חיבור שמו. ואירע בגט זה בחתימת ע"א בתיבת בן נדבק קצת מגג העליון של הבי"ת עם הנו"ן הנה אעיקרא דעת מרן בגט עצמו התיר לגרור ק"ו בחתימת העדים דקילא טפי דכל פיסול שבחתימתן כתב מרן בסק"ל ס"ו אם יש עידי מסירה כשר ודעת הת"הד שפסקו מור"ם שם שיש להקל בשם אבי המגרש כתב הב"ש שם דה"ה בשמו ממש אלא דלא רצה לעשות מעשה כנגד מהרש"ך ואפילו בחק תוכות כתב הלח"ש דקמ"ז דדעת מרן להכשיר אלא שיש חולקין וכן הכנ"הג בעדות מיוחדת סכ"א כתב יש.

פוסלים ויש מכשירים ע"כ מוכח דדעתו להכשיר ממה שכתבה באחרונה וכ"ש שאין בנדון זה ח"ת ממש שאות הבי"ת מגג התחתון שמפורש ניכר ששם בי"ת עליה ולכן אמרתי לו שיגרור קצת להפרידה: (ק"י) בשלישי בשבת בשעה עשר יום לירח אב שנת הרכ"ב לב"ע נתן גט כריתות דמתקרי כמוס בן יוסף לאשתו אסתר דמתקריא תורה בת משה דמתקרי בשיש ועידיו יצחק בן פריגה פרגאללה ואליהו בן כליפה ויצא גט כשר מבלי שום פקפוק.

וטעם דנכתב דמתקרי כמוס יען שהיה לו שם אחר בל"הק ונשתקע ממנו ואפילו בקס"ת אין קורין לו אלא בשם כמוס. והאשה עיקר שמה אסתר אך ידוע על הרוב בפה העירה מקצרין שם זה לשם תורה.

ואביה בקס"ת קורין לו בשם משה אך כ"ע קרו ליה בשיש והוא קיצור משם משה ודומה לזה יש כנוי משפחה במ"ם משיש הובאה בהתשב"ץ ח"ד להר"ש דוראן סמ"ט הביאו הרב חיד"א בש"הג ח"א דנ"ט ע"ב מ"מ הכא ששמו משה ודאי דשם בשיש הוא קיצור משם משה דומיא למשה שאשו דכתב ה' חיד"א בח"ש ח"א דמ"ה ע"ב אלא ששם כתב המכונה משום דלא דמי ללשון עברי וגם אינו פתרון השם ולדידן דכל קיצור שם אפילו שאינו פתרונו כותבין דמתקרי גם בזה כותבין כן ואפילו במקום שיש ספק עדיף מתקרי ממכונה וכמ"ש הג"פ: והנה המגרש הנז' אחר שכבר נכתב ונחתם הגט כדחזי בשעת ההתרות וביטול מודעי של שעת נתינה סירב ומיאן ואמר שאין רצונו לגרש ובהיות שקדמה לי הידיעה סיבת הגירושין מה ראו על ככה לגרש לפי שהוא איש רע ואיש מעללים מלבד שאיבד המדודים שהביאה לו אשתו בהוללות ושכרות עוד זאת יתירה שאינו זן ואינו מפרנס ולא יכולנו עליו לכופו לזון ורוב ימי אשתו בבית אביה על עסקי לגימה וכמה פעמים תווכו השלום ביניהם ואין שלום וכו' אח"ז בא אחד מהב"ד ויגע הוא ואחרים עמו לפייסו ליתן הגט והוא כחרש לא ישמע ואח"ך הלכו עמו לחוץ ולא ידעתי מה אמרו לו ואני הצעיר המסדר לפי שעה נתיאשתי מהגט והלכתי ממקום שהיינו מסדרים בו הגט ואחר סמוך קרוב לחצי רביע שעה באו קרוביהם באמור אלי שנתרצה לתת הגט והלכנו למקום שהיינו בו ששם נכתב ונחתם הגט ושאלנוהו אם רצונו לתת הגט מרצונו ואמר הן ועשיתי לו ההתרות וביטול מודעי כנהוג ונתן הגט.

ובשגם ידעתי שאין מניחין אותו להמגרש לצאת בין כתיבה להנתינה כדי שלא לבטל הגט כמ"ש הרמב"ם בפ"ו מה"ג דין ק' כל זה שלא יצא לבדו לא כן אם יצא עם ב"א כנודע וכמבואר לה'

פ"הא ח"ג דל"ה ומ"מ כל זה הוא מהיות טוב כדמוכח מלשון הטור ומרן והלבוש בס"ה ובס' פני יצחק קרי ליה מנהג כשר אך בשגם ידעתי מ"ש מרן בס"ה דאם יצא משביעין אותו שלא ביטל והוא לדעת הרמב"ם כמ"ש מרן בב"י סקל"ד אך מה שלא עשיתי כן בהיותי יודע שלא יצא לבדו ע"ז סמכתי שבדעתי שאותם הב"א שהלכו עמו הם בעצמם חזרו עמו באופן שלא הניחוהו לבדו כלל ובפרט האחד מהיושב על המשפט הנ"ל נר"ו מסתמא לא יטעה בזה ח"ו ואחר צאתי משם ידעתי שאותם שהיו עמו הניחוהו והלכו להם ולא חזר למקום שהיינו בו לגרש אלא עם קרוביו ועכ"ז נראה כיון דלא ידעינן להדיא שביטל מסתמא לא חיישינן ואפילו השבועה שמשביעין אותו אם יצא לבדו אינה אלא על הצד היותר טוב כדמוכח מלשון הרב חיד"א בשיו"ב הנד"מ א"ה סקמ"א אך אין כאן חשש רק ממה שחזר בו אחר כתיבה ונתינה מליתנו והיה בפני ובפני העדים הנה לא מבעיא להתוס' והרמב"ן והרשב"א שכתב ה"ה שם בפ"ו לפי חילוף הגירסאות דאחר כתיבה אין ביטולו ודבריו לא שרירין ולא קיימין וכ"כ הרב המכתב דקכ"א ע"א מהרא"ש והר"ן בפ' השולח וכן הריטב"א בפ' האומר וכן הרב העיטור והריב"ש סרל"ב אך הרמב"ם שם חולק ע"ז וס"ל דביטולו ביטול וכתב ה"ה שם שעם כ"ז כתבו הרמב"ן והרשב"א שיש לחוש לדעת רבינו ואם נישאת הולד ממזר ושומר נפשו ירחק ממנה ע"כ וכתב הב"ש סקמ"א והרב המכתב שם דהוא ספק מגורשת אך כ"ז הוא אם ביטלו בפירוש דאינו מגרש באותו גט לעולם ואפילו שמבטל מודעי אח"ך וכמ"ש מור"ם סקל"ד בשם י"א וידוע דגילוי מילתא בגיטא לאו כלום היא כמו שפסקו כל הפוסקים אך לבי מהסס כמ"ש הרמב"ם בפ"ו מה"ג דין כ"ה מי ששלח גט לאשתו וכו' עד שיאמר לו בפירוש לא תתן או יבטל בפירוש ע"כ וכן משמע מש"ות הר"ן סמ"ד שהביא הב"י סקמ"א ופסקה מור"ם שם סס"ב משמע דאם חזר בו מליתן בין כתיבה לנתינה חזרה הוי ואולי דהוי כמו ביטול דאינו מגרש בו לעולם להרמב"ם אלא דלא ידעתי למה מרן בסקמ"א לא הזכיר לשון הרמב"ם זה כמות שהוא כמו שכן דרכו דרך הקדש בכמה קומות ואולי דמבין בדברי הרמב"ם מ"ש עד שיאמר בפירוש לא תתן או יבטל בפירוש לצדדין קתני אם אמר לו שלא תתן ביטלו משליחותו אבל הגט לא בטיל וממנהו שליח מחדש ומגרשה באותו הגט ואם ביטלו בפירוש ביטל הגט ג"כ וצריך גם גט מחדש ואע"ג דשנינו בפ"ב דגיטין זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת כשר והיינו בשליח הגט ופסקוהו כל הפוסקים וכן מרן בסקמ"א סל"א וכ"ה במגרש עצמו שאחזו קורדייקוס דבמאי דקי"ל כר"י דאין צריך לימלך בו ומ"מ פסול מדרבנן היינו בכה"ג אבל אם המתנינו מלכתוב מה שנשאר מהגט עד שהבריא ואח"ך סיימו הגט ע"פ דיבורו כשר הגט וכמ"ש הב"י שם והביא דבריו הג"פ סקכ"א ס"ו הרי דתחילתו וסופו בדעת כשר אע"ג דבמאי דבין כתיבה לנתינה נתבלבל וכ"ה הוא בש"מ וכמ"ש מרן שם ובב"י שם הביא דברי התוס' ששם בגיטין ד"ע דלכאורה משמע להפך ופירשם יפה יפה באופן דמסכימים לדבריו ומה שהקשה הג"פ שם על דבריו עיין למהרי"ן בס' גט מקושר מה שיישב כ"ז אינו ענין לנ"ד דחזר בו בנתיים מליתנו משום דבעינן קרא כדכתיב וכתב ונתן שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה ותלישה או קציצה ואח"ך נתינה ודוקא במי שמחוסר דבר שאינו מגופו של גט כמו בריאות דעת וכיוצא וכמ"ש ה' בית אברהם דקמ"ב ע"א מיסוד דברי הר"ן אבל בדבר בגוף הגט צריך גט אחר שלא יהיה מחוסר אלא כתיבה ונתינה והא ודאי במה שחזר בו בנתיים הוי מגופו של גט שלא רצה לתתו וצריך גט אחר: ואח"ז הראה לי חד מינן הח"ו ש' הד"ומ שלום רב נר"ו מ"ש ה' משחא דרבותאח"ב סקל"א שנשאל בנ"ד והתיר להכשיר הגט בפירוש אחר שיבטל מודעות בשעת נתינה יעו"ש ונחה דעתי בזה אך יש

להרגיש עליו שלא הרגיש מדברי הרמב"ם הנ"ל ושלי"ת שלא באנו לידי תקלה ח"ו וסמכנו עליו מחמת שהבעל סירב לתת גט אחר.

איברא על מה שגירש שלא מרצונו כדמוכח מתוך הענין והוא שחמיו הוריד אותו מהספינה שרצה לברוח והרגיש בו קאפיטאן הפור"מו שלא מצא בידו טיסקר"י והניחו במשמר ואחר ימים שיצא בא עם חמיו לב"ד ונמנו וגמרו לגרש בגט כשר ע"י שמחלו לו במדודים שאיבדם וגם משאר נידוניה שמכר ובאותו יום עצמו תפסו ב"ח אחד והחזירו לבית הסוהר ולמחרתו יצא ובא לגרש ואירע מה שאירע כנז"ל וגם לשמע אוזן כי האחד מהב"ד נר"ו הנ"ל שיצא עמו לפייסו לתת הגט הפחידו באמור לו שרוצה לקבול עליו לשררה כי יום אתמול עושה צחוק מאו"ה שבשעה שתפסו הב"ח נשתמד אלא שלא קיבלוהו כיון שהוא מחמת האונס והיום שוחק על דת האמת שאמר לתת גט לאשתו ולאחר שנכתב ונחתם חזר בו מליתנו וע"פ הדברים האלה רצה לתת הגט וא"כ אפוא הכל נעשה באונס.

אי מהא לא אריא כיון דלא יכולנו לכופף אותו לזון הוא מהכופין אותו כנודע וכמ"ש מרן סקנ"ד וכן עשו מעשה רבני אשכנז בחליצה ועמהם הסכים מרן בש"ות א"ה דקל"ח ושם כתב דה"ה במי שאיני רוצה להסתחר ורמזו הכנ"הג שם אות ב' והיא"ה ח"ב אות ט' ועיין בש"ות מור"ם סל"ו וכן במי שרצה לברוח ועשה מעשה וכמ"ש הרא"ם סצ"ג והובא במהריק"ש ובכנ"הג שם ועדיפא מינה כתב הרא"ש ופסקו הטור ומרן שם דאם יראה אשתו שרצונו לברוח ולעגנה יכפוהו ב"ד לתת לה גט זמן והיינו ודאי שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני כנודע וכן עשו מעשה הריב"ש והרשב"ץ ובנו הרשב"ש כמ"ש מהר"י בן טאוה בסימן אחרון לכופף בנדון הרא"ש.

וגם יש סניף אחר במה שהמיר כבודו עיין בב"י סקל"ד ובכנ"הג שם אות ע"ב וביא"ה ח"ב אות נ"ג נ"ד נ"ה ואע"ג שלא קיבלוהו מ"מ העיז פניו והרים יד בדת האמת ותו דאפילו באונס גמור כל שלא מסר מודעא הגט גט וכמ"ש מרן סקל"ד וכ"כ הרשב"ץ ח"ב סקכ"ו. ובמה שמחלה לו אשתו עיין להרשב"ש ס"סי של"ט בסוף דבריו שדומה כמו שנתנה לו מעות דהוי כמכר דצריך למסור מודעא כ"ש בנ"ד דהדין נותן לכופו ע"י ב"ד של ישראל דכמה פעמים עמדו לדין לזון ולא שוה לנו כי הוא גבר נחשירכן ונלאינו לתווך שלום ביניהם פעמים רבות והכל שלום קטיעא ורוב ימי נישואי אשתו ניזונת מאביה ובר מן דין כל שנאנס כל שלא מסר מודעא הגט כשר וכמ"ש מרן סקל"ד וז"ל הרשב"ץ ח"ב סקכ"ו אם לא מסר מודעא ולא ביטל הגט כשר אפילו שלא גירש מרצונו ועיין להרב המכתב דק"ך ובנ"ד אין כאן לא מסירת מודעא ולא ביטול הגט כ"ש היכא שהדין נותן לגרש וה' יצילנו משגיאות ויראנו מתורתו נפלאות אכי"ר: ולמודע"י אני צריך כי לא סמכתי על דעתי קלה כמות שהיא ושלחתי גופא דעובדא להרב המו' ראשון לציון בע"הק צפת תוב"ב המלאך רפאל נר"ו יאיר ע"י הרב הכולל ש"דר לן מר מע"הק הנז' כמהר"ר יהודה בן יצו זצוק"ל וזה אשר השיב לי נר"ו יאיר וז"ל האיר וזרח אל עבר פני הני זהרורי דרבי ששון לבי כוננו ידיו מעשה אצבעותיו של האחד המיוחד אחד היה אברהם ואתיא תוך תוך שאלת חכם מענין ס' שנסתפק בנתינת גט בב"ד הצדק ונשא ונתן באמונה להכשיר הגט ואתא ואייתי בידיה חבילות של ראיות ובמקום גדולתו שם מצינו ענותנותו ארי נעשה שוא"ל לגלות לו את דעתי בזה וכל לגבי דידי ידעתי בי'ני ידעתי שאיני מאנשיה להבין ולהורות את החוקים ואת התורות וכ"ש בדיני גיטין וקידושין אשר רבו כמו רבו חילוקי דינים ובקל יכול האדם ליכשל בדבר ערוה חמורה ח"ו ברם לעשות רצון צדיק חפצתי ופניתי אל לבי לעסוק אהב מהאי ספיקא

דדינא והן בעון כי לא היה לי פנאי פ' זה אך אם יום או יומים אשר מצאתי מעט קורת רוח וכאשר הכינותי בס' דבי רב ראיתי שיש מקום לפקפק בכל צדדי ההיתר אשר כביר מצאה ידו של הרב עליון מגן אברהם הי"ו ברם זאת מצאתי כפי קוצר דעתי שעיקר אונס ההפחדה שבנדון זה אינו כדאי ליקרא אונס והן אמת שרוב כל האחרונים הסכימה דעתם דאונס ההפחדה הוא אונס ואפילו יצאו הדברים מפי אדם כשר וחכם אפ"ה הוא אונס ובפרט שרבינו בצלאל עשאו לראב"ה יחיד בדבר זה למאי דס"ל דאונס ההפחדה לא הוא אונס והן אמת שרבינו האחרונים השיבו ע"ד נמצאו עזר לראב"ה מכמה פוסקים לכשיהיה הא מיהא עלתה הסכמת הפוס' לפסוק דלא כראב"ה ודעמיה דאונס ההפחדה לא הוא אונס ועכ"פ ע"כ לא אמרינן דאונס ההפחדה הוא אונס אלא היכא דאי גזים ועביד יגיע לו נזק מגויי הארץ לא כן בכגון דא בנ"ד שאפילו אם ימסרו אותו לגוים שיאמרו אליהם שאחר שכתב לגרש חזר בו ולא רצה לגרש הא ודאי שלא יגיע לו שום עונש מגויי הארץ בעבור זאת שכפי דתם האיש יכול לגרש את אשתו ולהחזירה פ"א ושניה ושלישית ועל ד' לא אשיבנו ואי לא ע"י איסת"חלאל א"כ איפוא מה עון ימצאו לזה האיש אשר כתב לגרש ולא רצה דאדרבה בדתי הגוים יחזיקו בידו בענין זה וחילוק זה הנה הוא כתוב בספרי הפוסקי' זה נראה לפק"ד טעם מספיק להקל בהצטרפות כל הטעמים שכתב מני"ר הרב הפוסק הי"ו והם רשאים ולא אני ובכן ש"וט יסגא לעד כנהר שלום כיר"א.

עכת"ד נר"ו. חיים מדבר הן בעון השתא הכא אין לי שעת הכושר ליישב על מה שפקפק הרב עליון נר"ו בקצת מדברי מה גם שלא ביאר הפקפוק ועכ"פ תסגי לן שהסכים עמי להכשיר הגט ומניה ומני יתקלס עילאה וה' ינחנו בדרך אמת (קי"א) בחמישי בשבת שבעה ימים לירח אדר שנת התרכ"ג לב"ע סידרנו גט למשה דמתקרי חיים בן פרחיה לאשתו זהרה והוא גט ע"י שליח הולכה מפה מתא לע"הק ירושלם תובב"א והמגרש הזה אמר ששם חיים ניתן לו בחוליו ואע"ג שמן הראוי לעשות ממנו עיקר עכ"ז אמר שכך קורין אותו כל העולם משה חיים וכן חותם וכן כתוב בכתובה שלו וכן ראינו בכתבים שבידו ואמר שכן עושים לו מי שברך בע"הק הנ"ל יען שאין קוראין לתורה בשם ומי שבירך הוא במקום קס"ת כנודע.

וידוע דכה"ג אזלינן בתר רובא כ"ש הכא דליכא דובא ומיעוטא לכן כתבנו משה דמתקרי חיים וכ"ה בהרשאה ששלחה אשתו ליד השליח ושם כתוב שם המתגרשת הנז' בה"א לבסוף וכ"ה בה' עז"נ ועד אחרן הרב חיד"א בח"ש ח"א ודלא כהרב זכות אבות שכתבה באל"ף לבסוף. ושם פרחיה כתבנוהו בה"א לבסוף אע"פ שהראה לנו המגרש הנז' הכתבים שבידו וכתוב באל"ףלבסוף לא עשינו מהם עיקר דאולי מפני כבוד ה' היה חותם באל"ף כמ"ש בשם יהודה ולא יהיה אלא ספק מוטב לכתוב ה"א ולא אל"ף משא"כ בהפך וכ"ה במהר"א מוטאל והביאו הרב יד אהרן ח"ב ועשינו נוסח הגט הנז' כנוסחת ע"הק הנ"ל המובא בג"פ סקכ"ו ולא כתבנו אנתתי הראשון כמנהגנו ומנהגם הוא כרש"י ז"ל בש"ס דגיטין דפ"ה והרי"ף והרמב"ם והסמ"ג והטור ויש להרגיש על הטור שהניח דעת אביו הרא"ש שהצריך לכתוב אנתתי גם בזה.

ודע שיש בנוסח הג"פ שם טעות הניכר דכתב דתיהויין וכן דתיצביין לא יש סמוך לנו"ן של סוף התיבה אלא שני יודי"ן בלבד וכן בדקתי בדפוס חדש כתוב כן ובש"ס דגיטין שם מבואר ופסקוהו כל הפוסקים דצריך ג' יודי"ן רצופים והרי גם ביודי"ן הראשונים שאחר הדל"ת והתי"ו כותבים אותם אע"פ שהם מנהגא בעלמא כמ"ש מרן בש"ע כ"ש הני שהם מדינא דש"ס ולכן לא השגחנו על הנוסחא הכתובה שם בג"פ ומהתימה להרב גט מקושר למהרי"ן שלא הרגיש בזה ולא הרגיש

אלא ממל וחניכא שכתובה שם באל"ף לבסוף ומנהגם הוא לכותבה בה"א ואנו כתבנו באל"ף
שסמכנו על נוסח הג"פ ולא ראינו למהרי"ן הנ"ל אלא אח"ך ואין קפידא בזה וגם במלת פיטורין
בג"פ שם אינו כתוב אלא ביו"ד אחד אחר הרי"ש וגם זה טעות הניכר כאשר העד העיד בנו הרב
לח"ש שמנהגם שם לכתוב בה יו"ד גם אחר הפ"א וכן עשינו.

ודע שאחר כתיבת וחתימת ונתינת הגט לשליח אמר לנו הבעל שלהיות שם בחצירו יש אשה
אחרת ששמה זהרה קראו לאשתו כל השכנים בשם פלו"ר להבדיל בינה ובין האשה האחרת
מפני שכמה פעמים קראו השכנים שם זהרה ועונות שתיהם כאחת לזה עשו זה ההבדל ומפני
הלחץ זה הדחק לא יכולנו לעיין בדבר כי השליח נחפז ללכת וכתבתי להם זה שהם יוציאו לאור
משפט ועליהם מוטל הדבר וה' ינחנו בדרך אמת אכי"ר: (קי"ב) בשלישי בשבת בששה ימים
לירח תמוז ש' התרכ"ג לב"ע נתן גט כריתות אברהם בן חי לאשתו מסעודה בת יצחק והגט
ראשון במקום ולאבהתי כתב ולאיתי ונראה לומר ולאיתי יכול לתקנה באופן זה דהיינו וי"ו
למ"ד אל"ף של ולאיתי יניחם במקומם והתי"ו יגרור רגל השמאלי ויעשנה בי"ת והגט התחתון
יעשנו באופן שלא יגע בגרר שגירר כלל ומהרי"ש יעשה תי"ו ויכתוב יו"ד אחרת משלו ולא
עיינו כ"כ בענין עד שהתחיל לכתוב גט אחר וכמדומה שאם הניחה כך וכתב ולאבהתי אח"ך
אינו שנוי כ"כ דמ"ל הקדים זה או זה אך כיון שלא ראיתי מפורש יוצא בספרי דבי רב לא רציתי
לסמוך על דעתי הקלה: הודעתי הן כתיב כאן כי ביום בואי לארץ הזאת הנהגתי אותם לעשות
סדר הגט על סדר הכתוב בס' בתי כהונה ח"ב שכן ראיתי בעי"הק צפת תובב"א בשלשה בתי
דינין בב"ד של מהר"א צורוגון ומהר"א הכהן ומהר"א אנהאורי חלקם בחיים ובסדר החליצה
עושים ע"פ סדר הכתוב בזכו"ל ח"ב שכן נהגו שם ולא נצרכה אלא לדורות הבאים שלא יטו
ימין ושמאל מזה: אגב ריהטא.

מאשר חט"א (קי"ג) מעשה בא לידינו במתגרשת אחת ששמה סאסיה וחפשתי בספרי דבי רב
ומצאתי בס' גו"ר א"ה כלל ב' והביאוהו הרב ג"פ בספרו עז"נ והרב דבר משה ח"א בסוף הספר
בשמות שם והרב יד אהרן ח"ב דקנ"ט ע"א ודעתו שם לכותבה באל"ף אחר סמ"ך ראשונה
ובשני יודי"ן ואל"ף לבסוף והמעייין יראה כי אין זו משלנו יען כי המתגרשת ההיא שהביא הרב
הנז' היתה אשכנזית ולהם סאסיה היא קיצור משם שרה ולפי שהם בלעגי שפה אינם יכולים
להוציא שפיר המבטא של הרי"ש ולכן כותבין בשני יודי"ן שהיא תמורת הדגש ומ"ש באל"ף
לבסוף משום דלהם שם זה הוא שם עוף ולכן להבדיל בין שם אשה לשם עוף כותבין ה"א לבסוף
משא"כ לדידן דשורש שם זה סאסי המובא בסדרי גיטין ונכתב לעיל בכמה גיטין שפירושו עני
המחזר על הפתחים ולמי שלא נתקיימו לו בנים קורא לו בשם סאסי שר"ל שהוא שואל אותו
בתורת צדקה מהקב"ה ואם הנולד הוא נקבה קורין לא סאסיה שהיא שאולה מהקב"ה כנז' וכ"ה
בארץ הצבי ובמצרים ובערי פסתאן אלא ששם קורין לו שחאד'ה ר"ל שהוא שאול מאת ה' ועוד
שבמקומות הללו אין קורין אותה בדג"ש ולכן אין כאן מקום ליו"ד השנייה ומשפטה בה"א
לבסוף דאין לנו חשש שלהם שהעוף נקרא כן ומדי דהוי בשם תורביה שהוא ביו"ד אחד וה"א
לבסוף כנז' בשמות אשר בס' הל"קט וכן מוכח ממש הג"פ סק"ט סק"ל לשורש שם תורביה
מלשון לשם שבו ואחלמה שתרגומו קנכירי טרקיא וכו' הרי דאין כאן אלא יו"ד אחד אך צריך
להיות בה"א לבסוף וכן הוא בהל"קט בשם ערכיה עטיה וכדומה ועיין למהרי"ט"ן סי' רל"ב
דמסכים לזה ושם כתב אפילו בשמות שהיו"ד נדגשת א"צ לכתוב אלא ביו"ד אחת ובשם טוריה
שכתב החיד"א בח"ש סל"ח בשני יודי"ן י"ל דשניה ההיא דמחמת החולם של הטי"ת שלכך הטיל

בה אות הוא"ו אחר הטי"ת אז תהיה היו"ד נרגשת יותר בחוזק ועוד כיון שהוא שם שאינו רגיל חקר וידע היאך סדר כתיבתו משא"כ בנ"ד: ובנוסחאות הגט של פה מתא מבואר יוצא ממ"ש לעיל בריש קונטרס זה בריש כל מרא'ין ואם יסתפק להמורה בשני שמות אם נכתוב רו"ש או פלוני דמתקרי פלוני וכן בספק שיפול בקיצורי שמות או בכנויין היאך הוא או בסדר כתיבתן וכן בשם שנשתקע על הכל צריך המעיין לראות דעת מרן הקדוש ומור"ם והחוננים עליהם ומה גם הג"פ תנא ירושלמאה בהכרעתו ודעתו יש ללכת ומניה לא תזוז ואם מני"ר לא גלה דעתו צריך לתור ולחפש דעת האחרונים הבאים אחריו ואם השם בלשון ערבי צריך לידע מוצאו ומובאו כדי לידע איך לכתבו כי בנקל ח"ו יכול לטעות ואם הגט שליח למ"א צריך המסדר לדעת נוסח מקום הנתינה וגם אם יש לו או לה שם אחר כי מקום הנתינה עיקר ומקום הכתיבה טפל ועל הכל המעיין ישפוט בצדק שלא תבוא על ידו תקלה ח"ו וה' יצילנו משגיאות ויורנו מתורתו נפלאות אמן כ"ר: לי טוב שתי.

הא בחדתי בריש קונטרס שדה מגרש דף צ"ב ע"ד שיטה ל"א בתחילת המחשבה וכו' אבל אח"ך שהסכים וכו' ע"כ דברי הגאון הנ"ל הם במהדורא בתרא א"ה סקי"ד. ואגב ריהטא כתבתי כן כי מה שכתבתי דלא אמר כן אלא בתחילת המחשבה וכו' אינו כן דעד כאן לא כתב הגאון דאין צריך גט שלשה אלא בתחילה שהביא דברי הרע"ב בפ"ד דבכורות ודחה אותו מכח שהוא מפרש ולא פסקן וגם שהביא דברי הא"ז שהובאו בת"הד סימן רמ"ח דאולי הא"ז לא מיירי בגט שמידו לידה דאותו אין צריך ב"ד.

אבל אחר שראה דברי הא"ז שהביא הרא"ם ח"א ספ"ב דאפילו בגט שמידו לידה נמי פסול בלילה אפילו בדיעבד והטעם כתב שם מהר"י בר נתן משום דע"י אתיא למשקל כתובה וליפטר ממנה בדברים שהיה חייב לה אלמא דהוי דין והא בהא תליא כיון דבלילה פסול מטעם דהוי דין מינה דביום בעי ג' ומזה פיסל הגאון בנדונו בגט שהמסדר צירף עמו אחד מהשנים שהיה קרוב לו והצריך לכתוב גט אחר משום דהוי דין.

הרי מבואר דבמסקנתו נמי בעי שלשה. וה' יצילנו משגיאות כיר"א: והנה בע'תה והתוית תיו על דברי הגאון הנז' שהביא שם חבר להא"ז מרש"י ריש פ"ק דסנהדרין ד"ה והמיאונין שכתב וכל דתקון רבנן וכו' ומשמע ליה להגאון ז"ל דרש"י ז"ל על הגט קאמר אחר המח"ר אינו כן דגט מאן דכר שמיה במשנה שם ופשיטות רש"י שם על החליצה קאי וכמו שפירשה מהר"ם שיף ז"ל דחליצה דומיא דמיאונין וכמ"ש התוס' ביבמות דף ק"א.

ומ"ש בנו ה"ה שם ע"ז יש להשיב והרב חתם סופר א"ה ע"ס"ה כתב על דברי ה"ה הנז' שרצה לרפאת שבר על נקלה. והן אמת כי הגאון.

שם נדחק בדברי הא"ז הנז' מהמשנה דגיטין דף פ"ו שלשה גיטין פסולים וממ"ש רש"י שם דמוכח דלא בעי ב"ד והוצרך לידחק דבגט דארוסה מיירי דאין כאן כתובה ושם הביא דברי מור"ם דבסי' קכ"ג כתב דאין ליתן גט בלילה והוא מהא"ז שהביא הת"ה הנז' כנז' בדרכי משה שם ואלו בסי' קנ"ד בסדר הגט חלק על סברת הרע"ב הנ"ל שקרא תגר על המסדר והעדים שנוטלים שכר יותר מכדי שכר בטלה וכתב ע"ז מור"ם ואין לחוש דסידור הגט לימוד בעלמא ואינו דין ולכאורה דבריו סתרי אהדרי וכמו שהרגיש בזה הרב ב"ש סקכ"ג וניחא קמיה דמר הגאון נו"ב הנ"ל שם לחלק בין סידור הגט לנתינתו דבענין נתינה מידו לידה בעי ג' ולכן כתב אין לגרש בלילה משום דהוי דין אבל ענין הסידור לבד.

והנה לזה י"ל כיון דהלבוש תלמידו שנגרר אחריו והתי"ט שם בבכורות החזיק במעוז דברי מור"ם הנז' ומייתי ראיה ממ"ש מרן בכ"מ בהלכות ת"ת ומה שהרגיש עליו הכנ"הג ח"מ ס"ט הג"הט עיין להרב לב מבין די"א מה שיישב וכן הב"ש והחל"מ ושאר האחרונים שהביאו דברי מור"ם הנז' לא הו"ל לאשתמוטי מללמדנו חידוש כזה דיש חילוק בין נתינה לסידור.

וכן משמע מדברי עצמו סקמ"ב ס"ד שכתב בגט שליח יש מחמירין דהרב הנוטל שכר מסדר נתינת הגט לא יהיה אחד משלשה היושבים לדיינים אלא יושב ג' אחרים ע"כ משמע דוקא התם בגט שליח שצריך ג' משום שצ"ל בפני נכתב ובפ"נ דהוי קב"ע אבל מגט שמידו לידה דאין כאן קב"ע די במסדר בלבד והוא הוא הנותן.

ויש להרגיש על הכנ"הג בריש ספרו חמרא וחיי שהקשה על דברי מור"ם הנז' שבסדר הגט כתב דהגט אינו אלא לימוד בעלמא דהוא להפך ממ"ש שם בסקמ"ב ויישב בזה דההיא דסי' קמ"ב אינו אלא חומרא בעלמא עכ"ל והוא פלא בעיני דמה ענין גט שליח דהוי קב"ע שצ"ל בפ"נ ובפ"נ לגט דמידו לידה: והנה הגאון שם כתב על מרן בב"י סקל"ו שכתב על דברי הא"ז שהביא הת"הד דאין לגרש בלילה ששמע מטעם דהוא דין וכתב הב"י ע"ז ולא ידעתי מה ענין דין לגט וכתב עליו הגאון הנז' שהב"י לא ראה דברי הא"ז שהביא הרא"ם שם ע"כ וכבר קדמוהו בזה הכנ"הג סקל"ו הגב"י והג"ף סקכ"ג סכ"א ולדעתי הפעוט ל"ק כ"כ כי מדברי הא"ז שהביא הת"הד משמע כן שהוא דין או מטעם כתובה או מטעם אחר ואפילו בגט דמידו לידה אמרינן כן ולכן בס"ה חשש לדבריו וכתב סברתו בשם יש מי שאומר דאין לגרש בלילה ומ"מ לדעתו דעת עליון אין ענין דין לגט.

וכן מור"ם נמי בסי' קכ"ג דכתב דאין לגרש בלילה סתמא קאמר ואפילו בגט דמידו לידה דהוא נמי לא ראה דברי הא"ז אלא ממ"ש ממנו הת"הד. אבל על הגאון ז"ל קשה ביותר שלא ראה ש"ות ר"י הזקן שהוא אחד מבעלי התוס' כנודע הובא בש"ות הרא"ם ח"א סל"ה שנשאל מהא"ז על שליח המביא גט אם יתננו בלילה כמו קיום שטרות שמקימין בלילה והשיבו ר"י הנז' דמה ענין קיום שטרות דרבנן לשליח המביא גט והאריך להוכיח מסוגיית דפרק שני דסנהדרין דרמי קראי כתיב ושפטו את העם בכל עת וכתוב והיה ביום הנחילו את בניו ומשני כאן בתחילת דין כאן בגמר דין ופלפל בזה בפלוגתא דרבנן ור"א בחליצה וצידד לומר דאפי' לרבנן דמכשירין התם מודו דהכא פסול אפילו בדיעבד אף בגט הניתן מידו לידה ומייתי עוד מסוגיית דגיטין דפ"ח דר"י הוה מעשה אגיטי ופריך ליה אביי ממ"ש ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפנייהם ולא לפני הדיוטות ומשני דאנן שליחותיהו דקמאי עבדינן הרי דמשפט כתוב בגט ואף דבעשוי הוא דקאמר ה"ה בכל מילי דגט דומיא דמשפט דכתיב בגר דקי"ל אין מטבילין גר בלילה ואף דמשפט דכתיב ביה לאו בגירות ממש וכו' ובאמצע דבריו כתב וז"ל וכ"ת ליבעי נתינת גט ג' ולא אשכחן דהזכרו ג' אלא במביא גט ממד"ה משום דקיום שטרות בג' וכן בכיטול הגט כמ"ש בהשולח וכו' לא היא דע"כ ג' דקאמר רבי חייא בר אבא היינו מדרבנן וכו' וחד כשר מדאורייתא וכו' הילכך נתינת גט נמי אע"ג דכתיב ביה משפט לא בעי ג' ובפני חד שיודע להקרות סגי וכו' הילכך הואיל ויהבי לה באפי תרי שיודעים להקרות הן הן עדים הן הן דיינים ע"כ ודבריו אלו רמזם הכנ"הג סקל"ו הג"הט והג"פ בסי' קכ"ג הביא רוב דבריו אלא ששם ייחס תשו' זו דהר"י הזקן להא"ז ואינו כן אלא שהשואל הוא הא"ז והמשיב הוא ר"י הזקן הנז' אלא כיון שהא"ז קיבל דבריו כמ"ש הת"הד סרמ"ח משם הא"ז דגט בלילה פסול וכן הרא"ם ח"א ספ"ב לכן הג"פ ז"ל ייחס תשו' זו

להא"ז והן אמת דצריך טעם לזה אמאי בלילה פסול נתינתו אלמא דהוי דין וביום לא בעי ג' וכמ"ש הג"פ שם.

ואיך שיהיה מדברי ר"י הזקן הנז' שקבלם הא"ז מבואר יוצא דאין תלוי נתינת גט בלילה להצריך ביום ג' ומעתה נתפשטו כל הקמטים שהרגיש הגאון נו"ב שם ממתניתין דגיטין ג' גיטין פסולים ומרש"י ששם וגם דברי מור"ם מ"ש בסי' קכ"ג למ"ש בס"ה דהא לאו בהא תליא וכבר ראיתי להרב חתם סופר א"ח סנ"א ובא"ה ע"ס"ה שהרבה להקשות על דברי הגאון נו"ב הנ"ל ודבריו יש בהם טעם כעיקר אלא שחזקהמנהג להצריך ג' כמנהג י"ט שני ש"ג ואני הצעיר אומר היכא דנהוג נהוג ושם בא"ה נתן טעם למנהג להצריך ג' מפני שלפעמים צריכים לכתוב מעשה ב"ד ביד האשה להנשא בו ולכן חוקרים ודורשים להסופר והעדים אחר החתימה קודם הנתינה אם עשו בצווי הבעל ואם עשו לשמו ולשמה ומעשה ב"ד צריך ג' דיינים כמ"ש הט"ז סקנ"ד ולכן צריכים לידע על נכון אם נעשה הכל כהוגן ויחתמו לה אותם הג' במעשה ב"ד ועכשיו נהגו שקורעין הגט ומצניעין אותו.

והן אמת כי החקירות והדרישות הנז' ליתנהו בנוסח הרא"ש בס"ה בפ' המגרש ובש"ות כלל מ"ו ולא בהסמ"ג עשין נ' ולא בש"הג בפ' המגרש ולא בס"ה למהרשד"ם א"ה ע"ד ק"ט ולא בטור סי' קנ"ד אלא שמרן והלבוש כתבום וכן כל הבאים אחריהם מוכח דאינו אלא חומרא בעלמא ואי מטעם מעשה ב"ד שכתב הרוואה יראה להר"ן שכתב לתלמידו הריב"ש והובא שם בהריב"ש סי' ש"ץ דגם הסופר והעדים מצטרפין במעשה ב"ד להתירה ואין שייך בזה אין עד נעשה דיין וכן בענין הקיום כמ"ש הרשב"ש סרכ"ג אבל העיקר הוא משום דהלכתא רבתי לגיטין וכמ"ש הרב חיד"א בח"ש ח"א סט"ל ובפ"ע לערכין וכן הרב פתחי תשובה בס"ה ס"ח הרבה להשיב ע"ד הגאון נו"ב הנז' והוכיח בכמה ראיות להכשיר גט בלילה אלא שסיים שיש להחמיר הואיל ונפק מפומיה דהגאון הנז' ועוד שכן נהגו ברוב תפוצות ישראל ע"כ ולי אני עבדו לא ידעתי מ"ש הואיל ונפק מפומיה וכו' הואיל ולא ראה ש"ות ר"י הזקן הנז' שקבלם הא"ז דאין זה תלוי בזה מה מקום להחמיר ומ"ש כיון דנהגו וכו' היכא דנהוג נהוג.

ואע"ג דהגאון נו"ב לא ראה ש"ות ר"י זולת מ"ש משמו הרא"ם ח"א ספ"ב ודעתו דעת עליון להחמיר הואיל ולדעתי שזה תלוי בזה תסגי לן להחמיר לכתחילה אבל בדיעבד מנ"ל להצריך גט אחר בפני ג' ומ"ש בסו"ד שלא מצא מי שחולק על הא"ז זולת מרן בב"י סקל"ו הנה הג"ף שם הביא מהרמב"ן והר"ן שכתבו דגט לא הוי דין ואלו הם מהראשונים וכ"ד הרדב"ז ח"א ספ"ד ששם הרבה להביא ראיות דגט בלילה כשר ולא דמי לחליצה ובאמצע דבריו כתב ואם אין מגרשין משום דהוי דין א"כ ביום ליבעי ג' וזה לא מצינו ובסו"ד כתב מפני כבוד הא"ז דפוסל גט בלילה כשיבא לידו גט בלילה היה מבקש תואנה לדחותו למחר ע"כ וממה שלא חזר לדבר על נתינתו שצריך ג' כמו שחזר על גט בלילה מוכח דעל נתינתו ביום עדין עומד בסברתו דאין צריך שלשה ואע"ג דבח"ב סי' תרכ"ב הביא דברי הרע"ב דבכורות שקרא תגר על מסדרי הגט שלוקחים יותר מכדי שכר בטלה משמע דהוי דין וקילס דבריו שם לאו למימרא דסבר כוותיה ואינו אלא לומר דמ"מ גנאי הדבר ליטול שכר הרבה על ביטול שעה או שתיים וכן נ"מ על העדים שהם מדינא שאין דבר שבערוה פחות משנים ואין להם ליטול ממון כ"כ יותר מכדי שכר בטלה וכן י"ל בדעת מרן אע"ג דהביא דברי הרע"ב הנז' לאו למימרא דסבר כן ובעדים לבד הוא שכתב בסק"ל ואין להם ליטול יותר מכדי שכר בטלה דהעדים מדינא מצריך צריכי וכן דעת מור"ם

בס"ה והלבוש תלמידו שנגרר אחריו והתי"ט שם בבכורו' אחר שראינו דברי ר"י הזקן הנז' שאין זה תלוי בזה וכ"ד הרב פרישה הביאו הרב כרם שלמה אשכנזי סי"ב ובס"ה כתב שכן דקדקו אחרונים מדברי הריב"ש סימן שפ"ט שהביא מש"ס דריש גיטין שהיו ממנים אדם בקי אגיטי וכ"מ מש"ות מהרמ"ג סקכ"ד שמינהו מרן על גיטין וקידושין בהיותו בן כ"ב שנים והן אמת דהיום באתריה דמר מרן ז"ל מסדרים הגט בשלשה אך השנים יהיו מה שיהיו אפילו ת"ח פשוטים ואני הצעיר נעשיתי טפילה לזה כמה זמני וצ"ל מהטעם ש"כ ה' חיד"א שהלכתא רבתי לגיטין והשתא אחס'ור דרי ועד אחרן עיין בלח"ש בס"ה ולה' מטה יוסף למהר"י יקואל בש"ות ששם דנ"ט שכן דעתם דלא צריך ג' והרב פתחי תשובה הנז' כתב שם מה' גט מקושר למהר"ם די בולה דכתב שלא עלה על דעת שום אדם לומר שצריך ג' בסידור הגט: ובהיותי בזה ראיתי להכנ"הג בריש ספרו חמרא וחיי שדקדק מדברי רש"י דגיטין דפ"ח ע"ב ד"ה מלתא דשכיחא הלואה וכן גט מוכח דבעי ג' וכלשונו כתב הר"ן שם וכ"נ מדברי הנ"י שם בריש סנהדרין ע"כ.

ואחרי בקשת מחילה הראויה על רוב בקיאותו איך לא שלטו מאור עיניו לרש"י ס"פ מי שאחזו גבי לכשתצא חמה מנרתקה דמבואר מדבריו שמגרשין בלילה והביאו הג"פ שם וכוונת רש"י שם בדף פ"ח אינו אלא על גט דקאי ביה הש"ס התם דאותו ודאי צריך ג' כדמוכח נמי מדברי הרמב"ם הל' גירושין פ"ב דכתב דב"ד כופין אותו וכן מ"ש מהר"ן ממ"ש הר"ן שם משום תקנת עגונות נגעו בה מוכח דבגט עישוי הוא דקאמר ולא עוד אלא דהג"פ כתב משמו להפך כנז"ל וכן מ"ש מהנ"י אינו כי אם בגט עישוי הראיה ממה שרמז דבריו מפרק המגרש ושם אינו אלא בעישוי: היוצא מן המחז"ב דלא מצינו מי שמצריך בס"ה ג' מדינא זולת תרגום המיוחס ליב"ע ויחיד הוא בדבר ולא צייטנן ליה כנגד סתמות הש"ס וכל הפוסקים ומה שנראה כן מדברי הרע"ב מפרש הוא ולא פסקן וכמ"ש הגאון שם ואפילו על רש"י אמרינן כן כמ"ש ה' חיד"א בכר"י סי' יו"ד.

ומ"ש הגאון שם שחשש לדעת הא"ז עכשיו בהגלות נגלות דברי ר"י הזקן שקבלם הא"ז כנ"ל נפל פיתא בבירא דאין זה תלוי בזה כנ"ל. ומ"מ אני מזרז ומזהיר להמסדר שיבא אחרי שאל יעשה בנפשו שקר לתתו ביחידי אלא יצרף עמו שנים כי היכי דלימטי להו שיבא מכשורא משום דאין לנו מי ששימש עם אחרים וראה ואני שלי"ת שימשתי עם גדולים אשר קטנם עבה ממתני כאן בארץ כאן בח"ל וה' ינחנו בדרך אמת כיר"א: הצעיר אח"אי ת"ו ש"ל ב"ע וזה דבר השמ'טה הגדתי היום על מה שכתבתי בסוף קונטרס שדה מגרש דף קי"א ע"א מהרב משחא דרבנותא ח"ב דף קכ"ב על מ"ש מרן סקל"א על מי שרצה לגרש אשתו ונמלך וכו' וכתב על מעשה שבא לידו ואחר שנכתב ונחתם הגט מיאן מליתנו דלא חשיב ביטול ויכול ליתנו אח"ך ולגרש בו ע"כ ע"ש הן עתה ראיתי שהרב אביו שם בח"א סקמ"א דף קמ"א דאזיל לאידך גיסא ממעשה שבא לידו שאחר שנכתב ונחתם חזר מליתנו דחשיב ביטול וראיתו ז"ל מדברי הרמ"ה שכתב הטור בסי' קל"ח דהא דאמר לעדים ראו גט שאני נותן לאשתי ואמר לה כנסי שטר חוב זה דהויא מגורשת ה"ד שאמר להם שלא בפניה אבל בפניה חשיב ביטול.

ולכאורה נדונו ונדון מר בריה שוים הם ולפק"ד יפה כח הבן וראיתו מוכרחת מדברי הריב"ש שהביא שם שאמר המגרש הוא נותנו בכח דבזה לא הורע הגט ולא חשיב ביטול כיון דלא הזכיר אלא נתינה בעלמא ושאיני הך דהרמ"ה דאמר לה כנסי ש"ח זה על הגט ממש קאמר וחשיב ביטול

וז"ל הרשב"ץ ח"ב סס"ט בסו"ד ואפילו היו דבריו מראין שאינו חפץ בגירושין ושהם קשים עליו כיון שלא הוציא מפיו דברים המבטלים הגט בפני עדים הו"ל גילוי דעתא בגיטא ע"כ יעו"ש.

ויש לי להביא ראיה עוד ממאי ששנינו בריש פ' כל הגט כל גט שנכתב וכו' יתר מכאן וכו' ונמלך ומצאו בן עירו וכו' יתר מכאן היו לו ב' נשים ושמותיהן וכו' יתר מכאן אמר ללבלר וכו' פסול לגרש בו וכו' ואם איתא דמי שנמלך לגרש אחר שנכתב ונחתם שאינו יכול לגרש בו עוד הו"ל לתנא לאשמועינן האי חידושא דאף באשה עצמה שנכתב ונחתם לשמה אם נמלך אינו יכול לגרש בו דהוי חידושא טפי ואל אלהים יודע שהיה בדעתי להשיג מהמגרש הזה גט אחר אלא שנתארך כ"כ הזמן עד ששלחתי להמלאך רפאל נר"ו יאיר ראשון לציון בע"ה קצפת את"ל שסמך ידו עלי להכשירו ובפרט זה אי חשיב ביטול לא נגע כלל כאשר הבאתי דבריו כמות שהם בקונטרס הנז' מוכח דברור לו דלא הוי ביטול בכה"ג כמ"ש מהר"ש אלפסי ז"ל כנז"ל וה' יצילנו משגיאות
אמן: